

Bożena Mazurkowa

Na ścieżkach „cypryjskiego powiatu” i w kręgu puławskiej arkadii

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
WYDAWNICTWO

Na ścieżkach „cypryjskiego powiatu”
i w kręgu puławskiej arkadii

*Ignacemu Maksymilianowi i Paulinie
z miłością i dobrymi myślami poświęcam...*

Bożena Mazurkova

Na ścieżkach „cypryjskiego powiatu”
i w kręgu puławskiej arkadii

Studia o poezji
Franciszka Dionizego Książnina

Recenzje

Teresa Kostkiewiczowa

Tomasz Chachulski

Spis treści

Wprowadzenie	7
--------------------	---

I

Rozdział I. Lekturowe konteksty i fascynacje	19
Rozdział II. Echa romansowego wątku poematu Tassa–Kochanowskiego	49
Rozdział III. Poetyckie ekfrazy dzieł pędzla i dłuta	71
Rozdział IV. Realizacje poetyckie kodu erotycznego	99

II

Rozdział V. Pierwiastki rustykalne i urbanistyczno-cywilizacyjne	125
Rozdział VI. Odsłony żywiołu bachicznego w rodzimych realiach	151
Rozdział VII. O kilku wczesnych wierszach z imiennym adresem	191
Rozdział VIII. Wersyfikacyjne wariacje w poetyckich kompozycjach	229

III

Rozdział IX. Poetyckie przywołania postaci i miejsc biblijnych (na tle porównawczym)	247
Rozdział X. Metaforyka żywiołów z okresu puławsko-sieniawskiego	299
Rozdział XI. Poetyckie deskrypcje oraz przywołania Puław i okolic	329
Bibliografia	371
Nota bibliograficzna	415
Wykaz ilustracji	417
Indeks osobowy	419
Résumé	435
Summary	439

Wprowadzenie

Przełomowe znaczenie dla współczesnych badań nad liryczną poezją Franciszka Dionizego Kniaźnina miały opublikowane przed wojną i w okresie późniejszym prace Ludwika Kalisza oraz Wacława Borowego. Pierwszy z nich przedstawił wnikliwe ustalenia na temat antycznych i nowożytnych źródeł inspiracji witebskiego twórcy oraz frekwencji wariantów tekstowych w obrębie całego dorobku tego autora¹. Natomiast drugi uczony w obszernym studium o poezji z „cypryjskiego powiatu” dokonał wielostronnych rozpoznaw w warsztacie poetyckim *Erotyków*, wskazując na bogactwo i różnorodność rozwiązań stosowanych przez Kniaźnina, co zdecydowało o przewartościowaniu formułowanych uprzednio (nie bez winy samego poety) negatywnych opinii o jego wczesnym dziele². Ustalenia te w esencjonalnej formie badacz wykorzystał w późniejszych pracach, w których naukową refleksją objął nie tylko lirykę, ale także pozostały dorobek puławskiego autora³.

¹ L. Kalisz, *Liryka Kniaźnina a poezja klasyczna*, „Pamiętnik Literacki” 1924/1925, z. 1/4, s. 42–60; Idem, *Liryka Kniaźnina a poezja klasyczna. Przekłady Anakreonta*, „Eos” 1951, z. 2, s. 25–54.

² W. Borowy, *W cypryjskim powieście*, w: *Prace historyczno-literackie. Księga zbiorowa ku czci Ignacego Chrzanowskiego*, [red. F. Bielak], Kasa im. Mianowskiego, Kraków 1936, s. 241–270, *Prace z Historii Literatury Polskiej*, nr 1; przedruki w tomach: Idem, *Studia i rozprawy*, T. 1, [tom przygotowali do druku T. Mikulski, S. Sandler, J. Ziomek], Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Wrocław 1952, s. 77–108; Idem, *Studia i szkice literackie*, T. 1, [wybór i oprac. Z. Stefanowska, A. Paluchowski, indeks zestawiała M. Domańska], Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1983, s. 69–98.

³ Idem, *Wstęp*, w: F.D. Kniaźnin, *Wybór poezji*, oprac. W. Borowy, Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, wydano z Zasiłku Prezydium Rady Ministrów, Wrocław [1948], s. 19–22, Biblioteka Narodowa, seria I, nr 129; Idem, *O poezji polskiej w wieku XVIII*, nakładem Polskiej Akademii Umiejętności, Kraków 1948, s. 246–274 (*Kniaźnin*); przedruk w: Idem, *O poezji polskiej w wieku XVIII*, [nota historycznoliteracka Z. Goliński, posłowie Z. Stefanowska], Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1978, s. 232–257 (*Kniaźnin*).

Po publikacjach Tadeusza Mikulskiego⁴ wiedza o poecie i jego twórczych dokonaniach wydatnie wzbogaciła się w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych poprzedniego wieku. W tym czasie kluczowe znaczenie miał druk opracowanej przez Teresę Kostkiewiczową monografii poezji lirycznej Książnina⁵. Autorka prześledziła w książce zmiany, jakim poddawał on swoje wiersze – od *Erotyków* po utwory z okresu puławsko-sieniawskiego. Na podstawie wariantów tekstowych i nowych ujęć uczona określiła cechy jego warsztatu oraz związanych z tym koncepcji poety i poezji – od tendencji rokokowych po sentymentalne, w końcowej fazie wykazujące już właściwości będące zapowiedzią nowych zjawisk literackich. Charakterystyka objęła ponadto rozwiązania zastosowane w poematach, tak znamienne dla okresu puławskiego poezję okolicznościową oraz lirykę osobistą Książnina. Do tej pory jest to najważniejsza publikacja poświęcona jego poezji, stanowi ona bowiem punkt odniesienia późniejszych prac poświęconych pisarskiemu dorobkowi tego twórcy.

Sporo miejsca zróżnicowanym gatunkowo utworom Książnina, powstałym zarówno w okresie warszawskim, jak i puławsko-sieniawskim, poświęcił Mieczysław Klimowicz w syntezie uniwersyteckiej literatury polskiego oświecenia⁶. Ważne rozpoznania źródłowe związane z tekstami tego poety oraz ustalenia dotyczące jego biografii w obszernym studium przedstawił Roman Kaleta⁷. Drukiem ukazała się obejmująca cały dorobek Książnina

⁴ Zob. pracę Tadeusza Mikulskiego o charakterze biograficznym (*Książnin w Bibliotece Załuskich*, w: Idem, *Ze studiów nad oświeceniem. Zagadnienia i fakty*, Państwowy Instytut Wydawniczy, [Warszawa 1956], s. 231–255), a zwłaszcza wnikliwe analityczno-interpretacyjne dociekania uczonego, opatrzone nadrzędną formułą tytułową: *Nad tekstami Książnina*, w: Idem, *W kręgu oświeconych. Studia – szkice – recenzje – notatki*, Państwowy Instytut Wydawniczy, [Warszawa 1960], s. 247–326.

⁵ T. Kostkiewiczowa, *Książnin jako poeta liryczny*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław 1971, Z Dziejów Form Artystycznych w Literaturze Polskiej, T. 25.

⁶ Mieczysław Klimowicz poświęcił Książninowi obszerny rozdział w wielokrotnie wznawianej syntezie uniwersyteckiej, która po raz pierwszy ukazała się drukiem w roku 1977. Zob. Idem, *Oświecenie*, [wyd. 7], Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1998, s. 338–376.

⁷ R. Kaleta, „Muzy puławskiej nowe coraz pienie”. O życiu, twórczości, drukach i autografach F.D. Książnina, w: Idem, *Oświeceni i sentymentalni. Studia nad literaturą i życiem w Polsce w okresie trzech rozbiorów*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1971, s. 329–390.

monografia językoznawcza autorstwa Jerzego Brzezińskiego⁸. Z kolei znamienne cechy liryki poety z okresu puławsko-sieniawskiego, na której silnie piętno odcisnął nie tylko kulturotwórczy program gospodarzy nadwiślańskiej rezydencji, ale też bieg historii, w sposób syntetyczny ujął Andrzej Krzysztof Guzek⁹. Dodajmy, że na niezwykle istotne aspekty realizowanej przez Książnina koncepcji poety i poezji w okresie warszawskim zwrócił uwagę Czesław Zgorzelski¹⁰. W mistrzowskiej analizie zaledwie jednego wiersza z *Erotyków* odsłonił on różne aspekty warsztatowej perfekcji stosunkowo młodego wówczas autora, co w utworze *Do gwiazd* przejawiało się w dążeniu do „rokokowego zespolenia w jednolitym organizmie poetyckim dawnej siedemnastowiecznej tradycji z nowymi, klasycystycznymi i po trochu także sentymentalnymi upodobaniami epoki”¹¹. Takie rozwiązania artystyczne – jak trafnie stwierdził uczony – świadczyły o poszukiwaniu przez witebskiego twórcę „własnych sposobów wypowiedzania się lirycznego”¹².

Żywe zainteresowanie badaczy poezją Książnina można zaobserwować od dziewiątej dekady minionego stulecia. W imponującym przedsięwzięciu naukowym, które prezentuje sylwetki polskich pisarzy oświeceniowych, pomieszczono również dopełnione wyborem kilku utworów opracowanie dotyczące puławskiego poety¹³. Wnikliwych rozpoznań doczekał się łaćski

⁸ J. Brzeziński, *Język Franciszka Dionizego Książnina*, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Zielonej Górze, Zielona Góra 1975.

⁹ A.K. Guzek, *Zamęt i harmonia. (O późnej liryce Franciszka Książnina)*, „Poezja” 1970, nr 2, s. 9–16; Idem, *Lekcja historii w puławskim parku*, w: F.D. Książnin, *Wiersze wybrane*, wybrał, oprac. i wstępem poprzedził A.K. Guzek, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1981, s. 5–31.

¹⁰ C. Zgorzelski, *Wśród gwiazd liryki stanisławowskiej*, w: Idem, *Od Oświecenia ku Romantyzmowi i współczesności. (Szkice historycznoliterackie)*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1978, s. 100–107. Fragment rozprawy poświęcony witebskiemu poecie i lirykowi z *Erotyków* został przedrukowany: Idem, *Książnina wiersz o gwiazdach i Kasi*, w: *Od oświecenia do romantyzmu. Prace ofiarowane Piotrowi Żbikowskiemu*, red. G. Ostasz, S. Uliasz, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie, Rzeszów 1997, s. 79–84.

¹¹ Idem, *Wśród gwiazd liryki stanisławowskiej...*, s. 107.

¹² Ibidem.

¹³ A.K. Guzek, *Franciszek Dionizy Książnin (1750–1807)*, w: *Pisarze polskiego oświecenia*, T. 1, red. T. Kostkiewiczowa i Z. Goliński, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1992, s. 567–607. Zob. także zwięzłe ujęcie sylwetki Książnina jako

dorobek tego autora w monografii Ewy Jolanty Głębskiej¹⁴, a jego religijnym lirykom obszerne studium poświęciła Teresa Kostkiewiczowa¹⁵. Uwagę przyciągnęły także elementy współtworzące wydawniczą oprawę dzieł poety w edycjach prymarnych¹⁶.

Bardzo intensywnie rozwijały się badania nad liryką tego twórcy od początku pierwszej dekady nowego stulecia¹⁷. Poświadczają to zwłaszcza liczne publikacje Rolfa Fiegutha na temat form cyklicznych oraz warstwu polskiej i łacińskiej poezji Książnina – od wczesnych *Erotyków* po dzieła zawarte w puławskim autografie. Ustaleniom szwajcarskiego uczonego wiele zawdzięcza również współczesna wiedza o antycznych i czarnoleskich powiązaniach utworów zawartych w edycji z 1779 roku¹⁸. W sposób

twórcy rokokowego i poety „czułego serca” w syntezie historycznoliterackiej Jerzego Snopka, *Oświecenie. Szkic do portretu*, [indeks oprac. I. Jarosińska], Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999, s. 180–187.

¹⁴ E.J. Głębska, *Łacińska poezja Franciszka Dionizego Książnina*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław 1993, *Studia z Okresu Oświecenia*, T. 24.

¹⁵ T. Kostkiewiczowa, *Transcendencja w liryce Książnina*, w: *Motywy religijne w twórczości pisarzy polskiego oświecenia*, red. T. Kostkiewiczowa, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1995, s. 191–213, *Religijne Tradycje Literatury Polskiej*, T. 6.

¹⁶ B. Mazurkova, *Literacka rama wydawnicza dzieł Franciszka Dionizego Książnina (na tle porównawczym)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 1993.

¹⁷ Późnej liryki Książnina dotyczą m.in. rozważania w tomach autorskich: M. Nalepa, *Żałobny orszak poetów*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie, Rzeszów 2001, s. 165–180 (*Franciszek Dionizy Książnin*); W. Wojtowicz, *Milczenie bogów. Szkice i studia o liryce oświecenia*, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2006, s. 149–175 (*Czekając na Boga*).

¹⁸ Zob. między innymi prace Rolfa Fiegutha poświęcone pierwszemu cyklowi lirycznemu witebskiego poety: „*Erotyków ksiąg dziesięć*” *Franciszka Dionizego Książnina jako cykl poetycki*, w: *Romantyzm. Poezja. Historia. Prace ofiarowane Zofii Stefanowskiej*, red. M. Prussak i Z. Trojanowiczowa, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2002, s. 131–147; Idem, *Intertekstualność i kompozycja cykliczna: Anakreont, Horacy i Kochanowski w „Erotykach” F.D. Książnina*, w: *Ścieżki filologii. Polonistyka na przełomie wieków w Nowej Europie. [Majowe Spotkanie Polonistów i Sławistów Zagranicznych na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, 7–11 maja 2002]*, red. E. Bem-Wiśniewska, J. Porayski-Pomsta, Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2004,

znaczący pogłębił on, podjęte już wcześniej w polskich badaniach, studia nad funeralnym cyklem, w którym witebski poeta upamiętnił swojego przyjaciela (i zarazem kolegę po piórze) oraz jego zmarłą żonę¹⁹.

Ważnym wydarzeniem naukowym w dotychczasowych badaniach skupionych na pisarskim dorobku witebskiego twórcy była publikacja poświęconej temu poecie pierwszej monografii zbiorowej, która zawiera kompleksowe opracowania ponad trzydziestu jego tekstów – od *Bajek* (1776) aż po późne liryki i teksty dramatyczne z puławskiego

s. 61–82; przedruk w monografii zbiorowej: *Cykle i cykliczność. Prace dedykowane Pani Profesor Krystynie Jakowskiej*, red. A. Kiezuń i D. Kulesza, Trans Humana, Białystok 2010, s. 235–248; Idem, „Powab Korynny serce mi rozrania”. O pierwiastku quasi-narracyjnym w „Erotykach” Franciszka Dionizego Książnina, w: *Od Kochanowskiego do Mickiewicza. Szkice o polskim cyklu poetyckim*, red. B. Kuczera-Chachulska, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2004, s. 122–143; Idem, *Echa petrarkizmu i Petrarki w „Erotykach” (1779) oraz w „Żalach Orfeusza” (1783) Franciszka Dionizego Książnina*, w: *Petrarca a jedność kultury europejskiej. / Petrarca e l'unità della cultura europea. Materiały międzynarodowego zjazdu. / Atti del Convegno Internazionale Warszawa, 27–29 V 2004*, red. / a cura di M. Febbo, P. Salwa, Wydawnictwo Naukowe Semper, Warszawa 2005, s. 495–507; Idem, *Twórczość Franciszka Dionizego Książnina w kontekście komparatystycznym. Pomysły i kwestie otwarte*, „Wiek XIX. Rocznik Towarzystwa im. Adama Mickiewicza” 2015, T. 8 (50), s. 429–448. Nowe opracowanie ustaleń przedstawionych we wskazanych rozprawach oraz w studiach poświęconych późniejszej poezji oświeceniowego twórcy zawarte jest w autorskim tomie badacza: „*Sobie wielki*”. O pięciu zbiorach lirycznych Franciszka Dionizego Książnina, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2018. Zob. także: Idem, *Burza i zefir. Poetyka kontrastów i paradoksów w „Odach, czyli liryków czterech więgach” (1787) Franciszka Dionizego Książnina*, w: *Literatura, historia, dziedzictwo. Prace ofiarowane Profesor Teresie Kostkiewiczowej*, red. T. Chachulski i A. Grześkowiak-Krwawicz, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2006, s. 260–274.

¹⁹ Zob. J.M. Dąbrowska, Świat wartości „człowieka czulego”. „*Żale Orfeusza nad Eurydyką*” Franciszka Dionizego Książnina, „Wiek Oświecenia” 2003, T. 19: *Oświecenie północne*, s. 139–161; T. Chachulski, *Orfeusz*, w: Idem, *Opóźnione pokolenie. Studia o recepcji „głębokiej” Jana Kochanowskiego w poezji polskiej XVIII wieku*, Fundacja „Akademia Humanistyczna” – Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2006, s. 233–254; R. Fieguth, *O kompozycji cyklu F.D. Książnina „Żale Orfeusza nad Eurydyką” (1783)*, przeł. T. Jeż, w: Idem, *Poezja w fazie krytycznej i inne studia z literatury polskiej*, Świat Literacki, Izabelin 2000, s. 99–125; Idem, „*Nie udźwignął Eurydyki*”. „*Żale Orfeusza*” Franciszka Dionizego Książnina na tle starszych tradycji, „Wiek Oświecenia” 2014, T. 30: *Bliskie z daleka*, s. 77–100.

autografu²⁰. Należy także odnotować prace skoncentrowane na pojedynczych wierszach Książnina bądź zawierające przegląd wątków i rozwiązań warsztatowych w większym zespole jego tekstów²¹, a zwłaszcza liczne studia w całości poświęcone szczegółowym zagadnieniom w utworach tego autora, takim między innymi jak: przyjacielska korespondencja poetycka oraz dobór i funkcje motywów onirycznych i astralnych²², metaforyka i poetycka deskrypcja pór roku²³, różne odsłony miłości w pasterkach²⁴ oraz podmiotowe aspekty poezji czy kreacja postaci kobiet²⁵. Ponadto ważną publikacją, w której podstawę obszernych, niezwykle interesujących, wnikliwych dociekań stanowią między innymi wiersze Książnina z *Erotyków* i jego późniejsze wypowiedzi poetyckie skierowane do Boga, jest monografia poświęcona przejawom nowoczesnej podmiotowości – od samookreślenia do autokreacji – w poezji polskiej od schyłku lat siedemdziesiątych XVIII wieku do początku XIX stulecia²⁶.

²⁰ Zob. *Czytanie Książnina*, red. B. Mazurkowska i T. Chachulski, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2010, *Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia*, [T. 1].

²¹ Zob. A. Śniegucka, „Do Boga” Franciszka Dionizego Książnina. *Między nocą i świtem – mistyczna zaduma puławskiego poety*, „Prace Polonistyczne” 2007, T. 62, s. 193–198; M. Pawlata, *Wstęp do szczegółowej analizy „Erotyków” Franciszka Dionizego Książnina na przykładzie księgi dziewiątej*, „Prace Polonistyczne” 2008, T. 63, s. 79–98.

²² B. Mazurkowska, *Na ziemskich i niebieskich szlakach. Studia o poezji Franciszka Zabłockiego i Franciszka Dionizego Książnina*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2008, *passim*.

²³ A. Strożek, *Wiosenny wybuch uczuć i spojrzenie wstecz u progu jesieni życia. Formy przedstawiania pór roku w „Erotykach” Franciszka Dionizego Książnina*, „Prace Polonistyczne” 2010, T. 65: *Pory dnia, pory roku*, s. 27–49.

²⁴ B. Prokopczyk, *Zdrada, tęsknota, wzajemność – oblicza miłości w pasterkach Franciszka Dionizego Książnina*, w: *Literackie i artystyczne konteksty miłości i erotyki*, red. W. Pawlik-Kwaśniewska, D. Dźwinel, wstęp D. Kowalewska, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2015, s. 67–80.

²⁵ T. Kostkiewiczowa, *Izabela Czartoryska jako adresatka wierszy Franciszka Dionizego Książnina*, w: *Izabela Czartoryska dux femina facti*, [red. G. Bartnik], Wydawnictwo Episteme, Lublin 2021, s. 11–22; Eadem, *Kobiety w liryce Książnina*; M. Toczyńska, *Spartanka i Cyganka w teatrze Franciszka Dionizego Książnina*, w: *Kobieta epok dawnych w literaturze, kulturze i społeczeństwie*, red. I. Maciejewska i K. Stasiewicz, Wydawnictwo Littera, Olsztyn 2008, s. 75–88, 130–138.

²⁶ Zob. podrzdziały *Podmiot proteuszowy w liryce Franciszka Dionizego Książnina* i *Bóg jako gwarant „ja” w poezji Franciszka Dionizego Książnina*

W dotychczasowym stanie badań interesujące ustalenia prezentują również rozprawy z zarysowaną paralełą czy też korespondencją (także krytyczną i polemiczną) między wierszami Książnina a dziełami powstałymi przed wiekiem XVIII, w dobie oświecenia i w następnej epoce²⁷. Ważne spostrzeżenia na temat wątków, które podejmował w swoich lirykach, oraz stosowanych przez niego warsztatowych rozwiązań, zarówno w okresie warszawskim, jak i po przeniesieniu się do Puław, rozsiane są ponadto w poświęconych poezji doby oświecenia syntetycznych publikacjach Teresy Kostkiewiczowej²⁸.

w monografii Patrycji Bąkowskiej, *Formy ekspresji podmiotowości nowoczesnej. Tożsamość indywidualna i zbiorowa w poezji polskiej schyłku XVIII i początku XIX wieku*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2021, s. 76–114, 153–165.

²⁷ J. Neuberg, *Franciszka Dionizego Książnina barok wieloraki*, w: *Barok i barokowość w literaturze polskiej*, red. M. Kaczmarek, Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Powstańców Śląskich w Opolu, Opole 1985, s. 31–50; J. Pietrkiewicz, *Collins i Książnin. Paralela i jej tło*, w: Idem, *Literatura polska w perspektywie europejskiej. Studia i rozprawy*, przeł. A. Olszewska-Marcinkiewicz i I. Sieradzki, teksty wybrał, oprac. i przedmową opatrzył J. Starnawski, [indeks oprac. H. Łączyńska], Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1986, s. 166–180; T. Kostkiewiczowa, *Lipy czarnońskie i lipy puławskie*, w: *Necessitas et ars. Studia staropolskie ofiarowane Profesorowi Januszowi Pelcowi*, T. 1, red. B. Otwinowska, A. Nowicka-Jeżowa, J. Kowalczyk i A. Karpiński, Wydawnictwo Naukowe Semper, Warszawa 1993, s. 141–147; P. Pluta, *Książnin i Mickiewicz. Paralela i jej tło*, w: *Europejski wiek osiemnasty. Uniwersalizm myśli, różnorodność dróg. Studia i materiały*, red. M. Dębowski, A. Grześkowiak-Krwawicz, M. Zwierzykowski, Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego „Societas Vistulana”, Kraków 2013, s. 339–346. Ponadto na możliwe powinowactwo cyklu *Amori* (Parigi 1795) Ludovica Saviolego z *Erotykami* Książnina zwraca uwagę Tomasz Jędrzejewski, *Blednący atrament. Polskie rokoko literackie lat 1795–1830 na tle europejskim*, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2022, s. 80–81.

²⁸ Zob. T. Kostkiewiczowa, *Klasycyzm, sentymentalizm, rokoko. Szkice o prądach literackich polskiego oświecenia*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1975; [wyd. 2], Warszawa 1979; Eadem, *Horyzonty wyobraźni. O języku poezji czasów oświecenia*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1984; Eadem, *Polski wiek światła. Obszary swoistości*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2002; Eadem, *Mnemozyne i córki. Pamięć w literaturze polskiej drugiej połowy XVIII wieku*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2019.

Należy także odnotować współczesne edycje naukowe poezji Książnina, w tym również sfinalizowane w ostatniej dekadzie²⁹. Z tych rozpoznanych zostały wyłączone antologie tematyczne i ogólne, do których trafiły jego pojedyncze wiersze. W planach przewidziane jest krytyczne wydanie części liryków z autografu pozostawionego przez poetę³⁰.

W opracowanej monografii liczącej jedenaście rozdziałów z ostatniej dekady pochodzi też osiem studiów (wskazanych w *Nocie bibliograficznej*), które w zmienionej postaci, po znaczącym wzbogaceniu merytorycznym i przedmiotowym, a także uwzględnieniu aktualnego stanu badań nad podejmowanymi problemami, współtworzą spójny wewnętrznie, przejrzysty

²⁹ Oprócz odnotowanych już edycji (zob. przypisy 3 i 9) ukazały się również inne zwarte publikacje z jego utworami. Przygotowywane przez poetę, niesfinalizowane jednak drukiem, zbiorowe wydanie własnego dorobku pisarskiego dostępne jest w edycji podobizny autografu (*„Poezyje Franciszka Dyjonizego Książnina ręką własną pisane”*. T. 1–2. Druk pomocniczy do zdjęć cyfrowych rękopisu Fundacji Książąt Czartoryskich przy Muzeum Narodowym w Krakowie, [red. wyd. E. Białoń], Collegium Columbinum, Kraków 2006, Biblioteka Tradycji, nr 57), a także w wersji cyfrowej: <https://polona.pl/item-view/8cc07f36-874e-4181-b6d3-1e940b8e20d3?page=0>. Zob. także edycje naukowe: F.D. Książnin, *Wybór erotyków*, wstęp M. Pawłata, oprac. tekstów M. Pawłata, A. Strożek, B. Wolska, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2010, Prace Katedry Edytorstwa Wydziału Filologicznego UŁ, T. 3; Idem, *Bajki*, wyd. N. Kawałko-Dzikowska, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2019, Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia, T. 19; Idem, *Wiersze*, wyd. T. Chachulski, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2019, Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia, T. 22; Idem, *Poematy*, wyd. T. Chachulski, R. Dąbrowski, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2021, Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia, T. 21; Idem, *Erotyki*, wyd. B. Mazurkova, M. Bajer przy współpracy M. Bejm, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2022, Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia, T. 20 – wydanie to jest podstawą cytowania w monografii utworów z lirycznego cyklu. Ponadto edycję trzydziestu trzech wierszy z *Erotyków*, w tym siedmiu liryków, których wcześniejsze wersje ukazały się drukiem w obu tomach *Pieśni wszystkich Horacjusza przekładania różnych* (1773–[1774/1775]), wraz z obszernymi objaśnieniami, zawiera tom: F.D. Książnin, *„Po większej części przed światem nie zgasnę”. Przekłady z Horacego*, zebrał i oprac. J. Wójcicki, Wydawnictwo Księgarnia Akademicka, Kraków 2011, Biblioteka Aretuzy, T. 5.

³⁰ Zob. B. Bednarek, *Liryki z czterech początkowych ksiąg „Poezji Franciszka Dionizego Książnina ręką własną pisanych” – z ustaleń edytora*, „Sztuka Edycji” 2018, T. 14, nr 2: *Edytorstwo tekstów dawnych*, s. 41–51, <https://doi.org/10.12775/SE.2018.0019>.

kompozycyjnie tom. Sześć z nich i dwa nowe teksty w całości poświęcone są różnym wątkom przewijającym się w lirykach z *Erotyków*. Dzieło to, obejmujące trzysta siedemdziesiąt wierszy, emanuje niepowtarzalną aurą, której patronują pragnienie oraz potrzeba wolności, swobody, zażywania chwilowej przyjemności i doświadczania uczuciowego spełnienia w oderwaniu od wielkich spraw ówczesnej rzeczywistości – areny politycznej i biegu historii, chociaż do tak wykreowanego „cypryjskiego powiatu” docierają również tego typu odgłosy.

Rezultatem współczesnych badań nad *Erotykami* są wielostronne ustalenia na temat tego imponującego dzieła. Dotyczą one źródeł inspiracji, tematycznych i estetycznych upodobań autora, realizowanych przez niego ówczesnie koncepcji poety i poezji, sposobów prezentowania czytelnikom swoich wyborów twórczych, a także utrwalania w materii poetyckiej własnego wizerunku jako literata i człowieka. Naświetlono główne aspekty tego najobszerniejszego w polskim oświeceniu cyklu lirycznego, który stanowi najznakomitsze dokonanie artystyczne rokokowego nurtu poezji polskiej drugiej połowy XVIII wieku w odmianie anakreontycznej, a zarazem zawiera wyraźne sygnały przemian warsztatu witebskiego twórcy w kierunku tendencji właściwych sentymentalizmowi.

Prace przywołane w relacji ze stanu badań nad poezją Książnina ugruntowały wysoką ocenę walorów artystycznych *Erotyków*. Monografia oddawana do rąk Czytelnika wzbogaca dotychczasowe ustalenia, prezentując różne odsłony wędrówek po nierozpoznanych lub mało uczęszczanych dotąd ścieżkach „cypryjskiego powiatu”. Przestrzeń poetyckiego świata *Erotyków* to bowiem wielobarwne dzieło sztuki słowa i myśli, urzekające bogactwem i różnorodnością – inspirowanych rozlicznymi źródłami – pierwiastków, które je współtworzą. Skonstruowana została przy znaczącym udziale elementów z rekwizytorni antycznego dziedzictwa kulturowego, literackiej spuścizny renesansu oraz baroku (polskiego i europejskiego), ze scenerii egzotycznych, a także z rodzimej rzeczywistości, skonkretyzowanej historycznie, kulturowo, obyczajowo i geograficznie. To polimorficzny i polifoniczny zarazem świat – jego granice poszerzają się w trakcie lektury dzięki wielorakim skojarzeniom, jakie budzą współtworzące go obrazy i przywołane postaci.

W trzech pozostałych pracach pomieszczonych w książce, z których jedna nie była dotąd publikowana, rozważania odnoszą się głównie do twórczości Książnina z (zapoczątkowanego u schyłku roku 1783)

puławsko-sieniawskiego okresu. Uwzględnione zostały zawarte w jego autografie teksty w pierwotnej postaci pomieszczone w trzypięciowym wydaniu *Poezji* (1787/1788), a także wiersze z późniejszych lat.

Całościowy charakter monografii oddaje trójdzielna kompozycja studiów, które ją współtworzą. Podział ten wyznaczają bowiem kryteria dotyczące nadrzędnych zjawisk i tendencji dostrzeżonych w *Erotykach* (I–II) oraz puławsko-sieniawskiej poezji (III) Książnina. W części pierwszej rozważania poświęcone są różnym przejawom zakorzenienia jego utworów w tradycji antycznej i nowożytnej kręgu śródziemnomorskiego, w tym również w tradycji staropolskiej. Część druga obejmuje studia, które przybliżają zawarte we wczesnych wierszach twórcy witebskiego odniesienia do rodzimych realiów, szlacheckiej obyczajowości, do kolegów po piórze, a także warsztat wersyfikacyjny lirycznego cyklu. Natomiast w części trzeciej przedmiotem uwagi są różnego typu artystyczne rozwiązania stosowane przez poetę w sentymentalnych lirykach wykorzystujących w obrazowaniu metaforę żywiołów oraz odwołania biblijne, dostrzeżone też w jego wczesnych utworach. Ponadto przybliżone zostały upamiętnione piórem Książnina rozliczne odsłony uroków puławskiego środowiska. Przedmiotem obserwacji są deskrypcje oraz przywołania miejsc i ludzi z nim związanych, jak również naznaczone smutkiem i poczuciem zagrożenia obrazy kreślone w czasie, gdy po tej rodzimej arkadii przetoczyły się niszczące koła historii. Tak pomyślana kompozycja ma nie tylko charakter problemowy, ale uwzględnia także chronologię omawianych wierszy Książnina, a tym samym zmiany zachodzące w jego warsztacie poetyckim.

* * *

Wyrazy głębokiej wdzięczności oraz podziękowania za niezwykle cenne uwagi, wskazania i sugestie, dzięki którym publikacja ta uzyskała ostateczny kształt, pragnę złożyć Profesor Teresie Kostkiewiczowej i Profesorowi Tomaszowi Chachulskiemu. Dziękuję również Doktor Grażynie Bartnik-Szymańskiej za pomoc w doborze zamieszczonego w książce materiału ilustracyjnego.

Bibliografia

Bibliografia podmiotowa

- Kniaźnin F.D., *Erotyki*, cz. 1–2, Drukarnia Nadworna J. K. Mci, Warszawa 1779.
- Kniaźnin F.D., *Erotyki*, wyd. B. Mazurkova, M. Bajer przy współpracy M. Bejm, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2022, Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia, T. 20.
- Kniaźnin F.D., *Poematy*, wyd. T. Chachulski, R. Dąbrowski, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2021, Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia, T. 21.
- Kniaźnin F.D., *Poezje*, T. 1–3, edycja zupełna, Drukarnia Uprzywilejowana Michała Grölla, Warszawa 1787–1788.
- Kniaźnin F.D., *Wiersze wybrane*, wybrał, oprac. i wstępem poprzedził A.K. Guzek, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1981.
- Kniaźnin F.D., *Wybór erotyków*, wstęp M. Pawłata, oprac. tekstów M. Pawłata, A. Strożek, B. Wolska, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2010, Prace Katedry Edytorstwa Wydziału Filologicznego UŁ, T. 3.
- Kochanowski P., Tasso T., *Gofred abo Jeruzalem wyzwolona*, oprac. S. Grzeszczuk, przypisy R. Pollak, Państwowy Instytut Wydawniczy, [Warszawa 1968].
- „Poezje Franciszka Dionizego Kniaźnina ręką własną pisane”, T. 1–2, Biblioteka Książąt Czartoryskich – Muzeum Narodowe w Krakowie, rkps 2223 II T. 1–2.

Bibliografia przedmiotowa

Teksty

- Addison J., *O rozkoszach wyobraźni*, przeł. Z. Sinko, w: *Europejskie źródła myśli estetyczno-literackiej polskiego oświecenia. Antologia wypowiedzi pisarzy francuskich, niemieckojęzycznych i angielskich 1674–1810*, oprac. T. Kostkiewiczowa i Z. Goliński, Wydawnictwo Naukowe Semper, Warszawa 1997, s. 591–597.

- Albertrandi A., *Wiersz o malarstwie. Pieśni pięć*, Drukarnia Uprzywilejowana Michała Grölla, Warszawa 1790.
- Amor dziś moim hetmanem. Erotyki wszeteczne i wstydlive*, wybór i oprac. W. Nawrocki, [oprac. graficzne M. Jędrzak], Verum, Warszawa 1995.
- Anakreon, poeta grecki*, [przeł. A.S. Naruszewicz], Drukarnia Nadworna Jego Królewskiej Mości, Warszawa 1774.
- Arystoteles, *Poetyka*, w: Idem, *Retoryka. Poetyka*, przeł., wstępem i komentarzem opatrzył H. Podbielski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1988, s. 299–466.
- Biblia w przekładzie księdza Jakuba Wujka z 1599 r.*, transkrypcja typu „B” oryginalnego tekstu z XVI wieku i wstępy J. Frankowski, [wyd. 2], Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 1999.
- [Czartoryska I.], *Portret Księżny Jenerałowej Ziem Podolskich przez nią samą skreślony*, [przeł. B. Zaleski], w: B. Zaleski, *Żywot księcia Adama Jerzego Czartoryskiego*, T. 1, drukiem Józefa Ignacego Kraszewskiego, Poznań 1881, s. 158–161.
- Czartoryski A.K., *Drugi list Jmć Doświadczynskiego do przyjaciela swego względem wychowania córek*, [Drukarnia Piotra Dufoura], Warszawa 1781.
- Epitalamia antyczne, czyli Antyczne pieśni weselne*, tłum. i oprac. M. Brożek, uzupełnił i do druku przygotował J. Danielewicz, [ilustr. K. Rojowski], Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa–Poznań 1999.
- Filostat Starszy, *Obrazy*, przeł., wstępem, komentarzami i przypisami opatrzył R. Popowski, Prószyński i S-ka, Warszawa 2004.
- Homer, *Iliada*, przekładania F.[K.] Dmochowskiego, T. 3: *Zamykający wiadomość o życiu Homera, jego dziełach, tłumaczach i uwagi nad „Iliadą”*, za pozwoleniem zwierzchności, Drukarnia Księży Pijarów, Warszawa 1801.
- „Jarmark małżeński serdecznej miłości”. *Toruńskie wiersze weselne przełomu XVII i XVIII wieku*, oprac. tekstów P. Potoniec i K. Obremski przy współpracy K. Mikulskiego, wprowadzenie i posłowie K. Obremski, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2020.
- Jezierski F.S., *Niektóre wyrazy porządkiem abecadła zebrane i stosownymi do rzeczy uwagami objaśnione*, dzieło pogrobowe, przez... kanonika krakowskiego i kaliskiego napisane, po śmierci jego wydane, nakładem i drukiem Michała Grölla, Warszawa 1792.
- Karpiński F., *Dzieła wierszem i prozą*, T. 1, edycja nowa i zupełna wielą pismami od autora nadesłanymi pomnożona, [wyd. F.K. Dmochowski], za pozwoleniem zwierzchności, Drukarnia Księży Pijarów, Warszawa 1806.

- Karpiński F., *Podróż do Krakowa i jego okolic. List do księżnej Barbary z Duninów Sanguszkowej, marszałkowej w[ielkiej] W[ielkiego] Ks[ięstwa] L[itewskiego]*, w: Idem, *Dzieła wierszem i prozą*, T. 3, edycja nowa i zupełna wielą pismami od autora nadesłanymi pomnożona, [wyd. F.K. Dmochowski], za pozwoleniem zwierzchności, Drukarnia Księży Pijarów, Warszawa 1806, s. 321–334.
- Karpiński F., *Poezje wybrane*, oprac. T. Chachulski, wyd. 2 zmienione, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1997, Biblioteka Narodowa, seria I, nr 89.
- Karpiński F., *Rozmowa 5. O obcowaniu między ludźmi i przyjaźni*, w: Idem, *Rozmowy Platona z uczniami swoimi*, cz. 1, Drukarnia Grodzieńska Jana Jasieńskiego, [Grodno] 1802, s. 103–136.
- Karpiński F., *Wiersze zebrane*, cz. 1, wyd. T. Chachulski, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo – Fundacja „Akademia Humanistyczna”, Warszawa 2005, Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia, T. 5.
- Kitowicz J., *Opis obyczajów za panowania Augusta III*, wstęp M. Dernałowicz, [red. nauk., komentarz i wybór ilustracji Z. Goliński, oprac. tekstu, indeksy zestawiała A. Skarżyńska], Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1985.
- Klaudian K., *Feniks*, przekładania F. Kniaźnina, w: Idem, *O porwaniu Prozerpiny ksiąg trzy etc.*, przekładania A.W. z Uniechowa Ustrzyckiego, edycja po pierwszej warszawskiej 1689, po drugiej krakowskiej 1700, trzecia, przydaniem nowych dzieł rymotwórskich tegoż autora od innych przełożonych powiększona, nakładem Michała Grölla, [s.n.], Warszawa 1772, s. 112–119.
- Kniaźnin F.D., *Bajki*, wyd. N. Kawałko-Dzikowska, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2019, Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia, T. 19.
- Kniaźnin F.D., „*Po większej części przed światem nie zgasnę*”. *Przekłady z Horacego*, zebrał i oprac. J. Wójcicki, Wydawnictwo Księgarnia Akademicka, Kraków 2011, Biblioteka Aretuzy, T. 5.
- Kniaźnin F.D., *Wiersze*, wyd. T. Chachulski, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2019, Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia, T. 22.
- Kochanowski J., *Fraszki*, oprac. J. Pelc, wyd. 2 zmienione, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1991, Biblioteka Narodowa, seria I, nr 163.
- Kochanowski J., *Pieśni*, oprac. L. Szczerbicka-Ślęk, wyd. 4 zmienione, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1998, Biblioteka Narodowa, seria I, nr 100.

- Krasicki I., *Monachomachia i Antymonachomachia*, wstęp i oprac. Z. Goliński, wyd. 2 zmienione, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1976, Biblioteka Narodowa, seria I, nr 197.
- Krasicki I., *Pan Podstoli*, wstęp i oprac. K. Stasiewicz, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Olsztyn 1994.
- Krasicki I., *Przyjaźń*, w: Idem, *Uwagi*, wstęp i oprac. Z. Libera, [oprac. ilustracyjne R. Szaybo], Czytelnik, Warszawa 1997, s. 134–140.
- Krasicki I., *Satyry i listy*, wstęp J.T. Pokrzywniak, oprac. tekstów i komentarze Z. Goliński, wyd. 2 zmienione, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1988, Biblioteka Narodowa, seria I, nr 169.
- Lessing G.E., *Laokoon, czyli o granicach malarstwa i poezji*, przeł. H. Zymon-Dębicki, w: *Europejskie źródła myśli estetyczno-literackiej polskiego oświecenia. Antologia wypowiedzi pisarzy francuskich, niemieckojęzycznych i angielskich 1674–1810*, oprac. T. Kostkiewiczowa i Z. Goliński, Wydawnictwo Naukowe Semper, Warszawa 1997, s. 491–506.
- Łożnicopiew. Trembecki i inni, [wstęp i wybór A.K. Guzek, oprac. graficzne Z. Waszczeniuk], Krajowa Agencja Wydawnicza RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Białystok 1982.
- Marewicz W.I., *Zbiory poetyckie*, oprac. i wstępem opatrzyła A. Petlak, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2018.
- Mikulski T., *Listy Książnina*, w: Idem, *Ze studiów nad oświeceniem. Zagadnienia i fakty*, Państwowy Instytut Wydawniczy, [Warszawa 1956], s. 259–285.
- Minasowicz J.E., *Zbiór mniejszy poezji polskich drobniejszych albo Suplement do zbioru większego rytmów jego ojczystych, wydane w dwóch tomach a w czterech częściach w Warszawie R[oku] P[rażskiego] 1755–[17]56. Przydane są na końcu łacińskie tegoż autora poezje etc.*, nakładem i drukiem Michała Grölla, Warszawa 1782.
- Mitzler de Kolof W., *O sztukach pożytecznych dla Polski, a w ogólności o handlu*, rozdz. 1, „Monitor” 1774, nr 9 (29 stycznia), s. 65–73.
- [Nagłowski F.A.], *Przewodnik warszawski*, w: „Przewodniki warszawskie” 1779, tekst ustalił i oprac. E. Rabowicz, „Zeszyty Naukowe Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Gdańskiego. Dodatek do Prac Historycznoliterackich” 1985, nr 8–9, s. 27–43.
- Naruszewicz A.S., *Dzieła*, T. 4: *Tłumaczenia rozmaite*, [Anakreona pieśni wybrane], [wyd. F. Bohomolec], Drukarnia Nadworna Jego Królewskiej Mości, Warszawa 1778, s. 174–228.

- Naruszewicz A.S., *Poezje zebrane*, T. 1, wyd. B. Wolska, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo – Fundacja „Akademia Humanistyczna”, Warszawa 2005, Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia, T. 4.
- Naruszewicz A.S., *Poezje zebrane*, T. 2, wyd. B. Wolska, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo – Fundacja „Akademia Humanistyczna”, Warszawa 2009, Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia, T. 9.
- Naruszewicz A.S., *Poezje zebrane*, T. 3, wyd. B. Wolska, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo – Stowarzyszenie „Pro Cultura Litteraria”, Warszawa 2012, Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia, T. 11.
- Naruszewicz A.S., *Poezje zebrane*, T. 4, wyd. B. Wolska, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo – Stowarzyszenie „Pro Cultura Litteraria”, Warszawa 2015, Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia, T. 13.
- Niemcewicz J.U., *Pamiętniki czasów moich*, T. 1–2, wyd. 1 według obszerniejszej wersji rękopiśmiennej, tekst oprac. i wstępem poprzedził J. Dihm, Państwowy Instytut Wydawniczy, [Warszawa] 1957.
- Paterculus Velleius C., *Historia Romana ad M[arcum] Vinicium consulem*, libri duo, interpretatione et notis illustravit R. Rigueur e Societate Iesu, iussu Christianissimi Regis, in usum Serenissimi Delphini, cum privilegio regis, apud Fredericum Leonard, Parisii 1675.
- Piotrowski G., *Satyra XII. Na pijaństwo, a zwłaszcza obrzydliwym trunkiem gorzałki*, w: Idem, *Satyry przeciwko zdaniom i zgorszeniom wieku naszego*, T. 1: *Za powodem „Satyra” Jan Kochanowskiego, księżęcia naszych poetów, który się na końcu „Satyr” kładzie*, wydany, Drukarnia J. K. Mci i Rzeczypospolitej u Ks[ięży] Scholarum Piarum, Warszawa 1773, s. 58–61.
- „Płodny jest świat w występki”. *Antologia polskiej libertyńskiej poezji erotycznej XVIII wieku*, wybrał i przygotował do druku oraz wstępem i notami o autorach i pochodzeniu tekstu opatrzył W. Nawrocki, Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Jana Kochanowskiego w Kielcach Wydział Zamiejscowy, Piotrków Trybunalski 1996.
- Poezja polskiego oświecenia. Antologia*, oprac. J. Kott, rysunki J.P. Norblina, [wyd. 2 poprawione i uzupełnione], Czytelnik, Warszawa 1956.
- Poezje dessertowe wieku naszego oświeconego*, [wybór i oprac.] Leon Sacculus [i.e. R. Kaleta], Wydawnictwo Sacculus, Amsterdam 1989 [i.e. Wrocław 2019].
- Polska poezja rokokowa. Antologia*, wybór i oprac. R. Dąbrowski, Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych Universitas, Kraków 2003.

- Przedziwna Matka Stworzyciela swego. Antologia dawnej polskiej poezji maryjnej*, wybrał, oprac. i wstępem poprzedził R. Mazurkiewicz, Wydawnictwo Księży Marianów MIC, Warszawa 2008.
- Rousseau J.J., *Pigmalion. Scena liryczna*, wierszem przełożona przez T.K. Węgieńskiego, [Michał Gröll, Warszawa 1777].
- Sekscytacje. Antologia polskiej literatury frywolnej, rubasznej i obscenicznej*, wybór, wstęp, biogramy i noty A. Moździolek, rys. F. Maśluszczak, Interwers, [Brwinów] 2009.
- Słowacki E., *O poezji w ogólności*, w: *Oświeceni o literaturze*, [cz. 2:] *Wypowiedzi pisarzy polskich 1801–1830*, oprac. T. Kostkiewiczowa i Z. Goliński, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1995, s. 343–353.
- Szymanowski J., *Dla Przyjaźni*, w: *Idem, Poezje*, oprac. S. Kufel, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2018, s. 135.
- Świdorski J., *Olind i Sofroni. Dramma heroiczne w pięciu aktach. Z Merciera*, w: *Idem, Utwory poetyckie. Antologia*, wybór, oprac., wstęp R. Dąbrowski, Wydawnictwo Księgarnia Akademicka, Kraków 2010, s. 83–107, *Studia Dziewiętnastowieczne. Kolekcja*, T. 3.
- Tankred. Trajedia Woltera w pięciu aktach wierszem*, przeł. przez T. Zaborowskiego, w: T. Zaborowski, *Pisma zebrane*, oprac. M. Danilewiczowa, z Zasiłku Funduszu Kultury Narodowej, Warszawa 1936, s. 111–184, Wydawnictwo Gabinetu Filologicznego Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, nr 2.
- Trembecki S., *Obscaena. Poezje polityczne i niepolityczne*, wybrał i wstępem opatrzył T. Pichór, Rambler, Varsaviae 2017.
- Trembecki S., *Obscoena. Dodatek do „Pism wszystkich”*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1953.
- Trembecki S., *Pisma wszystkie*, T. 1–2, wyd. krytyczne oprac. J. Kott, Państwowy Instytut Wydawniczy, [Warszawa] 1953.
- Twardowski J., *Kilka myśli o aniołach*, wybrała i oprac. A. Iwanowska, wyd. 2 zmienione, Wydawnictwo Świętego Wojciecha, Poznań 2009.
- [Vernes F.], *Le voyageur sentimental ou ma promenade à Yverdun*, chez Mr Vernes le fils, Neuchâtel 1786.
- Wiersze imieninowe poetów z drugiej połowy XVIII wieku*, wstęp, wybór tekstów i oprac. B. Wolska, B. Mazurkowska, T. Chachulski, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2011.
- [Wybicki J.], *Moje godziny szczęśliwe*, dwa tomiki, wyd. nowe przejrzone, Drukarnia Wilhelma Bogumiła Korna, Wrocław 1819.
- „Zabawy Przyjemne i Pożyteczne” 1770–1777, T. 1–16.

Opracowania

- Adamczyk M., *Biblia*, w: *Słownik literatury staropolskiej. (Średniowiecze – renesans – barok)*, red. T. Michałowska przy udziale B. Otwinowskiej, E. Sarnowskiej-Temeriusz, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1990, s. 82–89.
- Aleksandrowicz A., *Izabela Czartoryska. Polskość i europejskość*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 1998.
- Aleksandrowicz A., *Puławy w obliczu Sejmu Czteroletniego i Konstytucji 3 maja*, w: Eadem, *Różne drogi do wolności. Puławy Czartoryskich na przełomie XVIII i XIX wieku*, Towarzystwo Przyjaciół Puław, Puławy 2011, s. 11–32.
- Aleksandrowicz A., *W edeńskiej krainie flory*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio FF, Philologiae” 1993, Vol. 11, nr 3, s. 35–49.
- Aleksandrowicz A., *Z problematyki kultu drzew w poezji F.D. Kniaźnina*, cz. 1, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio FF, Philologiae” 1987, Vol. 5, nr 6, s. 99–115.
- Aleksandrowicz A., *Z problematyki kultu drzew w poezji F.D. Kniaźnina*, cz. 2, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio FF, Philologiae” 1989, Vol. 7, nr 12, s. 209–234.
- Aleksandrowska E., *Kniaźnin Franciszek Borgiasz Dionizy*, w: *Polski słownik biograficzny*, T. 13, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław 1967–1968, s. 122–126.
- Aleksandrowska E., *Sakowicz Fabian*, w: *Polski słownik biograficzny*, T. 34, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 1992–1993, s. 341–342.
- Aleksandrowska E., *Słowo wstępne*, w: *Wiersze Józefa Koblańskiego i Stanisława Szczęsnego Potockiego – zapomnianych poetów oświecenia*, wybór przygotowała oraz teksty, wstęp i komentarze oprac. E. Aleksandrowska, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 1980, s. 5–36.
- Aleksandrowska E., *„Zabawy Przyjemne i Pożyteczne” 1770–1777. Monografia bibliograficzna*, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 1999.
- Assmann A., *Cztery formy pamięci*, przeł. K. Sidowska, w: Eadem, *Między historią a pamięcią. Antologia*, red. i posłowie M. Saryusz-Wolska, [indeks W. Grębecka], Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2013, s. 39–57.
- Augustyniak U., *Historia Polski 1572–1795*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.

- Augustyniak U., *O przyjaźni. Przyczynek do badania stosunków klientarnych*, w: *Necessitas et ars. Studia staropolskie dedykowane Profesorowi Januszowi Pelcowi*, T. 2, red. B. Otwinowska, A. Nowicka-Jeżowa, J. Kowalczyk i A. Karpiński, Wydawnictwo Naukowe Semper, Warszawa 1993, s. 121–128.
- Badecki K., *Wstęp*, w: *Polska satyra mieszczańska. Nowiny sowizdrzalskie*, pierwsze wydanie zbiorowe z podobiznami trzynastu drzeworytów oprac. K. Badecki, nakładem Polskiej Akademii Umiejętności, Kraków 1950, s. V–XLVIII, Biblioteka Pisarzy Polskich, nr 91.
- Bajer M., *Językowe obrazowanie w klasycystycznej poetyce dramatu we Francji na przykładzie „Praktyki teatru” François Hédelina d’Aubignac (1657)*, „Terminus” 2014, T. 16, z. 4 (33), s. 451–470, <https://doi.org/10.4467/20843844TE.14.014.3091>.
- Banaś-Korniak T., *Ludyczność w literaturze polskiej epok dawnych – metoda, teoria, interpretacje*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2022.
- Banaś-Korniak T., *Siedemnastowiecznego szlachcica polskiego smutki i zabawy. Motywy ludyczne w barokowych epigramatach Wespazjana Kochowskiego i Daniela Bratkowskiego*, w: *Homo ludens. Zabawy i rozrywki na co dzień i od święta w dziejach krajów Europy Środkowej i ich sąsiadów*, red. A. Teterycz-Puzio i W. Bejda we współpracy z L. Kościelakiem, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej w Słupsku, Słupsk 2017, s. 427–439.
- Barłowska M., *Klorynda i Tankred w topice mowy weselnej Jerzego Ossolińskiego*, w: *Z ducha Tassa. [Księga pamiątkowa sesji naukowej w czterechsetlecie śmierci pisarza (1544–1595)]*, red. R. Ociecek przy współudziale B. Mazurkowej, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 1998, s. 187–199.
- Barłowska M., *Oddawanie panny z przyganą: trefne i nie tylko*, w: *Sarmackie theatrum*, T. 3: *Studia historycznoliterackie*, red. R. Ociecek przy współudziale M. Walińskiej, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2006, s. 97–118.
- Bąkowska P., *Formy ekspresji podmiotowości nowoczesnej. Tożsamość indywidualna i zbiorowa w poezji polskiej schyłku XVIII i początku XIX wieku*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2021.
- Bednarek B., *Liryki z czterech początkowych ksiąg „Poezji Franciszka Dionizego Książnina ręką własną pisanych” – z ustaleń edytora*, „Sztuka Edycji” 2018, T. 14, nr 2: *Edytorstwo tekstów dawnych*, s. 41–51, <https://doi.org/10.12775/SE.2018.0019>.
- Białostocki J., *Literatura a sztuki plastyczne*, w: *Słownik literatury staropolskiej. (Średniowiecze – renesans – barok)*, red. T. Michałowska przy udziale B. Otwinowskiej,

- E. Sarnowskiej-Temeriusz, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1990, s. 407–414.
- Bibliografia literatury polskiej „Nowy Korbut”, [T.] 4: Oświecenie. Hasła ogólne, rzeczowe i osobowe A–H*, oprac. E. Aleksandrowska z zespołem, red. tomu do r. 1958 T. Mikulski, Państwowy Instytut Wydawniczy, [Warszawa] 1966.
- Bibliografia literatury polskiej „Nowy Korbut”, [T.] 6, cz. 1: Oświecenie. Hasła osobowe P–Ż. Addenda A–O*, oprac. E. Aleksandrowska z zespołem, red. tomu do r. 1958 T. Mikulski, Państwowy Instytut Wydawniczy, [Warszawa] 1970.
- Bieńkowski T., *Pisarze staropolscy wobec problemów cywilizacji*, w: *Problemy literatury staropolskiej*, red. J. Pelc, seria 3, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław 1978, s. 45–93.
- Biezuńska-Małowist I., *Kobiety antyku. Talenty, ambicje, namiętności*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1993.
- Blusiewicz A., *Ogień miłości. Z przemyśleń nad recepcją „Pieśni nad Pieśniami” w polskiej poezji barokowej*, „Przegląd Powszechny” 1985, nr 7–8, s. 129–135.
- Bogucka M., *Gorsza płeć. Kobieta w dziejach Europy od antyku po wiek XXI*, Wydawnictwo Trio, Warszawa 2005.
- Bogucka M., *Obraz miasta w literaturze staropolskiej*, w: *Corona scientiarum. Studia z historii literatury i kultury nowożytnej ofiarowane Profesorowi Januszowi Pelcowi*, red. J.A. Chrościcki, J. Głazewski, M. Prejs, K. Mrowcewicz, Wydawnictwo Neriton, Warszawa 2004, s. 201–206.
- Borowy W., *O poezji polskiej w wieku XVIII*, nakładem Polskiej Akademii Umiejętności, Kraków 1948, s. 246–274 (*Kniaźnin*); przedruk w: Idem, *O poezji polskiej w wieku XVIII*, [nota historycznoliteracka Z. Goliński, posłowie Z. Stefanowska], Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1978, s. 232–257 (*Kniaźnin*).
- Borowy W., *W cypryjskim powieście*, w: *Prace historyczno-literackie. Księga zbiorowa ku czci Ignacego Chrzanowskiego*, [red. F. Bielak], Kasa im. Mianowskiego, Kraków 1936, s. 241–270, *Prace z Historii Literatury Polskiej*, nr 1; przedruki w tomach: Idem, *Studia i rozprawy*, T. 1, [tom przygotowali do druku T. Mikulski, S. Sandler, J. Ziomek], Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Wrocław 1952, s. 77–108; Idem, *Studia i szkice literackie*, T. 1, [wybór i oprac. Z. Stefanowska, A. Paluchowski, indeks zestawiała M. Domańska], Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1983, s. 69–98.
- Borowy W., *Wstęp*, w: F.D. Książnin, *Wybór poezji*, oprac. W. Borowy, Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, wydano z Zasiłku Prezydium Rady Ministrów, Wrocław [1948], s. 5–37, Biblioteka Narodowa, seria I, nr 129.

- Borysowska A., *Jana Kochanowskiego wiersze „na obraz” – tradycje, kontekst, kontynuacje*, w: *Dobrym towarzyszom gwoli. Studia o „Foriceniach” i „Fraszkach” Jana Kochanowskiego*, red. R. Krzywy, R. Rusnak, Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2014, s. 153–165, *Studia o Literaturze Dawnej*, T. 4.
- Brahmer M., *Petrarkizm w poezji polskiej XVI wieku*, Kasa im. Mianowskiego, Kraków 1927, *Prace Historyczno-Literackie*, nr 27.
- Brzeziński J., *Język Franciszka Dionizego Kniaźnina*, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Zielonej Górze, Zielona Góra 1975.
- Buchwald-Pelcowa P., Pelc J., *Antynomie miasto – wieś w poezji polskiej renesansu i baroku*, „Gdańskie Zeszyty Humanistyczne” 1992, T. 28, nr 32, s. 211–232.
- Burszta W.J., *Upamiętnianie jako forma praktyki kulturowej*, w: *Znaki (nie)pamięci. Teoria i praktyka upamiętniania w Polsce*, red. M. Fabiszak, A.W. Brzezińska i M. Owsinski, Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych Universitas, Kraków 2016, s. 15–27.
- Buszka K., *Pomiędzy tradycją a nowatorstwem. Rola postaci kobiecych w świecie przedstawionym eposu Torquata Tassa „Gofred abo Jeruzalem wyzwolona” (w przekładzie Piotra Kochanowskiego)*, „Meluzyna” 2014, nr 1, s. 35–48.
- Ceccherelli A., *Matka Boska w poezji polskiej przełomu XVI i XVII wieku (na tle porównawczym)*, w: *Barok polski wobec Europy. Kierunki dialogu. Materiały międzynarodowej konferencji naukowej w Radziejowicach, 13–15 maja 2002 roku*, red. A. Nowicka-Jeżowa, E. Bem-Wiśniewska, Wydawnictwo Anta, Warszawa 2003, s. 395–415.
- Chachaj M., *Dramy i tragedie historyczne Juliana Ursyna Niemcewicza*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2007.
- Chachaj M., *Postać kobiety-Polki w dramatach historycznych Juliana Ursyna Niemcewicza*, „Annales Universitatis Mariae Curiae-Skłodowska. Sectio FF, Philologiae” 1999, Vol. 17, s. 95–113.
- Chachulski T., *Biblia a język poezji religijnej XVIII wieku*, w: *Wiek XVIII – między tradycją a oświeceniową współczesnością. Hermeneutyka wartości religijnych*, red. B. Kuczera-Chachulski, T. Chachulski przy współpracy J. Snopka, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2017, s. 60–104, *Kultura Pierwszej Rzeczypospolitej w dialogu z Europą. Hermeneutyka wartości*, T. 12; przedruk w tomie autorskim: Idem, *Edytorstwo jako historia literatury i inne studia o poezji XVIII wieku*, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2019, s. 289–346.
- Chachulski T., *Franciszek Karpiński jako poeta religijny*, w: *Motywy religijne w twórczości pisarzy polskiego oświecenia*, red. T. Kostkiewiczowa, Towarzystwo

- Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1995, s. 155–189, *Religijne Tradycje Literatury Polskiej*, T. 6.
- Chachulski T., *Między „Krotofilami i miłośnikami” a „Żalami Orfeusza nad Eurydyką”*. „Z *Anakreonta. Sam do siebie*”, w: *Czytanie Książnina*, red. B. Mazurkowska i T. Chachulski, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2010, s. 103–114, *Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia*, [T. 1].
- Chachulski T., *Opóźnione pokolenie. Studia o recepcji „głębokiej” Jana Kochanowskiego w poezji polskiej XVIII wieku*, Fundacja „Akademia Humanistyczna” – Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2006.
- Cieński M., *Dwór i ogród: myśli różne o sztuce ogrodniczej i literaturze w polskim oświeceniu*, w: *Dwory magnackie w XVIII wieku. Rola i znaczenie kulturowe*, red. T. Kostkiewiczowa i A. Roćko, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2005, s. 87–97.
- Cieński M., *Melancholia i topografia. O niektórych przedstawieniach pejzażu w poezji Franciszka Dionizego Książnina*, w: *Idem, Pejzaże oświeconych. Sposoby przedstawiania krajobrazu w literaturze polskiej w latach 1770–1830*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2000, s. 122–135.
- Cieński M., *Poetycka ekfrazą (?) „Na Wokluz, wody i dom gocki pod Białymstokiem”*, w: *Czytanie Karpińskiego*, [cz.] 2, red. B. Mazurkowska i T. Chachulski, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2017, s. 127–140, *Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia*, T. 5, [cz.] 2.
- Cieński M., *Prywatne i intymne w przestrzeni ogrodu. Doświadczenie realne i kreacja literacka 1760–1830*, w: *Publiczne, prywatne, intymne w kulturze XVIII wieku*, red. T. Kostkiewiczowa, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2014, s. 103–110, *Biblioteka Badań nad Wiekiem Osiemnastym. Studia i Źródła*, Studia, nr 8.
- Ciesielski T., Żeromska-Ciesielska M., *Zabawy domowe i towarzyskie w Rzeczypospolitej doby saskiej w świetle egodokumentów*, w: *Homo ludens. Zabawy i rozrywki na co dzień i od święta w dziejach krajów Europy Środkowej i ich sąsiadów*, red. A. Teterycz-Puzio i W. Bejda we współpracy z L. Kościelakiem, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej w Słupsku, Słupsk 2017, s. 227–243.
- Ciszewska M., *Tuliusz domowy. Świeckie oratorstwo szlacheckie kręgu rodzinnego (XVII–XVIII wiek)*, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2016, *Studia Staropolskie. Series Nova*, T. 44 (100).
- Czwórnóg-Jadczak B., *Tymon Zaborowski (1799–1828)*, w: *Pisarze polskiego oświecenia*, T. 3, red. T. Kostkiewiczowa i Z. Goliński, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1996, s. 639–652.

- Czytanie *Kniaźnina*, red. B. Mazurkowa i T. Chachulski, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2010, Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia, [T. 1].
- Dąbrowska J.M., Świat wartości „człowieka czułego”. „Żale Orfeusza nad Eurydyką” *Franciszka Dionizego Kniaźnina*, „Wiek Oświecenia” 2003, T. 19: Oświecenie północne, s. 139–161.
- Dąbrowski R., *Dlaczego Oświecenie nie stworzyło wybitnej epopei*, w: *Wiek XVIII (nie tylko) w szkole. Literatura – historia – kultura – sztuka*, red. B. Mazurkowa z udziałem M. Marcinkowskiej, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2013, s. 37–51.
- Dąbrowski R., *Jak Świdorski tłumaczył Merciera. „Olind i Sofroni”*, „Konteksty Kultury” 2012, T. 8, s. 15–27; w wersji zmienionej i poszerzonej: „Niewinność bierze górę”. „Olind i Sofroni”, w: Idem, „Kiedy Mars stąpił swe groty...”. *Twórczość Jędrzeja Świdorskiego*, Wydawnictwo Księgarnia Akademicka, Kraków 2023, s. 45–58, *Studia Dziewiętnastowieczne. Rozprawy*, T. 21.
- Dąbrowski R., *Problemy z formą gatunkową poematu o powietrznej „bani”*. „Balon, czyli Wieczory puławskie. Poema w dziesięciu pieśniach”, w: *Czytanie Kniaźnina*, red. B. Mazurkowa i T. Chachulski, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2010, s. 193–212, Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia, [T. 1].
- Dąbrowski R., *Wstęp*, w: J. Świdorski, *Utwory poetyckie. Antologia*, wybór, oprac., wstęp R. Dąbrowski, Wydawnictwo Księgarnia Akademicka, Kraków 2010, s. 7–25, *Studia Dziewiętnastowieczne. Kolekcja*, T. 3.
- Dąbrowski R., *Wstęp*, w: *Polski poemat heroikomiczny późnego oświecenia. Antologia*, wybór, oprac., wstęp R. Dąbrowski, Wydawnictwo Księgarnia Akademicka, Kraków 2007, s. 7–25, *Studia Dziewiętnastowieczne. Kolekcja*, T. 1.
- Dąbrowski S.P., *Ostatnie pożegnanie i pochwała męża stanu: „Na śmierć księcia Czartoryskiego, kanclerza w. W. Ks. Lit.”*, w: *Czytanie Trembeckiego*, [cz.] 2, red. J. Snopek, W. Kaliszewski i B. Mazurkowa, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2016, s. 89–111, Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia, T. 4, [cz.] 2.
- Dąbrowski S.P., *Zjawisko sodomii w polskiej poezji erotycznej XVIII wieku. Wstępne rozpoznanie problemu*, „Napis” 2012, T. 18: *Tabu i wstyd*, s. 37–56.
- Demkowicz A., *Różnica wieku – różnice potrzeb: „Satyra VIII. Małżeństwo”*, w: *Czytanie Naruszewicza*, [cz.] 2, red. B. Wolska, T. Kostkiewiczowa i B. Mazurkowa, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2015, s. 247–261, Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia, T. 3, [cz.] 2.

- Deszczyńska M., *Biblia w czytelnictwie polskim na przełomie XVIII i w pierwszych dekadach XIX stulecia*, „Wiek Oświecenia” 2024, T. 40: *Proza oświecenia – oświecenie prozy*, s. 11–48.
- Dębski L., *Puławy (1762–1830). Monografia z życia towarzyskiego, politycznego i literackiego na podstawie archiwum książąt Czartoryskich w Krakowie*, T. 1: *Czasy przedrozbiorowe*, z pięcioma rycinami, nakładem Księgarni Gubrynowicza i Schmidta, Lwów 1887.
- Dębowski M., *Teatr do słuchania i teatr do patrzenia w XVIII wieku. Kilka ustaleń*, w: *Eklektyzmy, synkretyzmy, uniwersa. Z estetyki dzieła epoki oświecenia i romantyzmu*, red. A. Zioliwicz i R. Dąbrowski, Wydawnictwo Księgarnia Akademicka, Kraków 2014, s. 283–297, <https://doi.org/10.12797/9788376384290.16>, *Studia Dziewiętnastowieczne. Rozprawy*, T. 14.
- Dias-Lewandowska D., *Polskie picie oczami Niemców i Francuzów – zmiana czy długie trwanie? Relacje z podróży jako źródło do badań nad konsumpcją alkoholu i pijaństwem*, w: *Rzeczpospolita w oczach podróżników z Francji i Niemiec*, red. A. Mikołajewska i W. Zientara, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Warszawa 2019, s. 135–146.
- Dłuska M., *Próba teorii wiersza polskiego*, wyd. 2 poszerzone, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1980.
- Dobak A., *Sielanka*, w: *Słownik literatury polskiego oświecenia*, red. T. Kostkiewiczowa, wyd. 2 poszerzone i poprawione, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1991, s. 574–580.
- Dobrzyńska T., *Mówiąc przenośnie... Studia o metaforze*, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 1994.
- Dobrzyńska T., *Od słowa do sensu. Studia o metaforze*, Fundacja „Akademia Humanistyczna” – Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2012.
- Doktor R., *Wizerunek Matki Boskiej w poezji polskiej XVIII wieku*, w: *Literatura, historia, dziedzictwo. Prace ofiarowane Profesor Teresie Kostkiewiczowej*, red. T. Chachulski, A. Grześkowiak-Krwawicz, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2006, s. 295–307.
- Dolczewski Z., *Kufle, kubki i kieliszki, czyli co w czym dawniej pijano*, „Kronika Miasta Poznania” 2000, nr 4, s. 45–61.
- Dormus K., *Narodziny nowego typu relacji rodzinnych na przykładzie listów Izabeli z Flemmingów Czartoryskiej do syna*, w: *Kobiety kręgi korespondencyjne w XVII–XIX wieku*, red. B. Popiołek, U. Kicińska, A. Słaby, Wydawnictwo DiG – Edition La Rama, Warszawa–Bellerive-sur-Allier 2016, s. 201–214.

- Dumanowski J., *Gorzałka, piwo i wino. Szlacheckie picie i jego materialna oprawa w XVIII wieku*, w: *Między barokiem a oświeceniem. Radości i troski dnia codziennego*, red. S. Achremczyk, Towarzystwo Naukowe i Ośrodek Badań im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie, Olsztyn 2006, s. 148–154, *Rozprawy i Materiały Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie*, nr 231.
- Dybek D., *Anioł w piśmiennictwie polskim XVII i XVIII wieku*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2012.
- Fieguth R., *Burza i zefir. Poetyka kontrastów i paradoksów w „Odach, czyli liryków czterech xiegach” (1787) Franciszka Dionizego Książnina*, w: *Literatura, historia, dziedzictwo. Prace ofiarowane Profesor Teresie Kostkiewiczowej*, red. T. Chachulski i A. Grześkowiak-Krwawicz, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2006, s. 260–274.
- Fieguth R., *Echa petrarkizmu i Petrarki w „Erotykach” (1779) oraz w „Żalach Orfeusza” (1783) Franciszka Dionizego Książnina*, w: *Petrarca a jedność kultury europejskiej. / Petrarca e l'unità della cultura europea. Materiały międzynarodowego zjazdu. / Atti del Convegno Internazionale Warszawa, 27–29 V 2004*, red. / a cura di M. Febbo, P. Salwa, Wydawnictwo Naukowe Semper, Warszawa 2005, s. 495–507.
- Fieguth R., *„Erotyków ksiąg dziesięć” Franciszka Dionizego Książnina jako cykl poetycki*, w: *Romantyzm. Poezja. Historia. Prace ofiarowane Zofii Stefanowskiej*, red. M. Prussak i Z. Trojanowiczowa, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2002, s. 131–149.
- Fieguth R., *Intertekstualność i kompozycja cykliczna: Anakreont, Horacy i Kochanowski w „Erotykach” F.D. Książnina*, w: *Ścieżki filologii. Polonistyka na przełomie wieków w Nowej Europie. [Majowe Spotkanie Polonistów i Sławistów Zagranicznych na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, 7–11 maja 2002]*, red. E. Bem-Wiśniewska, J. Porayski-Pomsta, Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2004, s. 61–82; przedruk w monografii zbiorowej: *Cykle i cykliczność. Prace dedykowane Pani Profesor Krystynie Jakowskiej*, red. A. Kiezuń i D. Kulesza, Trans Humana, Białystok 2010, s. 235–248.
- Fieguth R., *„Nie udźwignął Eurydyki”. „Żale Orfeusza” Franciszka Dionizego Książnina na tle starszych tradycji*, „Wiek Oświecenia” 2014, T. 30: *Bliskie z daleka*, s. 77–100.
- Fieguth R., *O kompozycji cyklu F.D. Książnina „Żale Orfeusza nad Eurydyką” (1783)*, przeł. T. Jeż, w: *Idem, Poezja w fazie krytycznej i inne studia z literatury polskiej*, Świat Literacki, Izabelin 2000, s. 99–125.

- Fieguth R., „Powab Korynny serce mi rozrania”. O pierwiastku quasi-narracyjnym w „Erotykach” Franciszka Dionizego Książnina, w: *Od Kochanowskiego do Mickiewicza. Szkice o polskim cyklu poetyckim*, red. B. Kuczera-Chachulska, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2004, s. 122–143.
- Fieguth R., „Sobie wielki”. O pięciu zbiorach lirycznych Franciszka Dionizego Książnina, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2018.
- Fieguth R., *Twórczość Franciszka Dionizego Książnina w kontekście komparatystycznym. Pomysły i kwestie otwarte*, „Wiek XIX. Rocznik Towarzystwa im. Adama Mickiewicza” 2015, T. 8 (50), s. 429–448.
- Filip G., *Erotyczna leksyka i metaforyka w utworach Stanisława Trembeckiego z rękopiśmiennego obiegu*, w: *Codziennność i niecodziennność oświeconych*, [cz.] 1: *Przyjemności, pasje i upodobania*, red. B. Mazurkowska z udziałem M. Marcinkowskiej i S.P. Dąbrowskiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2013, s. 233–251.
- Flacelière R., *Historia literatury greckiej*, przeł. P. Sobczak, Wydawnictwo Antyk, Marek Derewiecki, Kęty 2004, Fundamenta. Studia z historii filozofii, T. 40.
- Garszczyńska B., *Grzegorz Piramowicz (1735–1801)*, w: *Pisarze polskiego oświecenia*, T. 1, red. T. Kostkiewiczowa i Z. Goliński, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1992, s. 484–511.
- Gilson É., *Historia filozofii chrześcijańskiej w wiekach średnich*, przeł. S. Zalewski, wyd. 2, Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 1987.
- Głębińska E.J., *Łacińska poezja Franciszka Dionizego Książnina*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław 1993, Studia z Okresu Oświecenia, T. 24.
- Głowacka-Maksymiuk U., *Dwór księżnej Aleksandry Ogińskiej jako ośrodek życia kulturalnego*, „Szkice Podlaskie” 2002, T. 10, s. 9–16.
- Godlewski G., *Bachus w kontuszu. Z dziejów motywu alkoholu w literaturze polskiej*, Ciechanowskie Towarzystwo Naukowe, Ciechanów 1989.
- Golik-Prus A., *Różnorodność formuły „non omnis moriar” w łacińskich wpisach sztabuchowych przełomu XVI i XVII wieku*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2004.
- Golik-Prus A., *Wpisy Daniela Naborowskiego do alba amicorum*, „Pamiętnik Literacki” 1997, z. 4, s. 145–151.
- Goliński J.K., *Barokowe igraszki z Hypnosem. („Somni descriptio” – tajemnice snów, ogrodów, gabinetów...)*, „Ogród” 1994, nr 1, s. 143–172.
- Goliński J.K., *Między niebem a piekłem. „Wojna pobożna” bohaterów Tassa–Kochanowskiego*, w: *Z ducha Tassa. [Księga pamiątkowa sesji naukowej w czterechsetlecie*

- śmierci pisarza (1544–1595)], red. R. Ocieczek przy współudziale B. Mazurkowej, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 1998, s. 122–142.
- Gołębiowska Z., *Angielskie wzorce i inspiracje w życiu dworu puławskiego na przełomie XVIII i XIX wieku*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio F, Historia” 1991/1992, Vol. 46/47, nr 9, s. 191–228.
- Gonera M., *Siedemnastowieczna wiedza o Czartoryskich*, «Історичний архів. Наукові студії» 2015, Вип. 14, s. 13–19.
- Gorzelana J., *Jak określano Maryję w poezji religijnej polskiego oświecenia*, w: *Język doświadczenia religijnego*, T. 7, red. G. Cyran i E. Skorupska-Raczyńska, Wydawnictwo Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim, Gorzów Wielkopolski 2014, s. 149–163.
- Gorkowski A., „*Ut pictura verba...*”. *Zagadnienie unaocznienia w retoryce starożytnej i wczesnonowożytnej*, „Pamiętnik Literacki” 2001, z. 2, s. 37–59.
- Górska M., *Emblematyka czasów stanisławowskich – problematyka terminologiczna dekoracji okazjonalnych*, w: „*Sklócony naród, król niepewny, szlachta dzika*”? *Polska stanisławowska w świetle najnowszych badań*, red. P. Ugniewski, Wydawnictwo Neriton, Warszawa 2020, s. 35–60.
- Graciotti S., *Piotr Kochanowski w polskim oświeceniu oraz przekłady Ariosta i Tassa pióra Krasickiego i Trembeckiego*, w: *W kręgu „Gofreda” i „Orlanda”*. *Księga pamiątkowa sesji naukowej Piotra Kochanowskiego (w Krakowie, dnia 4–6 kwietnia 1967 r.)*, red. nauk. T. Ulewicz, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław 1970, s. 85–103, *Prace Komisji Historycznoliterackiej Polskiej Akademii Nauk Oddział w Krakowie*, T. 22.
- Gradkowski H., *Żywioł morski w wierszach Adama Mickiewicza i Mariusza Zaruskiego*, w: *Człowiek wobec żywiołów. Perspektywa interdyscyplinarna*, red. G. Różańska, Akademia Pomorska w Słupsku – Wydawnictwo Naukowe, Słupsk 2022, s. 147–157.
- Gruchała J.S., Grzeszczuk S., *Staropolska poezja ziemiańska*, w: *Staropolska poezja ziemiańska. Antologia*, oprac. J.S. Gruchała i S. Grzeszczuk, [wstęp J.S. Gruchała i S. Grzeszczuk, wybór tekstów S. Grzeszczuk, oprac. tekstów i komentarz J.S. Gruchała], Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1988, s. 5–83.
- Grzeszczuk S., *Piotra Kochanowskiego poemat o „wojnie pobożnej”*, w: Idem, *W stronę Kochanowskiego. Studia, charakterystyki, interpretacje*, Wydawnictwo Śląsk, Katowice 1981, s. 243–284.
- Grzeszczuk S., *Staropolskie potomstwo sowizdrzała. Plebejski humor literacki*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1990.

- Guzek A.K., *Franciszek Dionizy Książnin (1750–1807)*, w: *Pisarze polskiego oświecenia*, T. 1, red. T. Kostkiewiczowa i Z. Goliński, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1992, s. 567–607.
- Guzek A.K., *Lekcja historii w puławskim parku*, w: F.D. Książnin, *Wiersze wybrane*, wybrał, oprac. i wstępem poprzedził A.K. Guzek, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1981, s. 5–31.
- Guzek A.K., *Zamęt i harmonia. (O późnej liryce Franciszka Książnina)*, „Poezja” 1970, nr 2, s. 9–16.
- Hanusiewicz M., *Łzy kochanków*, w: *Śmiech i łzy w kulturze staropolskiej*, red. A. Karpieński, E. Lasocińska i M. Hanusiewicz, Fundacja „Akademia Humanistyczna” – Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa 2003, s. 141–149, *Studia Staropolskie. Series Nova*, T. 7 (63).
- Hanusiewicz M., *Pięć stopni miłości. O wyobraźni erotycznej w polskiej poezji barokowej*, Wydawnictwo Naukowe Semper, Warszawa 2004.
- Hanusiewicz M., *Promienie oczu. Z dziejów pewnego motywu w erotyce staropolskiej*, w: *Inspiracje platońskie literatury staropolskiej. Materiały z konferencji zorganizowanej przez Zespół Badań Literackich nad Historią Kultury Epok Dawnych Instytutu Literatury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego 14–15 października 1998 r.*, red. A. Nowicka-Jeżowa i P. Stępień, [zapis dyskusji, indeks nazwisk P. Stępień], Zespół Badań Literackich nad Historią Kultury Epok Dawnych przy Uniwersytecie Warszawskim, Warszawa 2000, s. 151–162.
- Hanusiewicz-Lavallee M., *Biblia w literaturze staropolskiej*, „*Studia Nauk Teologicznych*” 2009, T. 4, s. 223–246.
- Has A., *Życie w oświeconej Warszawie oczami Jana Czyży*, w: *Codziennosc i niecodziennosc oświeconych*, [cz.] 2: *W rezydencji, w podróży i na scenie publicznej*, red. B. Mazurkowa z udziałem M. Marcinkowskiej i S.P. Dąbrowskiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2013, s. 127–137.
- Jarczykowa M., *Czytanie Tassa–Kochanowskiego w kręgu poetów radziwiłłowskich w XVII wieku*, w: *Z ducha Tassa. [Księga pamiątkowa sesji naukowej w czterechsetlecie śmierci pisarza (1544–1595)]*, red. R. Ocieczek przy współudziale B. Mazurkowej, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 1998, s. 296–309.
- Jędrzejewski T., *Blednący atrament. Polskie rokoko literackie lat 1795–1830 na tle europejskim*, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2022.
- Judkowiak B., *Słowo inscenizowane. O Franciszce Urszuli Radziwiłłowej – poetce*, Wydawnictwo WiS, Poznań 1992.

- Juszczak W., *Ekfrazja poetycka w antycznej Grecji. (Przykłady wybrane)*, Wydawnictwo Neriton, Warszawa 2012.
- Kaczyński P., *Intymność i polityka. Motyw życia seksualnego w poezji politycznej ostatnich lat panowania Stanisława Augusta*, w: *Publiczne, prywatne, intymne w kulturze XVIII wieku*, red. T. Kostkiewiczowa, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2014, s. 197–203, Biblioteka Badań nad Wiekiem Osiemnastym. Studia i Źródła, Studia, nr 8.
- Kaczyński P., *Mizogin mniemany albo wygodny celibatu: „Bezżeństwo. Do Antoniego Korwina Kossakowskiego, sekretarza J. K. Mci”*, w: *Czytanie Naruszewicza*, [cz.] 1, red. B. Wolska, T. Kostkiewiczowa i B. Mazurkowska, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2015, s. 107–119, Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia, T. 3, [cz.] 1.
- Kaczyński P., *Zabawa w literaturze polskiego oświecenia jako temat, pretekst i kontekst*, w: *Europejski wiek osiemnasty. Uniwersalizm myśli, różnorodność dróg. Studia i materiały*, red. M. Dębowski, A. Grześkowiak-Krwawicz, M. Zwierzykowski, Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego „Societas Vistulana”, Kraków 2013, s. 545–553.
- Kaczyński P., *Życie seksualne jako obiekt krytyki i źródło inwektyw w literaturze politycznej czasów stanisławowskich. Casus „Zagadek sejmowych”*, „Prace Polonistyczne” 2013, T. 68: *Z warsztatów badaczy literatury oświecenia. Aktualia*, s. 73–108.
- Kaleta R., *Kawiarnie*, w: *Słownik literatury polskiego oświecenia*, red. T. Kostkiewiczowa, wyd. 2 poszerzone i poprawione, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1991, s. 208–211.
- Kaleta R., „*Muzy puławskiej nowe coraz pienie*”. O życiu, twórczości, drukach i autografach F.D. Kniaźnina, w: *Idem, Oświeceni i sentymentalni. Studia nad literaturą i życiem w Polsce w okresie trzech rozbiorów*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1971, s. 329–390.
- Kalewska A., „*Gofred*” Tassa–Kochanowskiego – epos o rycerzu pobożnym, w: *Z ducha Tassa. [Księga pamiątkowa sesji naukowej w czterechsetlecie śmierci pisarza (1544–1595)]*, red. R. Ocieczek przy współudziale B. Mazurkowej, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 1998, s. 107–121.
- Kalisz L., *Liryka Kniaźnina a poezja klasyczna*, „Pamiętnik Literacki” 1924/1925, z. 1/4, s. 42–60.
- Kalisz L., *Liryka Kniaźnina a poezja klasyczna. Przekłady Anakreonta*, „Eos” 1951, z. 2, s. 25–54.

- Kaliszewski W., *Potęga obrazu: „Do Malarstwa”*, w: *Czytanie Naruszewicza*, [cz.] 1, red. B. Wolska, T. Kostkiewiczowa i B. Mazurkova, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2015, s. 21–44, *Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia*, T. 3, [cz.] 1.
- Kapłon A., *Czytelnictwo czasów oświecenia stanisławowskiego w świetle list prenumeratorków*, w: *Problemy kultury literackiej polskiego oświecenia. Studia*, red. T. Kostkiewiczowa, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław 1978, s. 49–82.
- Karczeńska J., „*W karczmie nie masz pana*” – *staropolska karczma jako centrum rozrywki*, w: *Homo ludens. Zabawy i rozrywki na co dzień i od święta w dziejach krajów Europy Środkowej i ich sąsiadów*, red. A. Teterycz-Puzio i W. Bejda we współpracy z L. Kościelakiem, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej w Słupsku, Słupsk 2017, s. 191–199.
- Kaszewski M., *Onomatopoeje akwatywne jako subklasa zbioru interiekcji w historii polszczyzny*, w: *Człowiek wobec żywiołów. Perspektywa interdyscyplinarna*, red. G. Różańska, Akademia Pomorska w Słupsku – Wydawnictwo Naukowe, Słupsk 2022, s. 27–43.
- Klimowicz M., *Oświecenie*, [wyd. 7], Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1998.
- Kolendo-Korczak K., *Próba rekonstrukcji programu ideowego dekoracji Sali Rady ratusza w Toruniu*, w: *Świat bliski i świat daleki w staropolskich przestrzeniach*, red. M. Jarczykova i B. Mazurkova z udziałem S.P. Dąbrowskiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2015, s. 131–142.
- Komorowski M., *Poezja, retoryka i historia w renesansowej doktrynie „Ut pictura poesis”*, w: *Słowo i obraz. Materiały Sympozjum Komitetu Nauk o Sztuce Polskiej Akademii Nauk. Nieborów, 29 września–1 października 1977 r.*, red. A. Morawińska, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1982, s. 17–33.
- Konopczyński W., *Czaplic Celestyn*, w: *Polski słownik biograficzny*, T. 4, Polska Akademia Umiejętności, Kraków 1938, s. 167–168.
- Kopczyńska Z., *Malowanie słowami*, w: *Eadem, Język a poezja. Studia z dziejów świadomości językowej i literackiej oświecenia i romantyzmu*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław 1976, s. 48–85, *Z Dziejów Form Artystycznych w Literaturze Polskiej*, T. 45.
- Kopczyńska Z., Pszczołowska L., *Znaczenie i wartość form wierszowych w kontekście literackim epoki (poezja polskiego baroku)*, „*Pamiętnik Literacki*” 1969, z. 3, s. 195–210.

- Kosiacka-Beck E., *Anielskie ogrody krajobrazowe w XVIII wieku i ich recepcja w Polsce*, [Beata Joanna Gawryszewska], Warszawa 2018, Sztuka Ogrodu, Sztuka Krajobrazu. Monografia, 1(18)/2018.
- Kosienkowska H., *Ignacy Jaksa Bykowski (1750–po 1818)*, w: *Pisarze polskiego oświecenia*, T. 2, red. T. Kostkiewiczowa i Z. Goliński, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994, s. 515–534.
- Kosior W., *Anioł w Biblii hebrajskiej. Pojęcie małych w ujęciu statystycznym i hermeneutycznym*, „*Studia Judaica*” 2009, T. 12, nr 1–2, s. 57–79.
- Kossowska M., *Biblia w języku polskim*, T. 1, Księgarnia św. Wojciecha, Poznań 1968.
- Kostkiewiczowa T., *Bogarodzica. Motywy Maryjne w poezji polskiej czasów stanisławowskich*, w: „*Tys naszą Hetmanką...*”. *Jasnogórskie drogi do niepodległości*, red. A. Czajkowska, E. Mika, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. J. Długosza w Częstochowie, Częstochowa 2020, s. 161–175.
- Kostkiewiczowa T., *Echa „Triumfów” Petrarki w poezji staropolskiej i oświeceniowej*, „*Pamiętnik Literacki*” 2004, z. 4, s. 139–144.
- Kostkiewiczowa T., *Erotyk*, w: *Słownik literatury polskiego oświecenia*, red. T. Kostkiewiczowa, wyd. 2 poszerzone i poprawione, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1991, s. 116–121.
- Kostkiewiczowa T., *Horyzonty wyobraźni. O języku poezji czasów oświecenia*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1984.
- Kostkiewiczowa T., *Inspiracje psalterzowe wyobraźni poetyckiej epok dawnych (rekonensans)*, w: *Księga Psalmów. Modlitwa – przekład – inspiracja*, red. P. Mitzner, Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2017, s. 85–103.
- Kostkiewiczowa T., *Izabela Czartoryska jako adresatka wierszy Franciszka Dionizego Książnina*, w: *Izabela Czartoryska dux femina facti*, [red. G. Bartnik], Wydawnictwo Episteme, Lublin 2021, s. 11–22.
- Kostkiewiczowa T., *Klasycyzm, sentymentalizm, rokoko. Szkice o prądach literackich polskiego oświecenia*, [wyd. 2], Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1979.
- Kostkiewiczowa T., *Książnin jako poeta liryczny*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław 1971, Z *Dziejów Form Artystycznych w Literaturze Polskiej*, T. 25.
- Kostkiewiczowa T., *Kobiety w liryce Książnina*, w: *Kobieta epok dawnych w literaturze, kulturze i społeczeństwie*, red. I. Maciejewska i K. Stasiewicz, Wydawnictwo Littera, Olsztyn 2008, s. 75–88.

- Kostkiewiczowa T., *Lipy czarnońskie i lipy puławskie*, w: *Necessitas et ars. Studia staropolskie ofiarowane Profesorowi Januszowi Pelcowi*, T. 1, red. B. Otwinowska, A. Nowicka-Jeżowa, J. Kowalczyk i A. Karpiński, Wydawnictwo Naukowe Semper, Warszawa 1993, s. 141–147.
- Kostkiewiczowa T., *Mnemozyne i córki. Pamięć w literaturze polskiej drugiej połowy XVIII wieku*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2019.
- Kostkiewiczowa T., *Mysł moralna Seneki w polskiej poezji XVIII wieku*, „Pamiętnik Literacki” 2000, z. 1, s. 81–111.
- Kostkiewiczowa T., *O reprezentacji pamięci indywidualnej w poezji polskiej połowy XVIII wieku*, w: *Oświeceniowe zapisywanie pamięci*, red. M. Chachaj, A. Timofiejew, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2019, s. 11–49.
- Kostkiewiczowa T., *Osiemnastowieczne projekty antropologiczne: od oświecenia ku długiemu trwaniu*, w: Eadem, *Wokół oświecenia. Studia i szkice*, Instytut Badań Literackich PAN – Stowarzyszenie „Pro Cultura Litteraria”, Warszawa 2024, s. 115–141.
- Kostkiewiczowa T., *Poezja religijna czasów oświecenia w Polsce*, w: *Polska liryka religijna*, red. S. Sawicki i P. Nowaczyński, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1983, s. 111–139, *Religijne Tradycje Literatury Polskiej*, T. 1.
- Kostkiewiczowa T., *Polski wiek światła. Obszary swoistości*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2002.
- Kostkiewiczowa T., *Problem podmiotowości w liryce Książniczki*. „Do Piotra Borzęckiego”, w: *Czytanie Książniczki*, red. B. Mazurkowska i T. Chachulski, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2010, s. 131–142, *Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia*, [T. 1].
- Kostkiewiczowa T., *Rozważania o kulturze literackiej czasów stanisławowskich*, w: *Problemy kultury literackiej polskiego oświecenia. Studia*, red. T. Kostkiewiczowa, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław 1978, s. 9–32.
- Kostkiewiczowa T., *Sentymentalizm*, w: *Słownik literatury polskiego oświecenia*, red. T. Kostkiewiczowa, wyd. 2 poszerzone i poprawione, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1991, s. 566–574.
- Kostkiewiczowa T., *Spojrzenie i intymność. Wokół wiersza Elżbiety Drużbackiej „Opisanie oczu ciekawych Akteona”*, w: *Aplauz najzaciejszej damie. Studia i szkice*

- z kręgu literatury i kultury dawnej, red. I. Maciejewska i A. Roćko, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2017, s. 75–84.
- Kostkiewiczowa T., *Tony prorockie w poezji polskiej przełomu XVIII i XIX wieku*, w: *Prorocy...*, red. B. Kuczera-Chachulska, M. Łukaszuk, E. Skalińska, Pewne Wydawnictwo, Kielce 2021, s. 11–22.
- Kostkiewiczowa T., *Transcendencja w liryce Książnina*, w: *Motywy religijne w twórczości pisarzy polskiego oświecenia*, red. T. Kostkiewiczowa, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1995, s. 191–214, Religijne Tradycje Literatury Polskiej, T. 6.
- Kostkiewiczowa T., *Wizje miasta w literaturze wieku oświecenia*, w: *Eadem, Oświecenie. Próg naszej współczesności*, Wydawnictwo Naukowe Semper, Warszawa 1994, s. 144–162.
- Kostkiewiczowa T., *Wokół wiersza „Do malarza”. Walenty Gurski – Książnin – Angelo Durini*, w: *Artyści włoscy w Polsce. XV–XVIII wiek*, [komitet redakcyjny: J.A. Chrościcki, T. Bernatowicz, J. Pelc et alia], Wydawnictwo DiG, Warszawa 2004, s. 379–387.
- Kotarska J., *Baba – literacka „persona non grata”*, w: *Kobieta epok dawnych w literaturze, kulturze i społeczeństwie*, red. I. Maciejewska i K. Stasiewicz, Wydawnictwo Littera, Olsztyn 2008, s. 11–23.
- Kotarska J., *Harmonia sprzeczności*, „Poezja” 1977, nr 5/6, s. 56–58.
- Kotarska J., *„Karczem dwie krzyżowego gościńca pilnują”. Społeczne przestrzenie staropolskiej karczmy*, w: *Rzeczpospolita domów*, T. 5: *Karczmy, zajazdy, gospody...*, red. K. Krawiec-Złotkowska, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej w Słupsku, Słupsk 2019, s. 82–97.
- Kotarska J., *Petrarkizm*, w: *Słownik literatury staropolskiej. (Średniowiecze – renesans – barok)*, red. T. Michałowska przy udziale B. Otwinowskiej, E. Sarnowskiej-Temeriusz, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1990, s. 557–566.
- Kotarska J., *Poetyka popularnej liryki miłosnej XVII wieku w Polsce*, Gdańskie Towarzystwo Naukowe, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Gdańsk–Wrocław 1970, Seria Monografii – Gdańskie Towarzystwo Naukowe, nr 33.
- Kotarska J., *Staropolskie wiersze o przyjaźni*, w: *Corona scientiarum. Studia z historii literatury i kultury nowożytnej ofiarowane Profesorowi Januszowi Pelcowi*, red. J.A. Chrościcki, J. Głazewski, M. Prejs, K. Mrowcewicz, Wydawnictwo Neriton, Warszawa 2004, s. 289–302.

- Kowal J., „*W sercu Polaka żyj, nadziejo święta!*”. O kategorii nadziei w polskiej poezji porobiorowej lat 1793–1796, w: „Zeszyty Naukowe PWSZ”, nr 6, red. H. Kosętko, A. Chudzik, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jana Grodka w Sanoku, Sanok 2009, s. 87–106.
- Kowalewska D., *Konkury nawróconego utracjusza: „Kulig. Komedia w pięciu aktach”*, w: *Czytanie Wybickiego*, [cz.] 1, red. B. Mazurkowska, B. Judkowiak, M. Zwierzykowski z udziałem M. Foryckiego, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2025, s. 287–305, *Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia*, T. 6, [cz.] 1.
- Kowalewska D., *Sposoby widzenia. Optyka w służbie oświeceniowego racjonalisty*, „Napis” 2014, T. 20: *W soczewce. Wybrane aspekty wizualności w kulturze XIX wieku*, s. 29–39.
- Krakowski P., *Krajobraz idealny w malarstwie w. XVIII i XIX*, „Folia Historiae Artium” 1976, T. 12, s. 159–176.
- Krawiec-Złotkowska K., „*Mróz gorejący, a ogień lodowy...*”. Woda i ogień w kreacji staropolskiego orbis terrarum (na wybranych przykładach), w: *Człowiek wobec żywiółów. Perspektywa interdyscyplinarna*, red. G. Różańska, Akademia Pomorska w Słupsku – Wydawnictwo Naukowe, Słupsk 2022, s. 93–115.
- Krawiec-Złotkowska K., *Na początku był ogród... Wirydarze w polskiej poezji barokowej na tle kultury dawnej Europy*, Akademia Pomorska w Słupsku – Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie, Słupsk–Wejherowo 2017.
- Krawiec-Złotkowska K., „*Nieszczęsny odpoczynek...*”, czyli kilka uwag o gospodach w poezji Wacława Potockiego, w: *Rzeczpospolita domów*, T. 5: *Karczmy, zajazdy, gospody...*, red. K. Krawiec-Złotkowska, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej w Słupsku, Słupsk 2019, s. 98–108.
- Krupa K., *Polityczne związki Giedyminowiczów z Nowogrodem Wielkim w latach 1430–1471*, „Przegląd Historyczny” 1993, T. 84, nr 3, s. 289–306.
- Kryda B., *Franciszek Bohomolec (1720–1784)*, w: *Pisarze polskiego oświecenia*, T. 1, red. T. Kostkiewiczowa i Z. Goliński, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1992, s. 216–245.
- Krzysztofik M., *Staropolska ars legendi Biblii. „Historia o Heliaszu proroku” (1572) – metoda pracy poety nad parafrazą*, „Prace Polonistyczne” 2018, T. 73: *Prymas Andrzej Olszowski i jego czasy. Piśmiennictwo religijne i okolicznościowe epok dawnych*, s. 159–177, <https://doi.org/10.26485/PP/2018/73/11>.

- Krzywy R., *Ekfrazja*, w: *Słownik rodzajów i gatunków literackich*. Nowe wydanie, red. G. Gazda, wyd. 2, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012, s. 248–251.
- Krzywy R., *Konwencja i autopsja w opisie dzieła sztuki. Na przykładzie ekfraz kościoła Mądrości Bożej w poezji barokowej*, „Prace Literackie” 1998, nr 36, s. 25–47.
- Krzywy R., *O staropolskiej walecie miłosnej. Z typologii gatunkowej dawnego erotyku*, w: *Amor vincit omnia. Erotyzm w literaturze staropolskiej*, red. R. Krzywy, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2008, s. 212–237.
- Krzywy R., *Rokokowe epitalamiony Stanisława Trembeckiego wobec tradycji gatunku*, „Wiek Oświecenia” 2004, T. 20: *Stanisław Konarski (1700–1773)*, s. 121–142.
- Krzywy R., *Sarmaci w negliżu. Staropolskie epitalamia pokładzinowe (fescenniny)*, „Napis” 2004, T. 10: *Formy i normy stosowności*, s. 81–96.
- Krzywy R., *Wędrowki z Mnemozyne. Studia o topice dawnego podróżopisarstwa*, Muzeum Pałac w Wilanowie, Warszawa 2013.
- Krzywy R., *Zmysł wzroku w poezji Jana Kochanowskiego. Rekonesans badawczy*, „Ruch Literacki” 2019, No 2, s. 129–151.
- Kuchowicz Z., *Z dziejów obyczajów polskich w wieku XVII i pierwszej poł. XVIII*, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1957.
- Kuczera-Chachulska B., *Między poetyckim „programem” a liryczną teologią (o „wspólnych miejscach” poetów). „Do Boga” („Od Ciebie moja niech zabrzmi lira...”)*, w: *Czytanie Kniaźnina*, red. B. Mazurkova i T. Chachulski, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2010, s. 119–128, Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia, [T. 1].
- Künstler-Langner D., *Anioł w poezji baroku. Dzieje postaci w kulturze dawnej Europy*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2007.
- Künstler-Langner D., *Miasto w systemie znaków Vanitas – poezja staropolska*, „Acta Universitatis Nicolai Copernici. Nauki Humanistyczno-Społeczne. Filologia Polska” 1989, z. 193, nr 32: „Literatura”, s. 3–19.
- Künstler-Langner D., *Miejsca biesiad i przyjemności stołu w literaturze polskiego oświecenia*, w: *Rzeczpospolita domów*, T. 5: *Karczmy, zajazdy, gospody...*, red. K. Krawiec-Złotkowska, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej w Słupsku, Słupsk 2019, s. 132–141.
- Kunz D., *Poczucie obrazu*, przeł. T. Swoboda, w: *Ut pictura poesis*, red. M. Skwara i S. Wysłouch, słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2006, s. 167–187, Tematy Teoretycznoliterackie. Archiwum Przekładów „Pamiętnika Literackiego”, [T. 7].
- Kupisz K., *Dwie „Zuzanny” – wokół poematu biblijnego*, „Prace Polonistyczne” 1987, T. 43, s. 9–38.

- Lasocińska E., *Antyczna koncepcja przyjaźni i jej obraz w poezji Hieronima Morstyna*, w: *Libris satiari nequeo. Oto książę jestem niesyty. Pamięci E.J. Głębickej*, red. J. Partyka, A. Nowak-Masłowska, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2010, s. 19–26.
- Lasocińska E., „*Cnota sama z mądrością jest naszym żywotem*”. Stoickie pojęcie cnoty w poezji polskiej XVII wieku, Stowarzyszenie „Pro Cultura Litteraria” – Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2003, *Studia Staropolskie. Series Nova*, T. 6 (62).
- Lasocińska E., *Epikurejska idea szczęścia w literaturze polskiej renesansu i baroku. Od Kallimacha do Potockiego*, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo – Stowarzyszenie „Pro Cultura Litteraria”, Warszawa 2014, *Studia Staropolskie. Series Nova*, T. 41 (97).
- Lasocińska E., *Starożytne teorie przyjaźni i ich renesans w literackich tekstach dawnej Polski*, w: *Przyjaźń w kulturze staropolskiej*, red. A. Czechowicz, M. Trębska, Wydawnictwo KUL, Lublin 2013, s. 45–56, *Studia i Materiały z Dziejów Literatury Wczesnonowożytnej*, T. 2.
- Leńczuk M., *Marginalia rękopiśmienne z XV wieku. Wezwania i westchnienia*, w: *Marginalia w książce dawnej i współczesnej*, red. B. Mazurkowa, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2019, s. 15–34.
- Leszczyńska B., „*Tobie, Królowo Niebios, pieśń tę niosę w dani...*”. Matka Boża w poemacie „*Częstochowa*” Grzegorza z Sambora (1523–1573), w: „*Tam Twoje serce, kędy skarb przebywa*”. Jasna Góra – skarbiec kultury polskiej i europejskiej, red. A. Czajkowska, E. Mika, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa 2021, s. 268–278.
- Lisicka M., *Życie Warszawy oczami Stanisława Kostki Potockiego*, w: *Światy oświeconych i romantycznych. Doświadczenia, uczucia, wyobrażenia*, red. B. Mazurkowa, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2015, s. 233–260.
- Lyszczyna J., *Kniaźnin pre-romantyczny? „Do Boga” („Jak samotny na ugorze...”)*, w: *Czytanie Książnika*, red. B. Mazurkowa i T. Chachulski, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2010, s. 395–402, *Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia*, [T. 1].
- Łucyk J., *Powązki jako temat poezji oświeceniowej*, „Zeszyty Naukowe Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Gdańskiego. Prace Historycznoliterackie” 1985, nr 8–9, s. 135–158.
- Łukarska B., *Religijność sarmacka w przekazie piśmiennictwa polskiego XVII i XVIII wieku. Zarys monograficzny i antologia tekstów źródłowych*, Wydawnic-

- two im. Stanisława Podobińskiego Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa 2018.
- Łukaszewicz-Chantry M., *Filipa Buonaccorsiego wariacje na temat „patografii miłości”*, „Wratislaviensium Studia Classica olim Classica Wratislaviensia” 2015, [Vol.] 4 (35), s. 303–308.
- Maciejewski M., *Epos*, w: *Słownik literatury polskiego oświecenia*, red. T. Kostkiewiczowa, wyd. 2 poszerzone i poprawione, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1991, s. 109–116.
- Maksimowicz K., *Komplimentiarskie wiersze Kazimierza Nestora Sapiehy do Izabeli Czartoryskiej*, w: *Środowisko literackie Puław 1782–1831*, red. T. Chachulski, M. Cieński, R. Dąbrowski, B. Judkowiak, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2024, s. 131–145.
- Maksimowicz K., *O temacie tabu w poezji królewskiego szambelana: „Epitalamion Dorantowi i Klimenie, czyli miłość stateczna”*, w: *Czytanie Trembeckiego*, [cz.] 1, red. J. Snopek, W. Kaliszewski i B. Mazurkova, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2016, s. 135–152, *Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia*, T. 4, [cz.] 1.
- Marciniak K., *Królewna Wanda – pierwsza polska „feministka”?*, w: *Kobieta epok dawnych w literaturze, kulturze i społeczeństwie*, red. I. Maciejewska i K. Stasiwicz, Wydawnictwo Littera, Olsztyn 2008, s. 89–98.
- Marcinkowska M., *Anonymous 18th Century Publication Dedicated to the Virtue of Purity, “Religious and Sacred Poetry”* 2014, Vol. 4, s. 73–84.
- Marcinkowska M., *Modlitwa o zachowanie czystości z drugiej połowy XVIII wieku*, „Terminus” 2016, T. 18, z. 2: *Wczesnonowożytna literatura kobieca*, s. 189–209.
- Marcinkowska M., *Wizja groźnych i destrukcyjnych sił natury w dawnych modlitwach*, w: *Światy oświeconych i romantycznych. Doświadczenia, uczucia, wyobrażenia*, red. B. Mazurkova, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2015, s. 67–82.
- Marcinkowska-Malara M., „Modlitwy przygodne w polskich drukach oświeceniowych”, Uniwersytet Śląski, Wydział Filologiczny, Katowice 2018, Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, sygn. dr 4066 (wydruk komputerowy pracy doktorskiej), https://rebus.us.edu.pl/bitstream/20.500.12128/7879/1/Marcinkowska-Malara_Modlitwy_przygodne_w_polskich_drukach.pdf.
- Markiewicz H., *Ut pictura poesis... Dzieje toposu i problemu*, w: *Tessera. Sztuka jako przedmiot badań*, [komitet i kolegium redakcyjne: J. Białostocki, T. Chruścicki, Z. Gołubiewowa et alia], Wydawnictwo Literackie, Kraków 1981, s. 155–183.

- Markowski M.P., *Ekphrasis. Uwagi bibliograficzne z dołączeniem krótkiego komentarza*, „Pamiętnik Literacki” 1999, z. 2, s. 229–236.
- Maslauskaitė-Mažylienė S., *Dzieje wizerunku św. Kazimierza od XVI do XVIII wieku. Między ikonografią a tekstem*, z języka litewskiego przeł. K. Korzeniewska, [przekł. z łaciny K. Gara, M. Biernacka], Vilniaus dailės akademijos leidykla, Vilnius 2013.
- Mazurkova B., *Bóg, cnota i nadzieja w dziejowej burzy Rzeczypospolitej. „Na Rewolucję 1794”*, w: *Czytanie Książnina*, red. B. Mazurkova i T. Chachulski, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2010, s. 355–381, *Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia*, [T. 1]; w wersji zmienionej i poszerzonej: *Przemyślenia Franciszka Dionizego Książnina w obliczu wydarzeń z roku 1794*, w: *Eadem, Z potrzeby chwili i ku pamięci... Studia o poezji i prozie oświecenia*, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2019, s. 147–184, *Rozprawy Literackie*, nr 92.
- Mazurkova B., *Dzień ślubny i wieczór weselny w poezji doby stanisławowskiej. Rekoniesans*, „Napis” 2010, T. 16: *Literatura i rytuały*, s. 140–165.
- Mazurkova B., *Literacka rama wydawnicza dzieł Franciszka Dionizego Książnina (na tle porównawczym)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 1993.
- Mazurkova B., *Na ziemskich i niebieskich szlakach. Studia o poezji Franciszka Zabłockiego i Franciszka Dionizego Książnina*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2008.
- Mazurkova B., *Ogień w obrazowaniu „Obleżenia Jasnej Góry Częstochowskiej”*, w: *Czasy potopu szwedzkiego w literaturze polskiej*, red. R. Ociecek przy współudziale B. Mazurkowej, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2000, s. 35–56.
- Mazurkova B., *Poetycki tryptyk moralny z osobistą zadrą w tle: „Do Zazdrości”*, w: *Czytanie Naruszewicza*, [cz.] 1, red. B. Wolska, T. Kostkiewiczowa i B. Mazurkova, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2015, s. 349–383, *Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia*, T. 3, [cz.] 1.
- Mazurkova B., *Wizerunek Adama Jerzego Czartoryskiego w listach do ojca. Uwagi i wypowiedzi kilka*, w: *Eadem, Z potrzeby chwili i ku pamięci... Studia o poezji i prozie oświecenia*, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2019, s. 337–361, *Rozprawy Literackie*, nr 92.
- Mazurkova B., *Wprowadzenie*, w: *Eadem, Wexle prawdy i nieprawdy. Studia literackie o książce oświeceniowej*, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2011, s. 7–24, *Biblioteka Badań nad Wiekami Osiemnastym. Studia i Źródła*, Studia, nr 7.

- Mazurkowska B., „*Z tobą żyć pragnę i umrzeć chcę z tobą*”. Motyw śmierci w wyznaniach miłosnych bohaterów „*Obleżenia Jasnej Góry Częstochowskiej*”, w: *Z ducha Tassa. [Księga pamiątkowa sesji naukowej w czterechsetlecie śmierci pisarza (1544–1595)]*, red. R. Ociecek przy współudziale B. Mazurkowskiej, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 1998, s. 210–224.
- Michalski A., *O pochodzeniu i początkach kariery domu książąt Czartoryskich*, „*Słupskie Studia Historyczne*” 2013, T. 19, s. 47–71.
- Michałowska T., *Kochanowskiego poetyka przestrzeni*, w: Eadem, *Poetyka i poezja. Studia i szkice staropolskie*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1982, s. 256–340.
- Mikulski T., *Kniaźnin w Bibliotece Załuskich*, w: Idem, *Ze studiów nad oświeceniem. Zagadnienia i fakty*, Państwowy Instytut Wydawniczy, [Warszawa 1956], s. 231–255.
- Mikulski T., *Nad tekstami Książnina*, w: Idem, *W kręgu oświeconych. Studia – szkice – recenzje – notatki*, Państwowy Instytut Wydawniczy, [Warszawa 1960], s. 247–326.
- Motywy religijne w twórczości pisarzy polskiego oświecenia*, red. T. Kostkiewiczowa, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1995, Religijne Tradycje Literatury Polskiej, T. 6.
- Mrowcewicz K., *Dziwny świat, dziwna miłość, dziwna śmierć*, „*Teksty Drugie*” 1994, nr 3, s. 22–34.
- Nalepa M., *Rozpacz i próby jej przezwyciężenia w poezji porzeczowej (1793–1806)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2003.
- Nalepa M., *Żałobny orszak poetów*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie, Rzeszów 2001.
- Napiórkowska J., „*Na jakież ci się zbiorę wiązanie?*” – Urban Szostowicz w darze dla rodziny Piaskowskich, „*Prace Polonistyczne*” 2004, T. 59: *Tobie – teraz. W kręgu literackich ofiarowań*, s. 65–88.
- Nawrot J., *Przyjaźń domaga się rezygnacji. Kilka aspektów relacji między przyjaciółmi poruszonych w Biblii*, „*Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Literacka*” 2010, nr 17 (37): *O przyjaźni*, s. 11–31, <https://doi.org/10.14746/pspsl:2010.17.2>.
- Neuberg J., *Franciszka Dionizego Książnina barok wieloraki*, w: *Barok i barokowość w literaturze polskiej*, red. M. Kaczmarek, Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Powstańców Śląskich w Opolu, Opole 1985, s. 31–50.
- Nieznanowski S., *Epos*, w: *Słownik literatury staropolskiej. (Średniowiecze – renesans – barok)*, red. T. Michałowska przy udziale B. Otwinowskiej,

- E. Sarnowskiej-Temeriusz, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1990, s. 187–192.
- Nieznanowski S., *Matka Boska w poezji baroku i czasów saskich*, w: *Matka Boska w poezji polskiej*, T. 1: *Szkice o dziejach motywu*, oprac. M. Jasińska, Z. Jastrzębski, T. Kłak, S. Nieznanowski, A. Paluchowski, S. Sawicki, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1959, s. 37–61, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Komisja Badań nad Literaturą Katolicką, T. 1.
- Norkowska A., *Codzienne zapachy miasta utrwalone w piśmiennictwie polskiego oświecenia*, w: *Codziennosc i niecodziennosc oswieconych*, [cz.] 2: *W rezydencji, w podróży i na scenie publicznej*, red. B. Mazurkowa z udziałem M. Marcinkowskiej i S.P. Dąbrowskiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2013, s. 115–125.
- Norkowska A., „Kupido zbieg” – „Eros drapetes”. O drodze zaspokojenia pragnień w rokokowej poezji miłosnej, w: *Literackie drogi wobec mitu*, red. i wstęp L. Wiśniewska przy współpracy M. Gołuńskiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2006, s. 85–95.
- Norkowska A., *Miasto polskiego Wieku Świąteł. Uwagi o krętej ścieżce powrotu*, „Pamiętnik Literacki” 2020, z. 1, s. 5–17, <https://doi.org/10.18318/pl.2020.1.1>.
- Norkowska A., *Miasto w piśmiennictwie polskiego oświecenia*, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2019.
- Norkowska A., *O mieście jako przestrzeni doznań estetycznych w literaturze polskiego oświecenia*, w: *Eklektyzmy, synkretyzmy, uniwersa. Z estetyki dzieła epoki oświecenia i romantyzmu*, red. A. Ziółowicz i R. Dąbrowski, Wydawnictwo Księgarnia Akademicka, Kraków 2014, s. 299–308, <https://doi.org/10.12797/9788376384290.17>, *Studia Dziewiętnastowieczne. Rozprawy*, T. 14.
- Norkowska A., *Obraz miasta i wsi w „Szczęśliwości życia wiejskiego” Mikołaja Jaskiewicza*, w: *Światy oświeconych i romantycznych. Doświadczenia, uczucia, wyobrażenia*, red. B. Mazurkowa, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2015, s. 197–215.
- Norkowska A., *Wincenty Ignacy Marewicz o (wielko)miejskim życiu („Projekt nieuskuteczniiony prozą i wierszem”, 1788)*, w: *Podążając za Mistrzem. Pamięci Profesora Zbigniewa Zielonki – Ojca słupskiej polonistyki*, red. K. Krawiec-Złotkowska, współredakcja J.T. Złotkowska, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pomorskiego, Słupsk 2023, s. 270–279.
- Norkowska A., *Zanim „spojrzymy przez okno”. Uwagi wstępne o sposobach prezentowania miasta w piśmiennictwie oświecenia*, w: *Europejski wiek osiemnasty*.

- Uniwersalizm myśli, różnorodność dróg. Studia i materiały*, red. M. Dębowski, A. Grześkowiak-Krwawicz, M. Zwierzykowski, Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego „Societas Vistulana”, Kraków 2013, s. 535–543.
- Nurt religijny w literaturze polskiego średniowiecza i renesansu*, red. S. Nieznanowski, J. Pelc, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1994, *Religijne Tradycje Literatury Polskiej*, T. 4.
- Obremski K., *Jan III Sobieski – Gotyfred mążny?*, w: *Z ducha Tassa. [Księga pamiątkowa sesji naukowej w czterechsetlecie śmierci pisarza (1544–1595)]*, red. R. Ociecek przy współudziale B. Mazurkowej, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 1998, s. 235–246.
- Obremski K., *Niewidzialność Boga jako problem obrazowania poetyckiego*, „Ogród” 1994, nr 1, s. 198–207.
- Ociecek R., *O różnych aspektach badań literackiej ramy wydawniczej w książkach dawnych*, w: *Eadem, Studia o dawnej książce*, Wydawnictwo Gnome, Katowice 2002, s. 17–28.
- Odrzywolska-Kidawa A., *Pocziwe czy wszeteczne? Obraz biesiad u Mikołaja Reja*, w: *Homo ludens. Zabawy i rozrywki na co dzień i od święta w dziejach krajów Europy Środkowej i ich sąsiadów*, red. A. Teterycz-Puzio i W. Bejda we współpracy z L. Kościelakiem, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej w Słupsku, Słupsk 2017, s. 201–212.
- Okoń J., *Miasto w poezji Jana Kochanowskiego*, w: *Corona scientiarum. Studia z historii literatury i kultury nowożytnej ofiarowane Profesorowi Januszowi Pelcowi*, red. J.A. Chrościcki, J. Głazewski, M. Prejs, K. Mrowcewicz, Wydawnictwo Neriton, Warszawa 2004, s. 219–231.
- Okopień-Sławińska A., *Sny i poetyka*, „Teksty” 1973, nr 2, s. 7–23.
- Opacki I., *Słowo wstępne*, w: *Z ducha Tassa. [Księga pamiątkowa sesji naukowej w czterechsetlecie śmierci pisarza (1544–1595)]*, red. R. Ociecek przy współudziale B. Mazurkowej, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 1998, s. 7–9.
- Ostaszewska D., *Postać w literaturze. Wizerunek staropolski. Obrazy – konwencje – stereotypy*, Wydawnictwo Naukowe i Artystyczne Gnome, Katowice 2001.
- Paluchowski A., *Matka Boska w poezji czasów stanisławowskich i okresu romantyzmu*, w: *Matka Boska w poezji polskiej*, T. 1: *Szkice o dziejach motywu*, oprac. M. Jasińska, Z. Jastrzębski, T. Kłak, S. Nieznanowski, A. Paluchowski, S. Sawicki, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1959, s. 62–115, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Komisja Badań nad Literaturą Katolicką, T. 1.

- Paluchowski S., *Kniażnin i Zabłocki w stosunku do siebie i dworu Czartoryskich*, w: *Sprawozdanie Dyrekcji C[esarsko]-K[rólewskiego] Gimnazjum V we Lwowie za rok 1907*, nakładem Funduszu Naukowego, Lwów 1907, s. 3–43.
- Partyka J., „*Żona wyćwiczona*”. *Kobieta pisząca w kulturze XVI i XVII wieku*, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2004, *Rozprawy Literackie*, nr 82.
- Patro-Kucab M., *Metafora, aluzja, eufemizm, koncept, żart... O tabuizacji ludzkiej seksualności w wybranych utworach Stanisława Trembeckiego*, „*Tematy z Szewskiej*” 2015, nr 2 (16), s. 67–79.
- Patro-Kucab M., *O wartościach będących wynikiem przyjaźni – na podstawie serdecznych relacji Alojzego Felińskiego i Gustawa Olizara*, w: *Dulce et utile. Prace ofiarowane profesorowi Romanowi Doktórówi*, red. A. Seweryn, M. Król, Wydawnictwo KUL, Lublin 2023, s. 61–75.
- Patro-Kucab M., *Okolicznościowy bukiet dla mistrzyni wdzięków i cnoty. „Na urodziny ks[iężny] Izab[eli] Czartoryskiej”*, w: *Czytanie Książnika*, red. B. Mazurkowa i T. Chachulski, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2010, s. 405–423, *Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia*, [T. 1].
- Patro-Kucab M., *Rozkosze małżeńskiej alkowy w poetyckiej relacji Stanisława Trembeckiego*, w: *Codziennność i niecodziennność oświeconych*, [cz.] 1: *Przyjemności, pasje i upodobania*, red. B. Mazurkowa z udziałem M. Marcinkowskiej i S.P. Dąbrowskiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2013, s. 217–231.
- Patro-Kucab M., *W kręgu spraw prywatnych i publicznych. Korespondencja Alojzego Felińskiego z lat 1795–1820*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2019.
- Pawlak W., *Przyjaźń uczonych*, w: *Idem, Respublica litteraria pisarzy nowołacińskich XVI–XVII wieku. Studia i szkice*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2022, s. 13–31, *Studia i Materiały z Dziejów Literatury Wczesnonowożytnej*, T. 9.
- Pawlata M., *Hołd dla bogini Powązek. „Gabinet Temiry”*, w: *Czytanie Książnika*, red. B. Mazurkowa i T. Chachulski, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2010, s. 61–70, *Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia*, [T. 1].
- Pawlata M., *Muza w kościele. Poetycka gratulacja Franciszka Dionizego Książnika z okazji konsekracji Księdza Adama Stanisława Naruszewicza Biskupa Koadiutora Smoleńskiego*, „*Acta Universitatis Lodziensis. Folia Litteraria Polonica*” 2016, T. 34, nr 4: *Na szlakach literatury... Prace literaturoznawcze i edytorskie ofiarowane Profesor Barbarze Wolskiej z okazji siedemdziesiątych*

- urodzin oraz czterdziestopięciolecia pracy naukowej, s. 301–311, <https://dx.doi.org/10.18778/1505-9057.34.23>.
- Pawlata M., *Wstęp do szczegółowej analizy „Erotyków” Franciszka Dionizego Książnina na przykładzie księgi dziewiętej*, „Prace Polonistyczne” 2008, T. 63, s. 79–98.
- Pawlik-Kwaśniewska W., *Motyw karczmy w powieści edukacyjnej*, w: *Rzeczpospolita domów*, T. 5: *Karczmy, zajazdy, gospody...*, red. K. Krawiec-Złotkowska, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej w Słupsku, Słupsk 2019, s. 175–182.
- Pawłowiczowa J., *Kalendarium życia i twórczości*, w: *Teatr Franciszka Zabłockiego*, T. 5: *W stronę teatru muzycznego*, oprac. J. Pawłowiczowa, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1996, s. 327–431.
- Pawłowiczowa J., *O „Pasterzu szalonym”. Próba interpretacji*, w: *Dramaty Franciszka Zabłockiego: interpretacje*, red. M. Cieński i T. Kostkiewiczowa, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2000, s. 166–193, *Acta Universitatis Wratislaviensis*, no 2217.
- Pawłowiczowa J., *Wstęp*, w: F. Zabłocki, *Fircyk w zalotach*, oprac. J. Pawłowiczowa, wyd. 3, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1986, s. III–LXXXVIII, Biblioteka Narodowa, seria I, nr 176.
- Pelc J., *Ogrody jako miejsca szczęśliwe*, „Barok” 1997, T. 4, z. 1, s. 11–33.
- Pelc J., *Słowo i obraz. Na pograniczu literatury i sztuk plastycznych*, Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych Universitas, Kraków 2002.
- Pelc J., *„Ut pictura poesis erit”. Między teorią a praktyką twórców*, w: *Słowo i obraz. Materiały Sympozjum Komitetu Nauk o Sztuce Polskiej Akademii Nauk. Nieborów, 29 września–1 października 1977 r.*, red. A. Morawińska, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1982, s. 49–72.
- Petlak A., *Listowny dyskurs o wartościach moralnych: „Moje godziny szczęśliwe”: „Odpowiedź przyjacielowi...”*, w: *Czytanie Wybickiego*, [cz.] 2, red. B. Mazurkowska, B. Judkowiak, M. Zwierzykowski z udziałem M. Foryckiego, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2025, s. 229–242, *Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia*, T. 6, [cz.] 2.
- Petlak A., *Przysłowia i maksymy Wincentego Ignacego Marewicza „wczoraj i dziś”*, in: *Parémie národů slovanských IX*, edit. U. Kolberová, S. Mizerová, Ostravská univerzita, Ostrava 2019, s. 211–224.
- Pfeiffer B., *Galerie i paláce. Kategoria „ekphrasis” w literaturze staropolskiej*, „Pamiętnik Literacki” 2001, z. 2, s. 61–78.

- Piechota M., *Jana Kochanowskiego marzenie o eposie*, w: *W kręgu Jana Kochanowskiego. W czterechsetlecie śmierci*, red. J. Malicki, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 1989, s. 7–26.
- Pietrkiewicz J., *Collins i Książnin. Paralela i jej tło*, w: Idem, *Literatura polska w perspektywie europejskiej. Studia i rozprawy*, przeł. A. Olszewska-Marcinkiewicz i I. Sieradzki, teksty wybrał, oprac. i przedmową opatrzył J. Starnawski, [indeks oprac. H. Łączyńska], Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1986, s. 166–180.
- Pietrzak J., *Ile wina pił i ile za to zapłacił polski szlachcic w XVIII wieku. Przyczynek do badań*, w: *Kultura miejsca. Studia ofiarowane Profesorowi Wojciechowi Włodarczykowi*, red. W. Baraniewski i P. Słodkowski, Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 2019, s. 407–434.
- Piotrowiak D., *Uwarunkowania i projekcje relacji cudzoziemców o czystości i higienie w Rzeczypospolitej XVIII wieku*, w: *Światy oświeconych i romantycznych. Doświadczenia, uczucia, wyobrażenia*, red. B. Mazurkova, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2015, s. 99–115.
- Pirecki P., *Anatomia używek. Alkohol i zioła na kartach polskich komedii i literatury plebejskiej XVI i XVII w.*, w: Idem, *Szlacheckim i ludowym piórem. Szkice o literaturze polskiej doby renesansu i baroku*, Wydawnictwo Biblioteka, Łódź 2013, s. 43–65.
- Piszczkowski M., *Zagadnienia wiejskie w literaturze polskiego oświecenia, cz. 1*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Kraków 1960, *Prace Komisji Historycznoliterackiej*, nr 6.
- Piszczkowski M., *Zagadnienia wiejskie w literaturze polskiego oświecenia, cz. 2*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław 1963, *Prace Komisji Historycznoliterackiej*, nr 9.
- Platt J., *Józef Kazimierz Świętorzecki (1749–po 1796)*, w: *Pisarze polskiego oświecenia*, T. 1, red. T. Kostkiewiczowa i Z. Goliński, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1992, s. 756–770.
- Pluta P., *Książnin i Mickiewicz. Paralela i jej tło*, w: *Europejski wiek osiemnasty. Uniwersalizm myśli, różnorodność dróg. Studia i materiały*, red. M. Dębowski, A. Grześkowiak-Krwawicz, M. Zwierzykowski, Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego „Societas Vistulana”, Kraków 2013, s. 339–346.
- Poggioli R., *„Wierzbowa fujarka”*, przeł. F. Jarzyna, „Zagadnienia Rodzajów Literackich” 1960, T. 3, z. 1 (4), s. 39–77.
- Pokrzywniak J.T., *Apokaliptyczna lutnia Książnina. „Do Lutni”*, w: *Czytanie Książnina*, red. B. Mazurkova i T. Chachulski, Instytut Badań Literackich PAN

- Wydawnictwo, Warszawa 2010, s. 145–153, Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia, [T. 1].
- Pokrzywniak J.T., *Barwna maskarada warszawska: „Satyra VII. Reduty”*, w: *Czytanie Naruszewicza*, [cz.] 2, red. B. Wolska, T. Kostkiewiczowa i B. Mazurkowska, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2015, s. 227–240, Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia, T. 3, [cz.] 2.
- Pollak R., „*Goffred*” Tassa–Kochanowskiego, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław 1973.
- Pollak R., *Wstęp*, w: T. Tasso, *Gofred abo Jeruzalem wyzwolona*, przekładania P. Kochanowskiego, na podstawie pierwodruku wyd., wstępem i przypisami zaopatrzył R. Pollak, wyd. 3 całkowite, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław 1951, s. III–XLVII, Biblioteka Narodowa, seria II, nr 4.
- Popiołek B., *Z poczucia piękna, z potrzeby posiadania. Kobięcy świat rzeczy w osiemnastowiecznej Rzeczypospolitej*, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Warszawa 2024.
- Porównanie Homera z Wirgiliuszem*, „Pamiętnik Warszawski” 1815, T. 1, s. 465–466.
- Praz M., *Mnemosyne. Rzecz o powinowactwie literatury i sztuk plastycznych*, przeł. W. Jekiel, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1981.
- Prejs M., *Dwa studia o „Obleżeniu Jasnej Góry Częstochowskiej”*, w: Idem: *Staropolskie kręgi inspiracji. Studia o literaturze*, Wydawnictwo Neriton, Warszawa 2004, s. 110–140.
- Prejs M., *Erotyka i religia. (O warstwie romansowej w „Obleżeniu Jasnej Góry Częstochowskiej”)*, „Poezja” 1977, nr 5/6, s. 179–188.
- Prokopczyk B., *Zdrada, tęsknota, wzajemność – oblicza miłości w pasterkach Franciszka Dionizego Książnina*, w: *Literackie i artystyczne konteksty miłości i erotyki*, red. W. Pawlik-Kwaśniewska, D. Dźwinel, wstęp D. Kowalewska, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2015, s. 67–80.
- Przyjaźń w kulturze staropolskiej*, red. A. Czechowicz, M. Trębska, Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 2013, *Studia i Materiały z Literatury Wczesnonowożytnej*, T. 2.
- Pszczółowska L., *Semantyka form wierszowych*, „Pamiętnik Literacki” 1981, z. 4, s. 191–203.
- Pszczółowska L., *Wiersz polski. Zarys historyczny*, wyd. 2 poprawione i uzupełnione, Wydawnictwo Funna, Wrocław 2001.

- Rabowicz E., *Oświeceniowe „przewodniki” po warszawskich domach rozkoszy*, „Zeszyty Naukowe Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Gdańskiego. Dodatek do Prac Historycznoliterackich” 1985, nr 8–9, s. 5–26.
- Rabowicz E., *Rokoko*, w: *Słownik literatury polskiego oświecenia*, red. T. Kostkiewiczowa, wyd. 2 poszerzone i poprawione, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1991, s. 520–527.
- Rejman Z., *Oświeceniowe lektury „Iliady”. „Hektor. Tragedia w pięciu aktach”*, w: *Czytanie Książnina*, red. B. Mazurkowska i T. Chachulski, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2010, s. 457–470, *Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia*, [T. 1].
- Religijność literatury polskiego baroku*, red. C. Hernas, M. Hanusiewicz, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1995, *Religijne Tradycje Literatury Polskiej*, T. 5.
- Rocko A., *Porcelanomania oświeconych*, w: *Codziennosc i niecodziennosc oswieconych*, [cz.] 1: *Przyjemności, pasje i upodobania*, red. B. Mazurkowska z udziałem M. Marcinkowskiej i S.P. Dąbrowskiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2013, s. 127–163.
- Rosiński F.M., *Koncepcja aniołów w Starym Testamencie*, w: *Anioł w literaturze i kulturze*, [T. 1], red. J. Ługowska i J. Skawiński, Oficyna Wydawnicza Atut, Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, Wrocław 2004, s. 13–29.
- Różańska G., „O, jak się ognia złote węże gną, prężą się w górę i syczą!”. *Symbolika ognia w wybranych tekstach poetyckich Maryli Wolskiej*, w: *Człowiek wobec żywiołów. Perspektywa interdyscyplinarna*, red. G. Różańska, Akademia Pomorska w Słupsku – Wydawnictwo Naukowe, Słupsk 2022, s. 159–170.
- Ryba R., *Epika rycerska Samuela Twardowskiego wobec przemysłu i praktyki pisarskiej Torquata Tassa*, w: *Z ducha Tassa. [Księga pamiątkowa sesji naukowej w czterechsetlecie śmierci pisarza (1544–1595)]*, red. R. Ocieczek przy współudziale B. Mazurkowej, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 1998, s. 225–234.
- Sarnowska-Temeriusz E., *Furor poeticus*, w: *Słownik literatury staropolskiej. (Średniowiecze – renesans – barok)*, red. T. Michałowska przy udziale E. Sarnowskiej-Temeriusz, B. Otwinowskiej, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1990, s. 233–239.
- Sawicka-Jurek J., *O karczmach w czasach imię pana Jana Chryzostoma Paska*, w: *Rzeczpospolita domów*, T. 5: *Karczmy, zajazdy, gospody...*, red. K. Krawiec-Złotkowska, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej w Słupsku, Słupsk 2019, s. 119–131.

- Sawicki S., *Matka Boska w poezji średniowiecza i renesansu*, w: *Matka Boska w poezji polskiej*, T. 1: *Szkice o dziejach motywu*, oprac. M. Jasińska, Z. Jastrzębski, T. Kłak, S. Nieznanowski, A. Paluchowski, S. Sawicki, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1959, s. 9–36, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Komisja Badań nad Literaturą Katolicką, T. 1.
- Schweizer N.R., *Tradycyjna pozycja „Ut pictura poesis”*, przeł. I. Fessel, „Pamiętnik Literacki” 1985, z. 3, s. 269–287.
- Seweryn A., *Pomiędzy światami: „Głos zabitego do sądu”*, w: *Czytanie Karpińskiego*, [cz.] 1, red. B. Mazurkova i T. Chachulski, Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa 2017, s. 329–347, *Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia*, T. 5, [cz.] 1.
- Sieradz M., Chachulski T., *Wstęp*, w: J. Elsner, *Pieśni / Songs*, wyd. / ed. by M. Sieradz, edycja tekstów pieśni / edition of texts of songs by T. Chachulski, Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2018, s. 30–67.
- Skutnik J., *Czuła pedagogia. Edukacyjny walor dzieł i działań księżnej Izabeli z Flemmingów Czartoryskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2019.
- Snopek J., *O trunkach, cnotach i zbytkach: „Do pana Lucińskiego”*, w: *Czytanie Krasickiego*, red. T. Kostkiewiczowa, R. Doktor i B. Mazurkova, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2014, s. 107–124, *Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia*, T. 2.
- Snopek J., *Oświecenie. Szkic do portretu*, [indeks oprac. I. Jarońska], Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999.
- Sobol R., *Psalm*, w: *Słownik literatury polskiego oświecenia*, red. T. Kostkiewiczowa, wyd. 2 poszerzone i poprawione, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1991, s. 484–489.
- Stanisz M., *Od metody do metafory i z powrotem. Słowo wstępne*, w: Idem, *Światy i życie. Metafory poezji w polskiej krytyce literackiej doby romantyzmu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2019, s. 11–37.
- Staropolskie Arkadie, red. J. Dąbkowska-Kujko i J. Krauze-Karpińska, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo – Stowarzyszenie „Pro Cultura Litteraria”, Warszawa 2010, *Studia Staropolskie. Series Nova*, T. 29 (85).
- Stasiewicz K., *Przyjaźni i nieprzyjaźnej przyjaźni przykładów kilka*, w: *Przyjaźń w kulturze staropolskiej*, red. A. Czechowicz, M. Trębska, Wydawnictwo KUL, Lublin 2013, s. 275–295, *Studia i Materiały z Literatury Wczesnonowoczesnej*, T. 2.

- Stępień P., *Jana Andrzeja Morsztyna sny o marności*, „Polonistyka” 1993, nr 1, s. 11–13.
- Straszewska A., *Na ślubnym kobiercu. Symboliczne znaczenie i rola ubiorów państwa młodych w staropolskich obrzędach weselnych*, „Studia Wilanowskie” 2010, nr 17, s. 124–145.
- Strożek A., *Wiosenny wybuch uczuć i spojrzenie wstecz u progu jesieni życia. Formy przedstawiania pór roku w „Erotykach” Franciszka Dionizego Książczaka*, „Prace Polonistyczne” 2010, T. 65: *Pory dnia, pory roku*, s. 27–49.
- Stuchlik-Surowiak B., *Różne interpretacje biblijnego motywu stworzenia kobiety i mężczyzny w polskojęzycznej literaturze parenetycznej XVI–XVII wieku (w świetle tradycji egzegetycznej)*, „Rocznik Teologiczny” 2019, T. 61, z. 2, s. 203–223.
- Studia o metaforze*, 1, red. E. Sarnowska-Temeriusz, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław 1980, Z Dziejów Form Artystycznych w Literaturze Polskiej, T. 55.
- Studia o metaforze*, 2, red. M. Głowiński i A. Okopień-Sławińska, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław 1983, Z Dziejów Form Artystycznych w Literaturze Polskiej, T. 62.
- Suchy A., *Literacka magia żywiołu. Oblicza ognia i wody w „Sobótce” Seweryna Goszczyńskiego*, w: *Literatura i żywioły*, red. L. Nawarecka i M. Janosza, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2021, s. 216–227.
- Szczepaniak M., *Karczma – wieś – dwór. Rola propinacji na wsi wielkopolskiej od połowy XVII do schyłku XVIII wieku*, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1977.
- Szczesio J., *Żywe obrazy w odach Franciszka Dionizego Książczaka*, „Prace Polonistyczne” 2001, T. 56, s. 31–40.
- Szczurowski R., *Biblia w oświeceniowych korektach religijności w Polsce XVIII wieku*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 2011, T. 64, nr 2, s. 175–188.
- Szpakowska M., *Ogień i żal. O słownictwie wierszy miłosnych Książczaka i Karpińskiego*, „Pamiętnik Literacki” 1966, z. 4, s. 491–507.
- Szwarcman-Czarnota B., *Kim były według tradycji żydowskiej żona i córka Putyfara oraz żona i córka Józefa*, w: *Libris satiari nequeo. Oto książkę jestem niesiły. Pamięci E.J. Głębieckiej*, red. J. Partyka, A. Nowak-Masłowska, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2010, s. 14–18.
- Szymor-Rólczak M., *O pewnym „potopie” i jego skutkach: „Do pijaków”*, w: *Czytanie Naruszewicza*, [cz.] 1, red. B. Wolska, T. Kostkiewiczowa i B. Mazurkowska,

- Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2015, s. 331–344, Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia, T. 3, [cz.] 1.
- Ślusarska M., *Przyjemności wszeteczne, czyli o prostytucji w Warszawie stanisławowskiej*, w: *Przyjemność w kulturze epoki rozumu*, red. T. Kostkiewiczowa, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2011, s. 147–179, Biblioteka Badań nad Wiekiem Osiemnastym. Studia i Źródła, Studia, nr 5.
- Śniegućka A., „Do Boga” Franciszka Dionizego Książnina. *Między nocą i światem – mistyczna zaduma puławskiego poety*, „Prace Polonistyczne” 2007, T. 62, s. 193–198.
- Śniegućka A., *Poeci polskiego oświecenia i ich dialogi z potomnością*, „Prace Polonistyczne” 2011, T. 66: *Potomność i potomkowie. Zapisać się w pamięci, zapisać się w nazwisku*, s. 81–95.
- Śnieżko D., *Mit wieku złotego w literaturze polskiego renesansu. Wzory – warianty – zastosowania*, Wydawnictwo Naukowe Semper, Warszawa 1996.
- Teusz L., *Ordo amicitiae. Znaczenie i rola przyjaźni w renesansie i baroku. Kilka przykładów i spostrzeżeń*, w: *Złoty środek. Literatura wobec rozterek, niepokoju i poszukiwania równowagi. Studia poświęcone pamięci Profesora Józefa Tomasza Pokrzywniaka*, red. G. Raubo, K. Trybuś, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2017, s. 101–121, Seria Filologia Polska – UAM, nr 183.
- Toczyńska M., *Spartanka i Cyganka w teatrze Franciszka Dionizego Książnina*, w: *Kobieta epok dawnych w literaturze, kulturze i społeczeństwie*, red. I. Maciejewska i K. Stasiewicz, Wydawnictwo Littera, Olsztyn 2008, s. 130–138.
- Trębska M., *Staropolskie szlacheckie oracje weselne. Genologia, obrzęd, źródła*, Stowarzyszenie „Pro Cultura Litteraria” – Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa 2008, Studia Staropolskie. Series Nova, T. 19 (75).
- Tuta Z., *Listy Józefa Koblańskiego do Izabeli Czartoryskiej*, „Prace Polonistyczne” 2007, T. 62, s. 35–49.
- Urban-Godziek G., *Petrarkistowskie źródła sennej metaforyki Jana Andrzeja Morzyty*, w: *Amor vincit omnia. Erotyzm w literaturze staropolskiej*, red. R. Krzywy, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2008, s. 118–133.
- „*Ut pictura poesis/Ut poesis pictura*”. *O związkach literatury i sztuk wizualnych od XVI do XVIII wieku*, red. A. Bielak, opiekun naukowy projektu P. Stępień, [indeks K. Janowski], Wydział Artes Liberales Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2013.
- W metaforze*, teksty T. Dąbrowski, rysunki H. Cześnik, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 2024.

- Walecki W., *Motyw Zuzanny i starców w literaturze staropolskiej (szkic zagadnienia)*, „Rocznik Komisji Historycznoliterackiej” 1972, T. 10, s. 27–49.
- Walendzik-Bańko M., *Z problematyki barokowej metaforyki miłości*, „Przegląd Humanistyczny” 1986, nr 7/8, s. 161–174.
- Walińska M., *Mitologia w staropolskich utworach sielankowych*, Wydawnictwo Naukowe i Artystyczne Gnome, Katowice 2003.
- Warcholak A., *Kobieta i jej udział w „sprawie rycerskiej” w świetle wybranych tekstów literackich*, w: *Ethos rycerski w historii, literaturze i kulturze*, red. A. Ryłko-Kurpiewska i M. Sacha, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2000, s. 133–142.
- Wawrzyniak P., *Kieliszki, szklance, puchary... Rzecz o dawnych naczyniach szklanych, do wypitku służących*, „Kronika Miasta Poznania” 2000, nr 4, s. 62–76.
- Weintraub W., *Recepcja „Jerozolimy wyzwolonej” w Polsce i na Zachodzie*, w: *W kręgu „Gofreda” i „Orlanda”. Księga pamiątkowa sesji naukowej Piotra Kochanowskiego (w Krakowie, dnia 4–6 kwietnia 1967 r.)*, red. nauk. T. Ulewicz, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław 1970, s. 65–84, *Prace Komisji Historycznoliterackiej Polskiej Akademii Nauk Oddział w Krakowie*, T. 22.
- Wesołowska E., *Przyjaźń podług Lucjusza Anneusza Seneki. Kilka spostrzeżeń*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Literacka” 2010, nr 17 (37): *O przyjaźni*, s. 33–41, <https://doi.org/10.14746/pspsl:2010.17.3>.
- Whelan A., *Izabela Czartoryska – fety, fajerwerki i amour propre*, w: *Słynne kobiety w Rzeczypospolitej XVIII wieku*, red. A. Ročko i M. Górską, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Warszawa 2017, s. 261–274.
- Whelan A., *Powązki: szkoła uczuć i historii. Wychowanie młodych Czartoryskich*, „Rocznik Historii Sztuki” 2014, T. 39, s. 223–248.
- Wichowa M., *Księżny Heleny z Przedzdziewskich Radziwiłłowej arkadyjski i sentymentalny przewodnik po ogrodzie. Inskrypcje jako element literackiego scenariusza zwiedzania Arkadii*, w: *Staropolskie Arkadie*, red. J. Dąbkowska-Kujko i J. Krauze-Karpińska, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo – Stowarzyszenie „Pro Cultura Litteraria”, Warszawa 2010, s. 356–373, *Studia Staropolskie. Series Nova*, T. 29 (85).
- Wichowa M., *O różnych aspektach staropolskiej biesiady w świetle relacji literackich*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Litteraria Polonica” 2002, nr 5, s. 3–12.
- Wojtowicz W., *Milczenie bogów. Szkice i studia o liryce oświecenia*, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2006.

- Wolska B., *Bez winy i wstydu. Seksualność w polskiej poezji obsceniczej o tematyce erotycznej doby oświecenia*, „Napis” 2012, T. 18: *Tabu i wstyd*, s. 59–88.
- Wolska B., *Bóg w poezji Adama Naruszewicza*, w: *Motywy religijne w twórczości pisarzy polskiego oświecenia*, red. T. Kostkiewiczowa, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1995, s. 93–116, *Religijne Tradycje Literatury Polskiej*, T. 6.
- Wolska B., *Józef Kobański w kręgu mieszkańców i przyjaciół rezydencji puławskiej. Życie i poezja*, w: *Środowisko literackie Puław 1782–1831*, red. T. Chachulski, M. Cieński, R. Dąbrowski, B. Judkowiak, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2024, s. 307–351.
- Wolska B., *Poematy obsceniczne przypisywane Naruszewiczowi jako adaptacje wzorów obcych*, „Literaturoznawstwo” 2007, z. 1, s. 41–70.
- Wolska B., *Skarga porzuconej kobiety. „Pasterka” („Siedząc Halina nad brzegiem Wisły...”)*, w: *Czytanie Kniażnina*, red. B. Mazurkova i T. Chachulski, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2010, s. 31–46, *Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia*, [T. 1].
- Wolska B., *Utwory erotyczne i obsceniczne Adama Naruszewicza – inspiracje, metafora, słownictwo*, „Acta Universitatis Lodzensis. Folia Litteraria Rossica” 2015, [zeszyt specjalny:] *Tradycja i inwencja w literaturach słowiańskich*, s. 117–135.
- Wolska B., *W świecie żywiołów, Boga i człowieka. Studia o poezji Adama Naruszewicza*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1995.
- Wolska B., *Wiersze erotyczno-obsceniczne oświecenia jako fenomen społeczno-obyczajowy*, w: *Wiek osiemnasty od kuchni. IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku*, red. D. Kowalewska, A. Wiczorek, J. Dumanowski i S. Roszak, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2024, s. 117–151.
- Wolska B., *Wstęp*, w: A.S. Naruszewicz, *Satyry*, wstęp i oprac. B. Wolska, Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych Universitas, Kraków 2002, s. 5–87.
- Wolska B., Mazurkova B., Chachulski T., *Oświeceniowa poezja imieninowa*, w: *Wiersze imieninowe poetów z drugiej połowy XVIII wieku*, wstęp, wybór tekstów i oprac. B. Wolska, B. Mazurkova, T. Chachulski, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2011, s. 11–84.
- Wołyniec I., *Walka z depopulacją w publicystyce Sejmu Wielkiego*, w: *Codziennosc i niecodziennosc oświeconych*, [cz.] 2: *W rezydencji, w podróży i na scenie publicznej*, red. B. Mazurkova z udziałem M. Marcinkowskiej i S.P. Dąbrowskiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2013, s. 153–173.
- Wójcicki J., *Komentarz edytorski; Objasnienia*, w: F.D. Kniażnin, „*Po większej części przed światem nie zgasną*”. *Przekłady z Horacego*, zebrał i oprac. J. Wójcicki,

- Wydawnictwo Księgarnia Akademicka, Kraków 2011, s. 252–263, 265–388, Biblioteka Aretuzy, T. 5.
- Wójcik W., *Tasso w oczach Teofila Lenartowicza*, w: *Z ducha Tassa. [Księga pamiątkowa sesji naukowej w czterechsetlecie śmierci pisarza (1544–1595)]*, red. R. Ocieczek przy współudziale B. Mazurkowej, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 1998, s. 327–337.
- Wójtowicz H., *Alegoreza w „Paschale carmen” Seduliusza*, „Roczniki Humanistyczne” 2000, T. 48, z. 3, s. 93–109.
- Wprowadzenie w myśl i wezwanie ksiąg biblijnych, [T.] 7: *Pieśni Izraela: Pieśń nad Pieśniami, Psalmy, Lamentacje*, oprac. A. Strus, J. Warzecha, J. Frankowski, Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa 1988.
- Wysłouch S., *Ut pictura poesis – stara formuła i nowe problemy*, w: *Ut pictura poesis*, red. M. Skwara i S. Wysłouch, słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2006, s. 5–17, Tematy Teoretycznoliterackie. Archiwum Przekładów „Pamiętnika Literackiego”, [T. 7].
- Zaremba J., *Przekład „Jerozolimy wyzwolonej” Tassa w romansach wierszowanych Wacława Potockiego*, w: *W kręgu „Gofreda” i „Orlanda”. Księga pamiątkowa sesji naukowej Piotra Kochanowskiego (w Krakowie, dnia 4–6 kwietnia 1967 r.)*, red. nauk. T. Ulewicz, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław 1970, s. 223–230, Prace Komisji Historycznoliterackiej Polskiej Akademii Nauk Oddział w Krakowie, T. 22.
- Zarzycka A., *Ogień niebiański i ogień ziemski: symbolika ognia w „Hymnach” Jana Kasprowicza*, w: *Żywioły wyobraźni poetyckiej XIX i XX wieku*, red. A. Czabanowska-Wróbel, I. Misiak, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2008, s. 47–68.
- Zgorzelski C., *Kniaźnina wiersz o gwiazdach i Kasi*, w: *Od oświecenia do romantyzmu. Prace ofiarowane Piotrowi Żbikowskiemu*, red. G. Ostasz, S. Uliasz, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie, Rzeszów 1997, s. 79–84.
- Zgorzelski C., *Wśród gwiazd liryki stanisławowskiej*, w: *Idem, Od Oświecenia ku Romantyzmowi i współczesności. (Szkice historycznoliterackie)*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1978, s. 84–107.
- Zieliński J., *Magiczne triady i kwadraty: „Na obraz tryumfu Śmierci”*, w: *Czytanie Karpińskiego*, [cz.] 1, red. B. Mazurkowa i T. Chachulski, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2017, s. 97–164, Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia, T. 5, [cz.] 1; przedruk: *Magiczne triady i kwadraty: „Na obraz tryumfu Śmierci” Franciszka Karpińskiego*, w: *Idem, Magiczne Oświecenie*,

- Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2022, s. 66–163.
- Ziomek J., O „Zuzannie” Jana Kochanowskiego, w: *Ze studiów nad literaturą staropolską*, [red. K. Budzyk], Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1957, s. 115–139, *Studia Staropolskie*, T. 5.
- Ziontek A., *Siedlecki dwór artystyczny Aleksandry Ogińskiej*, w: *Małe miasta. Społeczność*, red. M. Zemło, Wydawnictwo KUL, Lublin–Supraśl 2011, s. 247–270, *Acta Collegii Suprasliensis*, T. 13.
- Ziontek A., *Z dziejów dworu artystycznego Aleksandry Ogińskiej*, cz. 1: *Opisanie fety na dzień św. Michałka*, „Ogród” 2010, nr 1–2, s. 17–26.
- Zwierzynski L., *Wyobrażenia akwaticzne Mickiewicza*, wyd. 2, Homini Wydawnictwo Benedyktynów Tyniec, Kraków–Tyniec 2019.
- Żbikowski P., „...bolem śmiertelnym ściśnione mam serce...”. *Rozpacz oświeconych u źródeł przełomu w poezji polskiej w latach 1793–1805*, Leopoldinum, Wrocław 1998.
- Żukowska K., *Mistyczne marzenie. O „Pieśniach sobie śpiewanych” Konstancji Benisławskiej na tle kobiecej literatury dawnej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2022, *Analecta Literackie i Językowe*, T. 20.

Bibliografia pomocnicza

- Forstner D., *Świat symboliki chrześcijańskiej. Leksykon*, przekł. i oprac. W. Zakrzewska, P. Pachciarek, R. Turzyński, wybór i oprac. ilustracji B. Kulesza-Damaziak, komentarz do ilustracji M. Wrześniak, wyd. 2, Pax, Warszawa 2001.
- Gloger Z., *Encyklopedia staropolska ilustrowana*, T. 4: [P–Ż], wyd. z udziałem zapomogi Kasy pomocy dla osób pracujących na polu naukowym imienia d-ra Mianowskiego, druk Piotra Laskauera i S-ki, Warszawa 1903.
- Grimal P., *Słownik mitologii greckiej i rzymskiej*, [hasła przeł. M. Bronarska, B. Górską et alia, przedmowę przeł. J. Łanowski], wyd. 2, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1990.
- Linde S.B., *Słownik języka polskiego*, 3: M–O, wyd. 2 poprawne i pomnożone, stanem i nakładem Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Drukarnia Zakładu Ossolińskich, Lwów 1857.
- Niesiecki K., *Herbarz polski*, T. 2: [A–B], powiększony dodatkami z późniejszych autorów, rękopismów, dowodów urzędowych i wyd. przez J.N. Bobrowicza, nakładem i drukiem Breitkopfa i Härtela, Lipsk 1839.

- Nowy polski słownik pijacki*, wstęp P. Kęplicz, <http://nowy.polski.slownik.pijacki.ez.pl/Slownik.html> [ostatnia aktualizacja: 29.09.2021].
- Rodzina. Herbarz szlachty polskiej*, T. 1: *A–Bro*, oprac. przez S. Uruskiego przy współudziale A.A. Kosińskiego, wykończony i uzupełniony przez A. Włodarskiego, wyd. staraniem i kosztem córek autora, Gebethner i Wolff, Warszawa 1904.
- Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, T. 3, red. F. Sulimierski, B. Chlebowski, W. Walewski, nakładem Filipa Sulimierskiego i Władysława Walewskiego, Druk „Wieku”, Warszawa 1882.
- Słownik muzyki*, red. W. Marchwica, Wydawnictwo Zielona Sowa, Kraków 2006.

Nota bibliograficzna

Wykorzystane w monografii prace, które w pierwotnej postaci przeszły już przez druk, zostały poszerzone, na nowo zredagowane, a rozważania w nich podjęte, opatrzone w poszczególnych rozdziałach zmodyfikowanymi tytułami, uwzględniają aktualny stan badań nad rozpatrywanymi zagadnieniami.

„Złocona cytra” Homera i „srebrna gęśl” Kupidyna. Lekturowe konteksty wczesnej liryki Franciszka Dionizego Książnina, w: *Eklektyzmy, synkretyzmy, uniwersa. Z estetyki dzieła epoki oświecenia i romantyzmu*, red. A. Ziółowicz i R. Dąbrowski, Wydawnictwo Księgarnia Akademicka, Kraków 2014, s. 113–134, <https://doi.org/10.12797/9788376384290.07>, *Studia Dziewiętnastowieczne. Rozprawy*, T. 14.

O rokokowej realizacji Tassowego wątku w „Erotykach” Franciszka Dionizego Książnina, „Acta Universitatis Lodzensis. Folia Litteraria Polonica” 2016, T. 34, nr 4: *Na szlakach literatury... Prace literaturoznawcze i edytorskie ofiarowane Profesor Barbarze Wolskiej z okazji siedemdziesiątych urodzin oraz czterdziestopięciolecia pracy naukowej*, s. 83–102, <https://dx.doi.org/10.18778/1505-9057.34.08>.

Metaforyka żywiołów w liryce Franciszka Dionizego Książnina, „Pamiętnik Literacki” 2020, z. 1, s. 111–124, <https://doi.org/10.18318/pl.2020.1.7>.

Poetyckie odsłony żywiołu bachicznego w „Erotykach” Franciszka Dionizego Książnina, w: *Literatura i żywioły*, red. L. Nawarecka i M. Janoszka, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2021, s. 275–302.

O panińskim kwiatku, miłosnych harcach i uroках łożnicy we wczesnej poezji Franciszka Dionizego Książnina, „Napis” 2022, T. 28: *Przestrzenie intymności*, s. 63–83, <https://doi.org/10.18318/napis.2022.1.5>.

Wiersze „na obraz” we wczesnej twórczości Franciszka Dionizego Książnina, w: *Dulce et utile. Prace ofiarowane profesorowi Romanowi Doktorowi*, red. A. Seweryn, M. Król, Wydawnictwo KUL, Lublin 2023, s. 139–154.

Topografia Puław i okolic w poetyckiej deskrypcji Franciszka Dionizego Książnina, w: *Środowisko literackie Puław 1782–1831*, red. T. Chachulski, M. Cieński, R. Dąbrowski, B. Judkowiak, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2024, s. 165–182.

Warsztatowe wariacje Franciszka Dionizego Książnina w poetyckich odsłonach „Erotyków”, w: *Wiek osiemnasty od kuchni. IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku*, red. D. Kowalewska, A. Wieczorek, J. Dumanowski i S. Roszak, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2024, s. 607–624.

Wykaz ilustracji*

1. Powązki w Warszawie, wycinek z czasopisma, autor nieznany, druga połowa XIX wieku; grafika, drzeworyt poprzeczny (sztorcowy); papier gazetowy; Muzeum Narodowe w Krakowie, nr inw.: MNK III-ryc.-38178.
2. Fragment ogrodu Powązki Czartoryskiej z ruinami łuku tryumfalnego, Zygmunt Vogel (1764–1826), ok. 1800; rysunek; pędzel, bistr, lawowanie, grafit; papier żeberkowy; Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie, Gabinet Rycin, Inw.zb.d. 7989.
3. Kąpiel w parku, szkic *panneau* przeznaczonego do Powązek, Jan Piotr Norblin (1745–1830), 1785; rysunek; akwarela, lawowanie (pędzel w tonie szarym i brunatnym); farba wodna, atrament, ołówek, papier żeberkowy (ze znakiem wodnym); Muzeum Narodowe w Krakowie, nr inw.: MNK XV-Rr.-45.
4. *Zuzanna i starcy*, Jan Piotr Norblin (1745–1830), 1776; grafika artystyczna; akwaforta; papier (brunatny); Muzeum Narodowe w Krakowie, nr inw.: MNK XV-R.-14706.
5. Puławy – Fontanna bożka Pana, Jan Piotr Norblin (1745–1830), pierwsza połowa XIX wieku; grafika artystyczna; rysunek (tuszem, lawowany); tusz, papier żeberkowy; Muzeum Narodowe w Krakowie, nr inw.: MNK XV-Rr.-3.
6. Puławy – Kamień, Jan Piotr Norblin (1745–1830), pierwsza połowa XIX wieku; grafika artystyczna; litografia lawowana; tusz, papier żeberkowy; Muzeum Narodowe w Krakowie, nr inw.: MNK XV-Rr.-8.
7. Puławy – Wejście do oranżerii, Jan Piotr Norblin (1745–1830), 1800–1804; rysunek; akwarela lawowana (pędzel w tonie szarym); farba wodna, papier żeberkowy; Muzeum Narodowe w Krakowie, nr inw.: MNK XV-Rr.-10.

* Wszystkie ilustracje dostępne są w domenie publicznej.

8. Puławy – Widok pałacu Marynki, Jan Piotr Norblin (1745–1830), pierwsza połowa XIX wieku; rysunek; litografia lawowana; tusz, papier; Muzeum Narodowe w Krakowie, nr inw.: MNK XV-Rr.-5.
9. Puławy – Pałac Marynki, Jan Piotr Norblin (1745–1830), pierwsza połowa XIX wieku; rysunek (tuszem i ołówkiem); tusz, papier; Muzeum Narodowe w Krakowie, nr inw.: MNK XV-Rr.-2.
10. Puławy – Drewniany mostek z drzwiami, Jan Piotr Norblin (1745–1830), początek XIX wieku; rysunek; akwarela, lawowanie (pędzel w tonie szarym); farba wodna, atrament, ołówek, papier żeberkowy; Muzeum Narodowe w Krakowie, nr inw.: MNK XV-Rr.-6.
11. Widok pałacu w Puławach od strony Wisły, Joseph Richter (1780–1837), 1806–1811; rysunek; sepia; tusz, papier; Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw.: Rys.Pol.1610 MNW.
12. Pałac i park w Puławach od strony rzeki, Joseph Richter (1780–1837), ok. 1811; rysunek, akwarela; tusz, papier żeberkowy; Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw.: 146296 MNW.
13. Parchatka, widok z oddali, Jan Piotr Norblin (1745–1830), 1804; rysunek; akwarela, lawowanie (pędzel w tonie szarym i brązowym); farba wodna, atrament, papier żeberkowy; Muzeum Narodowe w Krakowie, nr inw.: MNK XV-Rr.-1.
14. Zabawa w Parchatce *vel* Puławy – Wejście do Parchatki, Jan Piotr Norblin (1745–1830), 1804; rysunek; akwarela, lawowanie (pędzel w tonie szarym); farba wodna, papier żeberkowy; Muzeum Narodowe w Krakowie, nr inw.: MNK XV-Rr.-7.

Indeks osobowy

- A**
Aaron, prorok 280
Achremczyk Stanisław 158, 384
Adamczyk Maria 248, 250, 377
Addison Joseph 74, 371
Agryppa zob. Wipsaniusz Agryppa Marek
Ahaswer(us) (Ahaszwerosz), król perski 285
Ajschylos 30
Albertrandi Antoni 94, 372
Alceusz, Alkajos z Mityleny 161, 163, 164, 165, 173, 174
Aleksandrowicz Alina 22, 51, 52, 336, 338, 345, 346, 362, 377
Aleksandrowska Elżbieta 104, 122, 166, 196, 197, 198, 211, 215, 222, 364, 377, 379
Anakreon(t) 7, 10, 20, 21, 24, 42–43, 76, 77, 78, 83, 84, 85, 86, 87–89, 90–91, 96–97, 106–107, 108, 155, 160–161, 162–163, 168–169, 170, 172, 174–175, 177, 178–179, 180–186, 188, 217–218, 230–231, 234, 235, 236–237, 242, 243, 331, 363, 372, 374, 381, 384, 388
Ancuta Jan 119, 222, 223–228
Antoniusz Lucjusz (Lucius Antonius) 39
Antoniusz Marek (Marcus Antonius) 39
Ariosto Lodovico 50, 386, 409, 411
Arystoteles 192, 299, 372
Assmann Aleida 370, 377
Aubignac François Hédelin d' 74, 378
August III Sas, król polski 158, 224, 373
Augustyniak Urszula 192, 347, 377–378
Auzoniusz (Decimus Ausonius Magnus) 230, 242
B
Bacciarelli Marcello 286
Badecki Karol 152, 315, 378
Bajer Michał 14, 74, 93, 371, 378
Baka Józef 300
Banaś-Korniak Teresa 153, 160, 378
Baraniewski Waldemar 158, 403
Barańczak Stanisław 302
Barłowska Maria 50, 111, 195, 254, 378
Bartnik Grażyna zob. Bartnik-Szymańska Grażyna
Bartnik-Szymańska Grażyna 12, 16, 92, 269, 336, 390
Batszeba (Betsabe) 257
Baumgarten Alexander Gottlieb 304

- Bazyli (Wasył) Konstantynowicz
 zob. Czartoryjski Wasył (Wassilij) Konstantynowicz
 Bąkowska Patrycja 13, 132–133, 251, 301, 303, 363, 366, 378
 Bednarek Beata 12, 14, 118, 200, 327, 378, 404
 Bejda Wojciech 153, 378, 381, 389, 400
 Bejm Magdalena 14, 371
 Bellori Giovanni Pietro 93
 Bem-Wiśniewska Ewa 10, 20, 260, 380, 384
 Beniśławska Konstancja z Ryków (von der Rück, de Ryck) 262, 412
 Berg Jan 50
 Bergowa Maria z Urszembekienów 50
 Bernacki Ludwik 121
 Bernatowicz Tadeusz 92, 392
 Białoń Elżbieta 14
 Białostocki Jan 72, 93, 94, 378, 396
 Bielak Alicja 72, 408
 Bielak Franciszek 7, 379
 Bieńkowski Tadeusz 130, 379
 Biernacka Małgorzata 288, 397
 Biezuńska-Małowist Iza 29, 379
 Blusiewicz Anna 305, 379
 Bobrowicz Jan Nepomucen 222, 412
 Bodmer Johann Jakob 74
 Bogucka Maria 130, 281–282, 379
 Bohomolec Franciszek 52, 96, 157–158, 196, 228, 280, 374, 393
 Borgia Lukrecja 29
 Borowy Wacław 7, 25, 59, 70, 114, 125–126, 128, 141, 190, 191, 227, 255, 256, 379
 Boryławska Aniela z Owsianych 222
 Boryłowski Jan 221–222
 Borysowska Agnieszka 75, 86, 97, 380
 Borzęcki Piotr 321, 326, 391
 Brahmer Mieczysław 92, 380
 Bratkowski Daniel 153, 378
 Breitinger Johann Jakob 74
 Bronarska Maria 33, 412
 Brożek Mieczysław 114, 372
 Brzezińska Anna Weronika 370, 380
 Brzeziński Jerzy 9, 380
 Buchwald-Pelcowa Paulina 130, 380
 Budzyk Kazimierz 254, 412
 Buonaccorsi Filip zob. Kallimach Filip
 Burszta Wojciech Józef 370, 380
 Buszka Kamila 54, 63, 66, 380
 Bykowski Ignacy Jaksa 168, 390
 Ceccherelli Andrea 260, 380
 Chachaj Małgorzata 52, 272, 362, 380, 391
 Chachulski Tomasz 11, 12, 14, 16, 21, 95, 135, 144, 218, 229, 248, 249, 251, 271, 275, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 309, 312, 334, 336, 339, 354, 363, 371, 373, 376, 380–381, 382, 384, 391, 394, 395, 396, 397, 401, 403, 405, 406, 410, 411, 416

- Chlebowski Bronisław 348, 413
 Chreptowicz Joachim Litawor 74
 Chrościcki Juliusz A. 92, 130, 193, 379, 392, 400
 Chruścicki Tadeusz 72, 396
 Chrzanowski Ignacy 7, 379
 Chudzik Anna 315
 Cieński Marcin 195, 320, 338, 339, 344–345, 354, 358, 367, 381, 396, 402, 410, 416
 Ciepliński Ignacy 322
 Ciesielski Tomasz 182, 186, 381
 Ciszewska Małgorzata 101, 164, 193, 381, 395, 404, 406, 408
 Collins William 13, 403
 Coulanges Christophe de 283
 Crébillon Prosper Jolyot de 30
 Cycon (Marcus Tullius Cicero) 192, 196
 Cyran Grzegorz 265, 386
 Czabanowska-Wróbel Anna 326, 411
 Czajkowska Agnieszka 260, 294, 390, 395
 Czaplic Celestyn 146, 214–219, 228, 389
 Czarniecki Stefan 95
 Czartoryjski Wasyl (Wassilij) Konstantynowicz 290
 Czartoryscy, rodzina 22, 51, 53, 122, 127, 168, 195, 197, 221, 266, 267, 273, 329, 339, 346, 347, 348, 363–364, 383
 Czartoryscy, ród 289, 290, 386, 398
 Czartoryska Eleonora Monika z Waldsteinów 95, 313, 314
 Czartoryska Izabela (Elżbieta) z Flemmingów 12, 22, 46, 51, 53, 92, 146–147, 149, 191, 200, 211, 221, 267, 268–274, 315–316, 330, 331–332, 333, 334–336, 338, 339, 347, 354, 356, 358, 359, 360, 361, 362, 364, 366, 369, 370, 372, 377, 383, 390, 396, 401, 406, 409, 417
 Czartoryska Maria Zofia z Sieniawskich, *primo voto* Denhoffowa 357
 Czartoryska Teresa 200, 270, 273, 409
 Czartoryska Zofia 191, 200, 269, 273, 274–275, 330, 332–334, 339, 356, 362, 364, 409
 Czartoryski Adam Jerzy 200, 273, 323–324, 347, 356, 362, 364, 372, 383, 397, 409
 Czartoryski Adam Kazimierz 46, 51, 122, 191, 197, 198, 211, 272, 273, 303, 304, 306, 330, 333, 334, 351, 354, 356, 358, 360, 361, 362, 364, 366, 372, 397
 Czartoryski Aleksander August 313, 357
 Czartoryski Aleksander Wasyliewicz 290
 Czartoryski Kazimierz 289, 290
 Czartoryski Konstanty Adam 200, 273, 330, 356, 362, 364, 409
 Czartoryski Michał Fryderyk 290, 313, 314, 382
 Czechowicz Agnieszka 164, 193, 395, 404, 406
 Cześnik Henryk 300, 408

- Czterwertyńska Maria Wanda z Uruskich 222, 413
 Czwrnóg-Jadczak Barbara 52, 381
 Czyż Jan 144, 222–223, 227–228, 387
 Czyż Paweł 222
- D**
 Danielewicz Jerzy 114, 372
 Danilewiczowa Maria 52, 376
 Dawid, król Izraela 206, 257, 258, 277
 Dąbrowska-Kujko Justyna 358, 406, 409
 Dąbrowska Justyna Maria 11, 382
 Dąbrowska Krystyna 300
 Dąbrowski Roman 14, 26, 43, 45, 51–52, 76, 126, 223, 334, 354, 371, 375, 376, 382, 383, 396, 399, 410, 415, 416
 Dąbrowski Szymon Piotr 71, 115, 120, 126, 142, 223, 314, 382, 385, 387, 389, 399, 401, 405, 410
 Dąbrowski Tadeusz 300, 408
 Delille Jacques 338
 Dembowska Konstancja z Narbutów 312
 Demkowicz Agata 283, 382
 Dernałowicz Maria 158, 224, 373
 Des Houlières Antoinette 234
 Deszczyńska Martyna 249, 383
 Dębicki Ludwik 272–273, 383
 Dębowski Marek 13, 76, 126, 159, 383, 388, 400, 403
 Dias-Lewandowska Dorota 158, 383
 Diderot Denis 93
 Dihm Jan 211, 222
- Dłuska Maria 233, 383
 Dmochowski Franciszek Ksawery 44, 74, 95, 288, 290, 372, 373
 Dobak Anna 200, 383
 Dobrzyńska Teresa 162, 299, 300, 302, 326, 383
 Doktor Roman 154, 193, 293, 383, 401, 406, 416
 Dolczewski Zygmunt 168, 383
 Domańska Maria 7, 379
 Dormus Katarzyna 273, 383
 Drużbacka Elżbieta z Kowalskich 58, 391
 Dubos Jean-Baptiste 93
 Dumanowski Jarosław 120, 158, 168, 384, 410, 416
 Durini Angelo Maria 75, 92, 203, 392
 Dybek Dariusz 262, 384
 Dźwinel Dominika 12, 118, 200, 327, 404
- E**
 Elsner Józef 229, 406
 Elżbieta Rakuszanka (Elisabeth von Habsburg), królowa polska 289
 Epikur (Epikuros) 192
 Eurypides 30
 Ezop (Aisopos) 21
- F**
 Fabiszak Małgorzata 370, 380
 Febbo Monica 11, 64, 75, 384
 Feliński Alojzy 193, 401
 Fessel Irena 93, 406
 Fidiasz (Pheidias) 73
 Fieguth Rolf 10–11, 20, 43, 64, 75, 125, 128, 384–385
 Filida, niewolnica 33

- Filip Grażyna 120, 385
 Filostrat Flawiusz, zw. Filostratem Starszym (Flawios Filostratos) 71, 372
 Firlej Piotr 348
 Firlejowie, ród 349, 351
 Flacelière Robert 116, 385
 Fogelweder (?) Stanisław 155
 Forstner Dorothea 270, 412
 Forycki Maciej 157, 193, 393, 402
 Frankowski Janusz 253, 259, 319, 372, 411
 Fulwia (Fulvia) 39
- G**
 Gara Katarzyna 288, 397
 Garszczyńska Barbara 266, 385
 Gazda Grzegorz 71, 286, 339, 394
 Giedymín, wielki książę litewski 290
 Giedymínowicze, dynastia 290, 393
 Gilson Étienne 261, 385
 Glińska Teofila 338
 Gloger Zygmunt 176, 412
 Głazewski Jacek 130, 193, 379, 392, 400
 Głębicka Ewa Jolanta 10, 192, 195, 228, 255, 385, 395, 407
 Głowacka-Maksymiuk Urszula 351, 385
 Głowiński Michał 299, 407
 Godlewski Grzegorz 152, 155, 385
 Golański Filip Nierusz 74
 Golik-Prus Aleksandra 192–193, 385
 Goliński Janusz K. 64, 66, 385
 Goliński Zbigniew 7, 9, 52, 74, 156, 157, 158, 168, 210, 224, 266, 304, 371, 373, 374, 376, 379, 381, 385, 387, 390, 393, 403
 Gołębiowska Zofia 338, 386
 Gołubiewowa Zofia 72, 396
 Gołunski Mirosław 226, 399
 Gonera Marzena 290, 386
 Gorzelana Joanna 265, 282, 294, 386
 Gorzkowski Albert 76
 Goszczyński Seweryn 327, 407
 Gozdźka Karolina zob. Sanguszkowa Karolina z Gozdźkich
 Górnicki Łukasz 176
 Górská Barbara 33, 412
 Górská Magdalena 72, 386, 409
 Graciotti Sante 50, 386
 Gradkowski Henryk 327, 386
 Grębecka Wanda 370, 377
 Grimal Pierre 33, 412
 Gröll Michał 45, 160, 194, 372, 373, 374
 Gruchała Janusz S. 129, 386
 Grzegorz z Sambora 294, 395
 Grzeszczuk Stanisław 55, 70, 129, 153, 371, 386
 Grześkowiak-Krwawicz Anna 11, 13, 126, 159, 293, 384, 388, 400, 403
 Gurski Walenty 92, 392
 Guzek Andrzej Krzysztof 9, 121, 301, 343, 367, 371, 374, 387
- H**
 Haman 285
 Hanusiewicz Mirosława zob. Hanusiewicz-Lavallee Mirosława
 Hanusiewicz-Lavallee Mirosława 57, 116, 250, 297, 305, 387, 405

- Has Aurelia 144, 223, 387
 Hernas Czesław 250, 405
 Homer (Homeros) 21, 22, 23–25, 28, 29, 30–31, 32, 33, 34, 35–36, 37–38, 39, 41, 42, 43–45, 46–47, 53, 108, 178, 355, 372, 404
 Honoriusz (Flavius Augustus Honorius), cesarz rzymski 114
 Horacy, Horacjusz (Quintus Horatius Flaccus) 10, 14, 20, 21, 24, 32–33, 39, 40–42, 47, 71–72, 94, 105, 106, 107, 129, 136, 137, 160, 162, 166, 170, 172, 173, 174, 175–176, 177, 179–180, 186–188, 198, 210, 222, 232, 234, 235, 373, 384, 410
Ines Albert 156
 Iwanowska Aleksandra 262, 376
Jadwiga Andegaweńska, król polski 289
 Jagiellonowie, dynastia 289
 Jakowska Krystyna 11, 384
 Jan III Sobieski, król polski 49, 400
 Jan Chrzyciel, Jan Baptysta, prorok 277
 Jan Ewangelista, św. 263, 270, 276, 277, 308, 319
 Janoszka Maria 327, 407, 415
 Janowski Krzysztof 72, 408
 Jarczykowa Mariola 50, 71, 387, 389
 Jarońska Izabela 10, 406
 Jarzyna Franciszek 118, 403
 Jasińska Maria 260, 399, 400, 406
 Jastrzębski Zdzisław 260, 399, 400, 406
 Jaśkiewicz Mikołaj 126, 399
 Jekiel Wojciech 72, 404
 Jeremiasz, prorok 278
 Jezierski Franciszek Salezy 160, 194, 372
 Jeż Tomasz 11, 384
 Jędrczak Michał 121, 372
 Jędrzejewski Tomasz 13, 387
 Judkowiak Barbara 157, 193, 332, 354, 387, 393, 396, 402, 410, 416
 Juliusz Cezar (Gaius Iulius Caesar), dyktator rzymski 39, 40
 Juszcak Wiesław 71, 388
Kaczmarek Marian 13, 398
 Kaczyński Paweł 120, 159, 282, 388
 Kaleta Roman 8, 121–122, 159, 221, 375, 388
 Kalewska Anna 64, 388
 Kalisz Ludwik 7, 20, 388
 Kaliszewski Wojciech 95, 115, 286, 314, 382, 389, 396
 Kallimach Filip (właśc. Filippo Buonaccorsi de Tebadis Experiens) 116, 161, 395, 396
 Kalpurniusz Pizon Gnejusz (Gnaeus Calpurnius Piso), ojciec 71
 Kalpurniusz Pizon Gnejusz (Gnaeus Calpurnius Piso), syn 71
 Kapłon Andrzej 353, 389
 Karczewska Joanna 154, 389
 Karpiński Adam 13, 116, 192, 339, 346, 378, 387, 391
 Karpiński Franciszek 60, 74, 95, 96, 97, 194, 195, 196, 251, 270, 279, 287–296, 297, 298, 339, 372–373, 380, 381, 406, 407, 411

- Kasprowicz Jan 326, 411
 Kaszewski Marek 312, 389
 Katon Starszy (Marcus Porcius Cato Maior, Consorinus) 170
 Katullus (Gaius Valerius Catullus) 100, 101
 Kawalko-Dzikowska Natalia 14, 373
 Kazimierz IV Jagiellończyk, król polski 289
 Kazimierz, św., królewicz (właśc. Kazimierz Jagiellończyk) 288–289, 290, 397
 Kępiński Stanisław 155
 Kęplisz Piotr 151, 413
 Kicińska Urszula 273, 383
 Kiezuń Anna 11, 384
 Kitowicz Jędrzej 158, 224, 373
 Klaudian (Claudius Claudianus) 27, 45, 113–115, 116, 373
 Klemens XIV, papież (właśc. Lorenzo Ganganelli) 197, 249
 Klimowicz Mieczysław 8, 389
 Kłak Tadeusz 260, 399, 400, 406
 Kłokocki Jan 355–356
 Kłokocki Stanisław 211, 219, 353, 355, 363
 Książnin Anastazja 365–366
 Książnin Franciszek Dionizy *passim*
 Koblański Józef 363–364, 377, 408, 410
 Kochanowski Jan 10, 11, 20, 21, 25, 42, 45, 70, 73, 75, 76, 86, 97, 128, 130, 152, 154–155, 156, 172, 201, 232, 234, 251, 254, 345, 347, 373, 375, 380, 381, 384, 385, 394, 398, 400, 403
 Kochanowski Piotr 22, 49–50, 52, 53, 54, 55–57, 58–59, 62, 64, 65–67, 68, 69–70, 241, 242, 371, 380, 385, 386, 387, 388, 404, 409, 411, 412
 Kochowski Wespazjan 153, 241, 378
 Kolberová Urszula 194, 402
 Kolendo-Korczak Katarzyna 71, 389
 Komorowski Marek 72, 73, 389
 Konarski Stanisław 115, 294, 394
 Konopczyński Władysław 215, 289
 Konstantyn Olgierdowicz, książę czernihowski 289–290
 Kopczyńska Zofia 74, 93, 94, 230, 232, 241, 243, 244, 304, 389
 Korwin Kossakowski Antoni 280, 281, 282, 388
 Korzeniewska Katarzyna 288, 397
 Kosętka Halina 315
 Kosiacka-Beck Ewa 338, 390
 Kosienkowska Halina 168, 390
 Kosiński Adam Amilkar 222, 413
 Kosior Wojciech 268, 390
 Kossowska Maria 248, 250, 390
 Kostkiewiczowa Teresa 8, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 19–20, 21, 36, 45, 46, 52, 57–58, 60, 61, 70, 74, 75, 92, 95, 119, 120, 126, 129, 130, 133, 141, 144, 146, 147, 149, 154, 155, 157, 159, 168, 195, 198–199, 200, 204, 210, 214, 225, 226, 227, 248, 250, 251, 260, 263, 265, 266, 269, 270, 271, 278, 282, 283, 290, 292, 293, 294, 300–301, 303, 304, 307, 310, 316, 321, 336, 338, 345, 346, 354, 358, 360, 362, 364, 366,

- 367, 368, 371, 374, 376, 380, 381,
382, 383, 384, 385, 387, 388, 389,
390–392, 393, 396, 397, 398, 402,
403, 404, 405, 406, 407, 408, 410
- Kościelak Lech 153, 178, 381, 389,
400
- Kotarska Jadwiga 54, 60, 64, 153,
175, 193, 392
- Kott Jan 51, 115, 223, 375, 376
- Kowal Jolanta 315, 393
- Kowalczyk Jerzy 13, 192, 346, 378,
391
- Kowalewska Danuta 12, 118, 120,
142, 157, 200, 327, 393, 404, 410,
416
- Koziół (Kozioł) zob. Szydłowski
Mikołaj Koziół (*vel* Kozioł)
- Krakowski Piotr 358, 393
- Krasicki Ignacy 50, 74, 142, 154,
155, 156, 176, 194, 374, 386,
406
- Kraszewski Józef Ignacy 273, 372
- Krauze-Karpińska Joanna 358, 406,
409
- Krawiec-Złotkowska Krystyna 127,
153, 305, 312, 359, 392, 393, 394,
399, 402, 405
- Król Małgorzata 193, 401, 416
- Krupa Katarzyna 290, 393
- Kryda Barbara 157, 393
- Krzysztofik Małgorzata 248, 393
- Krzywy Roman 64, 67, 71, 73–74,
75, 76, 111, 115, 254, 286, 339,
380, 394, 408
- Ksantiasz z Fokidy (Focyjczyk) 33
- Kserkses I, król perski 285
- Kublicki Stanisław 211
- Kuchowicz Zbigniew 113, 394
- Kuczera-Chachulska Bernadetta 11,
128, 248, 251, 278, 310, 380, 385,
392, 394
- Kufel Sławomir 194, 376
- Kulczycki Jakub 100
- Kulesza Dariusz 11, 384
- Kulesza-Damaziak Beata 270, 412
- Künstler-Langner Danuta 130, 164,
394
- Kunz Dominique 71, 394
- Kupisz Kazimierz 254, 394
- Kwiatkowski Piotr 294
- Kwintylian (Marcus Fabius Quinti-
lianus) 86
- Ł**asocińska Estera 116, 161, 164,
192, 196, 214, 387, 395
- Leliusz (Gaius Laelius) 192
- Lenartowicz Teofil 50, 411
- Leńczuk Mariusz 151, 395
- Leon Sacculus zob. Kaleta Roman
- Leonidas z Tarentu (Leonidas ho
Tarentinos) 95
- Lessing Gotthold Ephraim 93, 94,
374
- Leszczyńska Bożena 24, 395
- Libera Zdzisław 194, 374
- Licyniusz Murena Lucjusz (Lucius
Licinius Murena) 179, 180
- Linde Samuel Bogumił 304, 412
- Lisicka Małgorzata 144
- Lithuanus Jodek 152
- Lizyp z Sykionu 77, 79
- Lubomirski Stanisław Herakliusz
241
- Łuciński Antoni 154, 155, 406

- Lucyliusz (Gaius Lucilius) 95
 Łyszczyna Jacek 195, 251, 395
- Ł**
 Łanowski Jerzy 33, 412
 Łączyńska Hanna 13, 403
 Łucyk Joanna 200, 358, 395
 Ługowska Jolanta 262, 405
 Łukarska Beata 294, 395
 Łukasz Ewangelista, św. 266
 Łukaszewicz-Chantry Maria 116, 396
 Łukaszuk Małgorzata 278, 392
 Łyszkiewicz Grzegorz 157
- M**
 Maciejewska Iwona 12, 52, 58, 75, 175, 269, 360, 390, 392, 396, 408
 Maciejewski Marian 46, 396
 Maksimowicz Krystyna 115, 354, 396
 Malicki Jan 45, 403
 Manliusz Torkwatus Lucjusz (Lucius Manlius Torquatus) 172
 Mańkowski 339
 Marchwica Wojciech 167, 413
 Marciniak Katarzyna 52, 396
 Marcinkowska Małgorzata zob. Marcinkowska-Malara Małgorzata
 Marcinkowska-Malara Małgorzata 43, 99–100, 115, 126, 142, 223, 318, 382, 385, 387, 396, 399, 401, 405, 410
 Marewicz Wincenty Ignacy 92–93, 127, 194, 374, 399, 402
 Maria, cesarzowa rzymska 114
 Markiewicz Henryk 72, 94, 396
 Markowski Michał Paweł 71, 397
- Marmontel Jean-François 198
 Maslauskaitė-Mażylienė Sigita 288, 397
 Massalski Ignacy 250
 Maśluszczak Franciszek 121, 376
 Matuszewicz Tadeusz 369
 Mazurkiewicz Roman 261, 376
 Mazurkowa Bożena 10, 12, 14, 20, 21, 43, 49, 62, 70, 71, 95, 111, 115, 126, 135, 141, 144, 145, 151, 154, 156, 157, 163–164, 177, 191, 193, 195, 218, 221, 223, 251, 271, 273, 275, 277, 282, 283, 292, 305, 309, 312, 314, 315, 318, 336, 339, 363, 376, 378, 381, 382, 385, 386, 387, 388, 389, 391, 393, 394, 395, 396, 397–398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 410, 411
 Menestratos 95
 Mercier Louis-Sébastien 51–52, 376, 382
 Michalski Andrzej 290, 398
 Michał Korybut Wiśniowiecki, król polski 347
 Michałowska Teresa 49, 93, 179, 248, 347, 377, 378, 392, 398, 405
 Mickiewicz Adam 11, 13, 128, 327, 384, 386, 403, 412
 Micraelius Johannes (właśc. Johannes Lütkeschwager) 86
 Mielecki Mikołaj 155
 Mika Ewelina 260, 294, 390, 395
 Mikołajewska Anna 158, 383
 Mikulski Krzysztof 111, 254, 372
 Mikulski Tadeusz 7, 8, 25, 59, 114, 126, 190, 191, 196, 215, 219, 255, 329, 353, 355, 374, 379, 398

- Minasowicz Józef Dionizy 294
 Minasowicz Józef Epifani 159–160,
 196, 198, 221, 294, 374
 Misiak Iwona 326, 411
 Mitzler de Kolof Wawrzyniec 159,
 374
 Mitzner Piotr 251, 390
 Mizerová Simona 194, 402
 Młodziejowski Andrzej Stanisław
 222
 Mojżesz, prorok 280
 Morawińska Agnieszka 72, 389,
 402
 Morelowski Józef 294
 Morsztyn Hieronim 192, 395
 Morsztyn Jan Andrzej 64, 66, 241,
 407, 408
 Morsztyn Zbigniew 72
 Mostowski Tadeusz 194
 Możdżonek Andrzej 121, 376
 Mrowcewicz Krzysztof 130, 193,
 305, 379, 392, 398, 400
 Murena zob. Licyniusz Murena
 Lucjusz
- N**aborowski Daniel 192, 385
 Nabuchodonozor II, król babiloński
 27
 Nagłowski Felicjan Antoni 193,
 225, 374
 Nalepa Marek 10, 315, 398
 Napiórkowska Joanna 218, 351,
 398
 Naruszewicz Adam Stanisław 25,
 52, 94, 95, 96–97, 119, 120, 144,
 155, 156, 166, 193, 195, 196,
 197, 198, 199, 210, 215, 242, 251,
 279–287, 294, 296, 297, 298, 302,
 320, 326, 372, 374–375, 382, 388,
 389, 397, 401, 404, 407, 410
 Nawarecka Lucyna 327, 407, 415
 Nawrocki Witold 121, 372, 375
 Nawrot Janusz 192, 398
 Neuberg Jan 13, 398
 Niemcewicz Julian Ursyn 52, 146,
 211–214, 219, 221, 228, 272, 375,
 380
 Niemcewicz Marcelli 211
 Niemcewiczowa Jadwiga z Sucho-
 dolskich 211
 Niesiecki Kacper 222, 412
 Nieznanowski Stefan 49, 250, 260,
 264, 265, 398–399, 400
 Norblin Jan Piotr 16, 150, 223,
 330, 335, 340, 341, 342, 343, 348,
 349, 375, 417–418
 Norkowska Aleksandra 74, 126–
 127, 226, 399
 Nowaczyński Piotr 250, 301, 391
 Nowak-Masłowska Ariadna 192,
 255, 395, 407
 Nowicka-Jezowa Alina 13, 57, 192,
 260, 346, 378, 380, 387, 391
- O**bodziński Aleksander 154
 Obremski Krzysztof 49, 111, 254,
 305, 372, 400
 Ociezek Renarda 49, 50, 70, 111,
 254, 305, 378, 386, 387, 388, 397,
 398, 400, 405, 411
 Odrzywolska-Kidawa Anna 153,
 182, 400
 Ogińska Józefa Aleksandra
 z Czartoryskich, *primo voto*

- Sapieżyna 219, 288, 289, 290, 351–353, 354, 385, 412
- Ogiński Michał Kazimierz 351
- Okęcki Antoni 250, 280
- Okoń Jan 130, 400
- Okopień-Sławińska Aleksandra 66, 299, 400, 407
- Oktawian August (Gaius Iulius Caesar Octavianus), cesarz rzymski 39
- Olgierd Giedyminowicz, wielki książę litewski 289
- Olizar Gustaw Henryk Atanazy 193, 401
- Olszewska-Marcinkiewicz Anna 13, 403
- Olszowski Andrzej 248, 393
- Opacki Ireneusz 50, 400
- Opaliński Krzysztof 154
- Oraczewski Feliks 193
- Ossoliński Jerzy 50, 378
- Ostasz Gustaw 9, 411
- Ostaszewska Danuta 110, 400
- Ostroróg Wacław 155
- Otwinowska Barbara 13, 49, 93, 179, 192, 248, 346, 377, 378, 391, 392, 398, 405
- Owsiński Marcin 370, 380
- P**
- Pachciarek Paweł 270, 412
- Paluchowski Andrzej 7, 260, 293, 379, 399, 400, 406
- Paluchowski Stanisław 195, 401
- Parraszas (Parrasios, Parrasjos) 76, 81, 83
- Partyka Joanna 192, 255, 282, 395, 401, 407
- Pasek Jan Chryzostom 154, 405
- Paterkulus (Caius Velleius Paterculus) 44–45, 47, 375
- Patro-Kucab Magdalena 115, 193, 271, 301, 360, 401
- Pawlak Wiesław 192, 401
- Pawlata Małgorzata 12, 14, 198, 336, 371, 401–402
- Pawlik-Kwaśniewska Weronika 12, 118, 157, 200, 327, 402, 404
- Pawłowiczowa Janina 195, 402
- Pelc Janusz 13, 72, 75, 92, 93, 94, 130, 155, 192, 193, 250, 345, 359, 373, 378, 379, 380, 391, 392, 400, 402
- Petlak Anna 92, 193, 374, 402
- Petrarca Francesco 11, 64, 75, 92, 384, 390, 408
- Pfeiffer Bogusław 73, 402
- Piaskowscy, rodzina 218, 351, 398
- Piaskowska Joanna z Szaniawskich 218, 343–344, 348, 349–351
- Piaskowski Mikołaj 348, 349–351
- Pichór Tomasz 121, 376
- Piechota Marek 45, 403
- Pietrkiewicz Jerzy 13, 403
- Pietrzak Jarosław 158–159, 403
- Piotrowiak Dariusz 176, 403
- Piotrowski Gracjan 156, 375
- Piramowicz Grzegorz 74, 265–267, 268, 288, 363, 385
- Pirecki Piotr 153, 403
- Piszczkowski Mieczysław 127, 132, 403
- Pius IX, papież (właśc. Giovanni Maria Mastai Ferretti) 264
- Platon 74, 192
- Platt Julian 210, 403

- Pluta Paweł 13, 403
 Plutarch z Cheronei (Plutarchos ho Haironeus) 72
 Podbielski Henryk 299, 372
 Poggioli Renato 118, 403
 Pokrzywniak Józef Tomasz 144, 156, 193, 309, 374, 403–404, 408
 Pollak Roman 49, 55, 371, 404
 Poniatowski Michał Jerzy 250
 Poniński Antoni Łodzia 294
 Pope Alexander 26
 Popiołek Bożena 142, 273, 383, 404
 Popowski Remigiusz 71, 372
 Porayski-Pomsta Józef 10, 20, 384
 Potański Jurek 152, 154
 Potocki Ignacy 266
 Potocki Stanisław Kostka 144, 395
 Potocki Stanisław Szczęsny 364, 377
 Potocki Wacław 70, 72, 153, 154, 161, 393, 395, 411
 Potoniec Patrycja 111, 254, 372
 Praz Mario 72, 404
 Prejs Marek 54, 70, 130, 193, 379, 392, 400, 404
 Prokopczyk Beata zob. Bednarek Beata
 Propercjusz (Sextus Propertius) 76, 81, 82
 Prussak Maria 10, 125, 384
 Przetocki Hiacynt 153
 Pseudo-Dionizy Areopagita 261, 262
 Pszczołowska Lucylla 230, 231, 232–233, 235, 240, 241, 242, 243, 244, 389, 404
Rabowicz Edmund 70, 119, 141, 222–223, 225, 374, 405
 Radziwiłłowa Franciszka Urszula z Wiśniowieckich 332, 387
 Radziwiłłowa Helena z Przezdzieckich 358, 409
 Radziwiłłowie, ród 50
 Raubo Grzegorz 193, 408
 Rej Mikołaj 153, 154, 400
 Rejman Zofia 46, 405
 Rembrandt (Rembrandt Harmenszoon van Rijn) 286
 Richter Joseph 344, 345, 418
 Riguez Robertus (Roberto) 44, 375
 Ročko Agata 58, 141, 338, 381, 392, 405, 409
 Rojowski Kazimierz 114, 372
 Rosiński Franciszek Mikołaj 262, 405
 Roszak Stanisław 120, 410, 416
 Rot-Buga Ewa 191
 Rousseau Jean-Jacques 93, 96, 129, 273, 376
 Różańska Grażyna 305, 327, 386, 389, 393, 405
 Rubens Peter Paul 286
 Rusnak Radosław 75, 380
 Ryba Renata 49, 405
 Ryłko-Kurpiewska Maria Anna 52, 409
 Rzewuski Wacław 74, 196
Sacha Magdalena 52, 409
 Safona (Sapho) 102, 109, 234
 Sakowicz Fabian 144, 146, 196–209, 219, 221, 228, 234, 256, 258, 324–325, 377

- Salomon, król Izraela 206, 257–258, 296
- Salwa Piotr 11, 64, 75, 384
- Samuel, prorok 277
- Sandler Samuel 7, 25, 59, 114, 126, 190, 191, 255, 379
- Sanguszko Janusz 115
- Sanguszkowa Barbara z Duninów 290, 373
- Sanguszkowa Karolina z Gozdzkich 115
- Sapieha Kazimierz Nestor 354, 396
- Sapieha Seweryna Maria z Urukskich 222, 413
- Sapota Tomasz 45
- Sarbiewski Maciej Kazimierz 72
- Sarnowska-Temierusz Elżbieta 49, 93, 179, 248, 299, 377, 379, 392, 399, 405, 407
- Saryusz-Wolska Magdalena 370, 377
- Savage James 338
- Savioli Ludovico 13
- Sawicka-Jurek Jolanta 153–154, 405
- Sawicki Stefan 250, 260, 301, 391, 399, 400, 406
- Schweizer Niklaus Rudolf 93, 406
- Seduliusz (Sedulius Caelius) 270, 411
- Seneka Młodszy zw. Filozofem (Lucius Annaeus Seneca Minor) 192, 214, 391, 409
- Seweryn Agata 193, 292, 401, 406, 416
- Sęp Szarzyński Mikołaj 261
- Shaftesbury Anthony Ashley Cooper, Earl of 93
- Sidowska Karolina 370, 377
- Sieradz Małgorzata 229, 406
- Sieradzki Ignacy 13, 403
- Simonides z Keos 72, 96
- Sinko Zofia 74, 371
- Skalińska Ewangelina 278, 392
- Skaradkiewicz Patrycy 196
- Skarżyńska Anna 158, 225, 373
- Skawiński Jacek 262, 405
- Skorupska-Raczyńska Elżbieta 265, 386
- Skrzetuski Józef Kajetan 338
- Skutnik Jolanta 273, 338, 406
- Skwara Marek 71, 394, 411
- Słaby Agnieszka 273, 383
- Słodkowski Piotr 158, 403
- Słowacki Euzebiusz 304, 376
- Słowacki Juliusz 22
- Snopek Jerzy 10, 115, 154, 155, 191, 248, 314, 380, 382, 396, 406
- Sobczak Piotr 116, 385
- Sobol Roman 248, 406
- Sofokles 30
- Sokołowska Jadwiga 367
- Stadnicka Tekla 330
- Stanisław zob. Fogelweder (?) Stanisław
- Stanisław August Poniatowski, król polski 51, 94–95, 120, 197, 222, 286, 388
- Stanisz Marek 300, 406
- Starnawski Jerzy 13, 403
- Stasiewicz Krystyna 12, 52, 58, 75, 142, 164, 175, 269, 360, 374, 390, 392, 396, 406, 408
- Stefanowska Zofia 7, 10, 125, 379, 384

- Stępień Paweł 57, 66, 72, 387, 407, 408
 Straszewska Anna 113, 407
 Strożek Anna 12, 14, 371, 407
 Strus Andrzej 259, 411
 Stuchlik-Surowiak Beata 282, 407
 Stylich (Flavius Stilicho) 114
 Suchy Agnieszka 326, 407
 Sulimierski Filip 348, 413
 Swoboda Tomasz 71, 394
 Szaybo Rosław 194, 374
 Szczepaniak Marian 154, 407
 Szczerbicka-Ślęk Ludwika 73, 155, 201, 373
 Szczesio Joanna 332, 407
 Szczurowski Rafał 250, 283, 407
 Szostowicz Urban 218, 351, 398
 Szpakowska Małgorzata Maria 60, 407
 Swarcman-Czarnota Bella 255, 407
 Szydłowski Mikołaj Koziół (*vel* Koziół) 155
 Szymanowski Józef 194, 363, 376
 Szymor-Rólczak Marta 155, 407

 Ślusarska Magdalena 225, 408
 Śniegucka Agnieszka 12, 360, 408
 Śnieżko Dariusz 129, 358–359, 367, 408
 Świdorski Jan 51–52, 376, 382
 Świętorzecka Anna z Heyników (Hennynków, Hennynków) 103–104, 210–211, 219, 228
 Świętorzecki Józef Kazimierz 103–104, 146, 193, 196, 209, 210–211, 219, 221, 228, 403

 Tasso Torquato 22, 49–54, 55, 58–59, 62, 63–64, 65–67, 68, 70, 241, 242, 371, 378, 380, 385–386, 387, 388, 398, 400, 404, 405, 411, 415
 Temira zob. Czartoryska Izabela (Elżbieta) z Flemmingów
 Teterycz-Puzio Agnieszka 153, 378, 381, 389, 400
 Teusz Leszek 193, 408
 Thompson (właśc. Thomson) James 308
 Timofiejew Artur 362, 391
 Toczyńska Magdalena Bożena 12, 52, 408
 Trembecki Stanisław 50, 51, 115–116, 119, 120, 121, 164, 301, 313–314, 376, 382, 385, 386, 394, 396, 401
 Trębska Małgorzata zob. Ciszewska Małgorzata
 Trojanowiczowa Zofia 10, 125, 384
 Trybuś Krzysztof 193, 408
 Trzeciecki Andrzej 155
 Turzyński Ryszard 270, 412
 Tuta Zbigniew 364, 408
 Tuwim Julian 151
 Twardowski Jan 262, 376
 Twardowski Samuel 49, 241, 405
 Tyberiusz (Tiberius Caesar Augustus), cesarz rzymski 44

 Ugniewski Piotr 72, 386
 Ulewicz Tadeusz 50, 386, 409, 411
 Uliasz Stanisław 9, 411
 Urban-Godziek Grażyna 64, 408

- Uriasz Hetyta 257
 Ursynówna (właśc. Urszembekie-
 nówna) zob. Bergowa Maria
 Uruski Seweryn Maciej Leon 222
 Ustrzycki Andrzej Wincenty 45,
 373
- V**ernes François 287–288, 376
 Veronese Paolo (właśc. Paolo Ca-
 gliari/Caliari) 286
 Vogel Zygmunt 149, 417
 Voltaire (właśc. François-Marie
 Arouet) 30, 52, 376
- W**alecki Waław 254, 409
 Walendzik-Bańko Magdalena 60,
 409
 Walewski Władysław 348, 413
 Walińska Marzena 111, 202, 254,
 378, 409
 Warcholak Agnieszka 52, 409
 Wariusz Rufus Lucjusz (Lucius
 Varius Rufus) 39
 Warzecha Julian 259, 411
 Waszczeniuk Zbigniew 121, 374
 Wawrzyniak Piotr 168, 409
 Weintraub Wiktor 50, 409
 Wergiliusz, Wirgili, Wirgiliusz (Pub-
 lius Vergilius Maro) 46–47, 129,
 137, 138, 323, 404
 Wesołowska Elżbieta 192, 409
 Węgierski Tomasz Kajetan 93, 227,
 376
 Whelan Agnieszka 200, 273, 409
 Wichowa Maria 153, 358, 409
 Wieczorek Agnieszka 120, 410, 416
- Winicjusz Marek (Marcus Vinicius)
 44, 375
 Wipsaniesz Agryppa Marek (Mar-
 cus Wipsaniesz Agryppa) 39–41
 Wirtemberska Maria z Czartoryskich
 200, 273, 356, 362, 364
 Wiśniewska Lidia 226, 399
 Władysław II Jagiełło, król polski
 289
 Władysław IV Waza, król polski 50
 Włodarczyk Wojciech 158, 403
 Włodarski Aleksander 222, 413
 Wojtowicz Witold 10, 409
 Wolska Barbara 14, 52, 95, 96,
 120, 121, 135, 144, 155, 156, 193,
 195, 198, 218, 251, 275, 280, 282,
 283, 284, 286, 298, 301, 312, 320,
 325–326, 363, 364, 371, 375, 376,
 382, 388, 389, 397, 401, 404, 407,
 410, 415
 Wolska Maryla 327, 405
 Wolter zob. Voltaire
 Wołynec Iwona 132, 410
 Wójcicki Jacek 14, 20, 41, 138, 373,
 410
 Wójcik Włodzimierz 50, 411
 Wójtowicz Henryk 270, 411
 Wrześniak Małgorzata 270, 412
 Wujek Jakub 249, 253, 267, 319,
 372
 Wybicki Józef 157, 193, 194, 376,
 393, 402
 Wysłouch Seweryna 71, 75, 394,
 411
- X**BW zob. Krasicki Ignacy

- Z**abłocka Katarzyna 11, 146, 166
Zabłocki Franciszek 11, 12, 62,
145, 146, 163–168, 191, 195–196,
211, 397, 401, 402
Zaborowski Tymon 52, 376, 381
Zakrzewska Wanda 270, 412
Zaleski Bronisław 273, 372
Zalewski Sylwester 261, 385
Zaremba Jan 70, 411
Zaruski Mariusz 327, 386
Zarzycka Anna 326, 411
Zbylitowski Piotr 154
Zemło Mariusz 352, 412
Zeuksis z Heraklei 73, 81
Zgorzelski Czesław 9, 411
Zieliński Jan 95, 411
Zielonka Zbigniew 127, 399
Zientara Włodzimierz 158, 383
Ziołowicz Agnieszka 76, 126, 383,
399, 415
Ziomek Jerzy 7, 25, 59, 114,
126, 190, 191, 254, 255, 379,
412
Ziontek Artur 351, 412
Złotkowska Joanna Teresa 127
Zwierzykowski Michał 13, 126,
157, 159, 193, 388, 393, 400, 402,
403
Zwierzyński Leszek 326, 412
Zymon-Dębicki Henryk 94, 374
Żbikowski Piotr 9, 315, 411, 412
Żera Karol Antoni 154
Żeromska-Ciesielska Monika 182,
186, 381
Żukowska Kamila 262, 294, 412

Bożena Mazurkowska

Sur les chemins du « district chypriote »
et dans le cercle de l’Arcadie de Puławy
Études sur la poésie de Franciszek Dionizy Kniaźnin

Résumé

La composition tripartite de la monographie est déterminée par des critères se rapportant aux phénomènes majeurs observés dans les *Poésies érotiques* (I–II) et dans la poésie de Puławy et Sieniawa (III) de Franciszek Dionizy Kniaźnin. La première partie de l’étude porte sur diverses manifestations de l’enracinement de ses œuvres dans la tradition antique et moderne du bassin méditerranéen, ainsi que dans la tradition polonaise ancienne. La deuxième partie examine les références, dans ses premiers poèmes, aux réalités locales, aux mœurs de la noblesse, à ses confrères écrivains, ainsi qu’à sa technique de versification dans le cycle lyrique. La troisième partie se penche sur les différentes solutions stylistiques, employées par le poète dans ses poésies sentimentales, notamment l’usage de la métaphore des éléments naturels, ainsi que les références bibliques que l’on retrouve aussi dans ses premières œuvres. Elle explore également les multiples facettes du charme de l’environnement de Puławy immortalisées par Kniaźnin – ses lieux et ses habitants – ainsi que les images marquées par la tristesse et le sentiment de menace lorsque cette Arcadie natale fut ravagée par le cours destructeur de l’histoire. L’organisation thématique des études tient aussi compte de la chronologie des œuvres abordées, mettant en lumière l’évolution de la production poétique de Kniaźnin. La publication intègre des travaux dispersés dans des recueils collectifs et des revues, ainsi que de vastes matériaux encore inédits.

L’introduction résume les étapes et les résultats des recherches sur la poésie de Kniaźnin, ainsi que les projets scientifiques consacrés à son œuvre. Elle s’intéresse ensuite aux références à Homère, identifiées dans les *Poésies érotiques*, ainsi qu’aux personnages, événements, descriptions de lieux et procédés stylistiques que le barde grec a figés dans ses épopées, devenus par la suite source d’inspiration pour les générations suivantes. Ces références, présentes dans les traductions et paraphrases d’Anacréon, des anacréontiques, des odes d’Horace et dans les poèmes originaux de Kniaźnin, renforcent ou précisent souvent les accents lyriques de sa poésie. L’admiration pour le génie créateur d’Homère est confrontée à la conscience, fortement exprimée par le poète, de ne pas posséder de talent épique, et à ses nombreuses déclarations de préférence pour la muse lyrique de l’amour.

L’analyse se poursuit avec l’examen des poèmes des *Poésies érotiques* qui reprennent certains motifs de l’épisode de Tancrede et Clorinde issu du poème de

Torquato Tasso, *La Jérusalem délivrée* (1618), dans la traduction polonaise remarquable de Piotr Kochanowski. Sont identifiés ici divers signes de lien entre les poèmes rococo et des fragments de cette traduction, ainsi que les procédés caractéristiques de la poésie érotique baroque. Les comparaisons visent à montrer comment la matière épique a été utilisée et transformée dans une poésie amoureuse « de bon goût ».

Vient ensuite une réflexion sur la relation entre les arts plastiques et la poésie, sur fond de la célèbre formule d'Horace *ut pictura poesis*. Elle se concentre d'abord sur les descriptions poétiques de Kniaźnin à valeur d'ekphrasis, soulignant la capacité du langage à rendre visible ce qui, au premier abord, relève du visuel. Sont notamment analysés des poèmes des *Poésies érotiques* où coexistent d'une part des œuvres achevées – nées du pinceau ou du burin – et, d'autre part, des portraits encore en cours de commande auprès d'artistes. Dans le cadre d'une réflexion axée sur les détails, ainsi que sur les dimensions esthétiques et émotionnelles de ces descriptions picturales, et en prenant en compte les préconisations de la mise en scène de ces artefacts, est évoquée la problématique du « tableau éloquent », largement débattue à l'époque des Lumières.

La première partie de la monographie s'achève par une étude des poèmes portant sur la sphère sexuelle et les représentations, peurs, comportements et sensations qui y sont associées : depuis la demande de la « petite fleur virginale » (c'est-à-dire la défloration), en passant par les fantasmes et jeux érotiques, la nuit de noces, jusqu'aux projets de procréation. L'observation des stratégies poétiques, garantes du respect des tabous linguistiques et sociaux de l'époque, permet de définir les normes d'intimité dans les *Poésies érotiques* et de les confronter aux exigences des publications officielles anciennes.

La deuxième partie de l'ouvrage s'ouvre sur une analyse du choix et de l'usage, dans les *Poésies érotiques*, d'éléments issus des sphères rurale et urbaine – entendues en termes de territoire, de culture, de mentalité et de mœurs. L'étude met en lumière les fonctions et les contrastes entre, d'une part, les éléments urbanistiques et civilisés, et d'autre part, les réalités idylliques et rustiques dominantes, souvent associées à une naturalisation du matériau mythologique. Cette opposition repose sur un archétype hérité des traditions antiques et bibliques, récurrent en littérature depuis l'Antiquité, et particulièrement exploité dans le courant sentimental des Lumières. Le cycle lyrique révèle une tension intéressante entre une vision conventionnelle de l'opposition ville-campagne – héritée de la tradition antique et fortement mise en valeur dans la littérature polonaise ancienne, notamment dans le courant de la noblesse terrienne – et l'expérience personnelle de Kniaźnin, faite d'amitiés et de moments heureux passés dans la capitale.

Le fil des réflexions se poursuit avec l'étude d'un phénomène à la fois culturel et ludique, qui, dans le décor festif des poèmes des *Poésies érotiques*, se mêle à la musique, au chant et à la danse. L'analyse des textes permet d'identifier, au sein du cycle lyrique, différentes variantes du motif bachique, incarné par antonomase par

la figure de Bacchus/Dionysos – une figure résultant de la conventionalisation, dans l'aire culturelle méditerranéenne, des significations mythologiques attachées à ces noms propres, utilisés comme matériau poétique. Les observations faites conduisent à la conclusion que ces éléments d'imagerie, transmis avec les inspirations issues des cultures européennes antique et moderne, ont été réinterprétés et dotés de marques locales à travers le prisme de la culture et des mœurs de la noblesse polonaise ainsi que de sa tradition littéraire. Książnin associait également ces références à des éléments biographiques et à des allusions à l'actualité de son époque.

L'attention se porte ensuite sur huit poèmes lyriques adressés par le poète à des destinataires précis. Cette enquête permet de mieux connaître les proches amis à qui Książnin dédia ses poèmes, parmi lesquels : Fabian Sakowicz, Józef Kazimierz Świątorzecki, Julian Ursyn Niemcewicz et Celestyn Czaplic. Les recherches d'identification sont enrichies de remarques sur les relations entre l'auteur du cycle et ses destinataires, les échos de ces relations dans la matière poétique des textes, ainsi que les problématiques stylistiques abordées dans ces pièces. Grâce à ces éclaircissements, les *Poésies érotiques* apparaissent de plus en plus comme un ensemble de poèmes compréhensibles pour le lecteur.

La seconde partie de la monographie, elle aussi entièrement consacrée aux poèmes des *Poésies érotiques*, s'achève par la présentation de la richesse des schémas métriques que le poète de Vitebsk a employés dans cette œuvre. L'analyse se concentre sur ses choix en matière de mètre et de strophes. Une tentative est également faite pour déterminer si, dans ses premiers poèmes lyriques, on peut parler d'une correspondance marquée entre les problématiques abordées et les formes spécifiques (versification et structure strophique) – ou du moins d'une tendance en ce sens.

La troisième et dernière partie de la publication, constituée de trois études, s'ouvre sur une réflexion consacrée aux modalités d'exploitation de la Bible – en particulier de l'Ancien Testament – comme matière littéraire, source de représentations spécifiques de lieux et de personnages dans ses poèmes et épopées. L'analyse met en lumière la manière dont le poète mobilise les références bibliques pour susciter des réflexions sur la hiérarchie des valeurs et des comportements, sur la foi et ses modes d'expression, ou encore pour attirer l'attention du lecteur sur des réalités extratextuelles importantes pour la communauté sociale et nationale. À des fins comparatives, des références similaires dans l'œuvre d'Adam Stanisław Naruszewicz et de Franciszek Karpiński sont également présentées.

L'étude se concentre ensuite sur la forme artistique et les fonctions de la métaphorisation des éléments naturels dans les poèmes de Książnin datant de la période de Puławy et Sieniawa. L'analyse de cette métaphore de la nature révèle combien le poète a utilisé de manière expressive et délibérée les représentations des éléments – en particulier le feu et l'air – en leur ôtant le plus souvent toute trace de phraséologie. Ces choix d'écriture témoignent des qualités créatives de Książnin, de sa sensibilité spirituelle et émotionnelle, ainsi que du caractère dynamique du monde qu'il percevait autour de lui.

Le corps principal de l'ouvrage se clôt sur une étude de la dernière phase de la création de Kniaźnin, dans laquelle les motifs personnels et méditatifs sont enrichis de références à l'environnement de la résidence des Czartoryski à Puławy, à la communauté qui y vivait, aux événements qui s'y sont déroulés, à la famille de ses mécènes et à leurs proches. Dans ces poèmes, la mémoire de lieux spécifiques à Puławy, ainsi que des domaines des visiteurs de cette résidence sur la Vistule, se conjugue indissociablement à celle des personnes qui leur étaient liées. Dans ces œuvres de la période concernée, l'auteur esquisse une dimension éthique, esthétique et émotionnelle de l'espace et de la communauté de Puławy et des lieux qui y sont liés. Le volume est complété par une notice bibliographique, une bibliographie et un inventaire des noms propres.

Bożena Mazurkowska

On the Paths of the “Cyprian District”
and within the Circle of the Puławy Arcadia
Studies on the Poetry of Franciszek Dionizy Kniaźnin

S u m m a r y

The tripartite composition of the monograph is determined by the criteria concerning the overarching phenomena perceived in *Erotics* (I–II) and Puławy–Sieniawa poetry (III) by Franciszek Dionizy Kniaźnin. In the first part, the studies deal with the various manifestations of the rooting of his works in the ancient and modern tradition of the Mediterranean circle, including the Old Polish tradition. The considerations in the second part bring closer the references in Kniaźnin’s early poems to native realities, noble customs and his fellow writers, as well as the versification technique of the lyrical cycle. In the third part, the focus is on the different types of technical solutions used by the poet in his sentimental lyric poems, which use the metaphor of the elements in their imagery, as well as on the biblical references noticed in his early poems. In addition, there are numerous glimpses of the charms of Puławy’s environment commemorated in Kniaźnin’s writings – the places and people associated with them, as well as images marked by sadness and a sense of danger caused by the damage done to his native arcadia throughout history. The problematic structure of the studies also takes into account the chronological order of Kniaźnin’s works, and thus the changes taking place in his poetic style. Included in the publication are, in an enriched and significantly expanded form, works dispersed in collective volumes and periodicals, as well as extensive previously unpublished material.

The introduction synthesises information about the stages and effects of research into Kniaźnin’s poetry, as well as the scholarly editorial endeavours focused on his output. Next, attention is focused on the references to Homer noticed in the *Erotics*, as well as characters and events, images of places, and certain technical solutions, which were originally recorded in the epics by the Greek bard, but with time also became a source of inspiration for authors of the following centuries. References of this kind contained in translations and paraphrases of the works of Anacreon, the Anacreontics, the songs of Horace and in the original poems of Kniaźnin often concretise or strengthen the lyrical tones of his poetry. Appreciation of Homer’s creative genius is confronted with the poet’s strongly accentuated awareness of his non-epic talent, as well as his numerous declarations of his choice of a love-lyrical muse.

A further consideration concerns the poems from the *Erotics*, which echo several scenes from the romance plot of Tancred and Clorinda in Torquat Tasso's poem *The Liberation of Jerusalem* (1618) in Piotr Kochanowski's congenial translation. Various signals of links between Rococo lyricism and the relevant passages of the epic translation are captured here, as well as the workshop solutions that were characteristic of Baroque eroticism. The comparative procedures aim to provide an approximation of how epic matter was used and transformed in the love poetry of "good taste".

Then, after outlining the theorists' discussion – on the basis of Horace's formula, *ut pictura poesis* – on the relations between the visual arts and poetry, which dates back to antiquity, the considerations focus on Kniaźnin's poetic descriptors with the hallmarks of ekphrasis, exposing the belief in the visualising power of words through the presentation of the visualising potential of language. The analysis includes works from the *Erotics*, in which there are specified already finished works of brush and chisel as well as portraits still only in the commissioned stages. The problem of "eloquent painting", discussed during the Enlightenment, is recalled in the context of reflections focused on the details and aesthetic and emotional aspects of the descriptive images, as well as recommendations on how to frame these artefacts.

The first part of the monograph closes with reflections on the poems dealing with the sexual sphere and the imaginings, fears, behaviours and feelings associated with it: from coveting the maiden's "flower" (defloration), through erotic fantasies and games, the experiences during the wedding night, to procreative plans and visions. The observation of the specificity of poetic procedures and strategies that guarantee the preservation of the linguistic and moral taboos of the era makes it possible to define the framework of the norm of intimacy taken into account in the *Erotics* and to confront it with the requirements of the official circulation of prints at the time.

The next part of the publication opens with an investigation focusing on the selection and use in *Erotics* of elements belonging (territorially, culturally, mentally and in terms of customs) to two spaces – rural and urban. The various aspects and functions of urban-civilisational elements, most often juxtaposed with idyllic-rustic realities dominant in the cycle, are presented and are to a significant extent linked to the attempts at naturalisation of the mythological aspects of the world presented in the works. This juxtaposition is a manifestation of the archetypal way of perceiving and evaluating the city, rooted in the ancient and biblical tradition, a literary topos recurring since antiquity, characteristic to the Enlightenment and more particularly to sentimentalism. In this lyrical cycle, we have to do with an interesting tension between the conventional view of the opposition between the countryside and the city, which goes back to the ancient tradition and was strongly exposed in Old Polish literature, especially in the Baroque Polish nobility poetry, and Kniaźnin's personal experience of friendship and good times spent in the capital city.

A harbinger of further considerations is the cultural and ludic phenomenon which, in the convivial setting of the *Erotics* poems, is related to music, song and dance. The analysis of the texts leads to the isolation of variants of the liquor motif in the lyrical cycle, whose antonomasis in numerous realisations is the figure of Bacchus/Dionysus, which results from the conventionalization in the Mediterranean cultural circle of the meanings of mythological proper names. The observations made lead to the conclusion that the related elements of imagery taken over together with creative inspirations from ancient and modern European culture were subject to adaptation and acquired native features through the filter of noble culture and customs and Polish literary tradition. These references were also combined by Książnin with biographical references and actualities of the period.

The focus then shifts to the eight lyric poems that the poet addressed to specific, named addressees. The identifications introduce his closest friends to whom Książnin dedicated his works, including Fabian Sakowicz, Józef Kazimierz Świątorzecki, Julian Ursyn Niemcewicz, and Celestyn Czaplic. The poems also contain observations concerning the relationship of the cycle's author with his addressees, the echoes of these contacts in the poetic matter of the poems, as well as the technical issues that he addressed in the discussed poems. Thanks to these insights, *Erotics* is increasingly becoming a collection of poems that are accessible to the reader.

The second part of the monograph, also devoted entirely to works from the *Erotics*, closes with a presentation of the astonishing wealth of metrical patterns that the Vitebsk poet employed in this work. Attention is focused on the choices he made regarding the measure of the poem and stanza. An attempt is also made to determine whether, in the case of his early lyric poems, it is possible to speak of expressive links between the poems' subject matter and their concrete forms (versificational and strophic), or at the very least of such tendencies.

The third and final part of the publication, comprising three studies, opens with reflections on Książnin's use of the Bible, especially the Old Testament, as literary material – a source of a particular type of representation of places and characters included in poetic imagery in his poems. The investigations take a closer look at the ways in which the poet uses biblical references to initiate reflections on hierarchies of values and attitudes, as well as reflections on faith and ways of showing it or directing the reader's attention to extra-textual situations important for the social and national community. For comparative purposes, analogous references in the creative output of Adam Stanisław Naruszewicz and Franciszek Karpiński are characterised.

Next, the focus is on the artistic shape and functions of the figurative images of the elements in Książnin's poems from the Puławy–Sieniawa period. An analysis of the metaphors of the elements of nature makes it clear that he made very suggestive and purposeful use of these representations, mainly of fire and air, for the most part stripping them of the trappings of common phraseology. These approaches attest

favourably to the creative aspects, as well as to the poet's spiritual and emotional sensitivity and the dynamic nature of the reality he perceived around him.

The main body of the publication closes with a consideration of that part of Kniaźnin's late works in which he supplemented the personal and reflective topics with references to the surroundings of the Czartoryski residence in Puławy and the community living there, to the events of that time, to the family of his breadwinners and the people associated with them. In these works, the memory of specific places in Puławy, as well as the estates of people visiting the mansion by the Vistula, is inextricably linked with the memory of people connected with these areas. In the works from the indicated period, the author outlined the ethical, aesthetic and emotional dimensions of the space and community of Puławy and its associated places. The main body of the book is completed by a bibliographical note, bibliography and personal index.

Redakcja i korekta

Agnieszka Plutecka

Projekt okładki z wykorzystaniem rysunku Jana Piotra Norblina z pierwszej połowy XIX wieku: *Puławy – Ogólny widok Puław*, Muzeum Narodowe w Krakowie, nr inw.: MNK XV-Rr.-15

Tomasz Tomczuk

Łamanie

Paulina Dubiel

Redaktor inicjujący

Przemysław Pieniążek

Nota copyrightowa obowiązująca do 31.12.2026:

Copyright © 2025 by Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Wszelkie prawa zastrzeżone

Sprzymyamy otwartej nauce

Od 1.01.2027 publikacja dostępna na licencji Creative Commons

Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0)

<https://orcid.org/0000-0003-3546-6583>

Mazurkowska, Bożena

Na ścieżkach „cypryjskiego powiatu” i w kręgu
puławskiej arkadii : studia o poezji

Franciszka Dionizego Książnina / Bożena

Mazurkowska. – Wydanie I. – Katowice :

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2025

<https://doi.org/10.31261/PN.4304>

ISBN 978-83-226-4583-3

(wersja drukowana)

ISBN 978-83-226-4584-0

(wersja elektroniczna)

Wydawca

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

ul. Jordana 18, 40-043 Katowice

<https://wydawnictwo.us.edu.pl>

e-mail: wydawnictwo@us.edu.pl

Wydanie I. Liczba arkuszy drukarskich: 27,75. Liczba arkuszy wydawniczych: 27,0. PN 4304. Cena 114,90 zł (w tym VAT). Publikację wydrukowano na papierze Munkun Pure 100 g vol. 1.13. Do składu użyto kroju pisma Minion Pro. Druk i oprawę wykonano w drukarni volumina.pl Sp. z o.o. (ul. Księcia Witolda 7–9, 71-063 Szczecin)

Autorka przyjęła nową, niewyzyskiwaną wcześniej perspektywę badawczą – spojrzenia na twórczość F.D. Książnika z punktu widzenia podejmowanych w niej motywów tematycznych, co pozwoliło jej odsłonić zjawiska i sprawy dotąd niedostrzeżone. W interesujący sposób pokazała zakorzenienie tej poezji w tradycji antycznej i nowożytnej oraz stosunek jej autora do obiegowych toposów kręgu kultury śródziemnomorskiej. Akcentując spojrzenie na twórczość Książnika z perspektywy czytelnika, poddała wnikliwej analizie również poetykę jego wierszy oraz zastosowane przezeń środki stylistyczno-językowe, służące oryginalnemu ujęciu wybranych motywów tematycznych. Ukazała też wirtuozerię artystyczną poety i ambitny adres odbiorczy jego dzieła. Książka *Na ścieżkach „cyprijskiego powiatu” i w kręgu puławskiej arkadii. Studia o poezji Franciszka Dionizego Książnika* w istotny sposób poszerza wiedzę o tej twórczości i otwiera ciekawe perspektywy poznawcze w badaniach nad tym poetą.

Z recenzji prof. dr hab. Teresy Kostkiewiczowej

Jedenaście studiów poświęconych twórczości F.D. Książnika stanowi znakomite wzbogacenie dotychczasowej wiedzy na temat tego poety. Niekwestionowaną wartością publikacji jest sformułowanie, a następnie rozwiązanie szeregu problemów szczegółowych. Większość publikowanych tutaj prac przeszła już przez druk; uzupełnione, zebrane w jednym miejscu, pod jedną okładką, składają się na publikację o charakterze monograficznym. Książka *Na ścieżkach „cyprijskiego powiatu” i w kręgu puławskiej arkadii. Studia o poezji Franciszka Dionizego Książnika* to jedna z tych pozycji, do których uczeni kolejnych pokoleń będą wracać nieustannie, cytując przy różnych okazjach zebrane w niej obserwacje, dotyczące jednego z najważniejszych polskich liryków drugiej połowy XVIII wieku.

Z recenzji prof. dr hab. Tomasza Chachulskiego

Cena 114,90 zł (w tym VAT)

ISBN 978-83-226-4584-0

9 788322 645840

Więcej informacji

